

Uvodnik

Izbor pomenljivih razmišljanj papeža Franciška

Objavljamo nekaj misli, ki jih je v zadnjem času imel sveti oče Francisek med raznimi javnimi nastopi, ker je vsebina njegovih nagovorov izjemno aktualna, saj papež zelo ostro kritizira naš svet, v katerem je veliko stvari narobe. Namesto uvodnika objavljamo besede svetega očeta, ki so sicer za kratek čas našle svoje mesto v dnevnem časopisu ter na spletu, a se dnevne politike niso dotaknile, pa bi bilo še kako prav, da bi se je!

Papež Francisek je na Binkošti spodbudil vernike, naj bodo odprti za novosti, ki jih prinaša Sveti Duh: "Današnje bogoslužje je ena sama molitev, ki jo Cerkev skupaj z Jezusom dviga k Očetu, da bi obnovil izlitje Svetega Duha. Vsak od nas, vsaka skupina, vsako gibanje, ki je v soglasju s Cerkvijo, se obrača na Očeta in prosi ta dar. Cerkev tudi danes, kakor ob svojem rojstvu, skupaj z Marijo kliče: 'Veni Sancte Spiritus! - Pridi Sveti Duh, napolni srca svojih vernih in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni'".

S temi besedami je papež Francisek med homilijo za Binkošti, v nedeljo, 19. maja 2013, na trgu sv. Petra, spodbudil vernike iz številnih cerkvenih gibanj, skupnosti, združenj in skupin, naj bodo odprti za novost, ki jo Sveti Duh prinaša, za skladnost, v katero vodi vso raznolikost, ter za poslanstvo, ki ga spodbuja: "Novosti se vedno malo bojimo, saj se počutimo bolj varne, če imamo vse pod kontrolo, če smo mi, ki ustvarjamo... Podobno je tudi z Bogom. Pogosto hodimo za njim, ga sprejemamo, a le do neke mere... Novost, ki jo Bog prinaša v naše življenje, je to, kar nas resnično uresničuje, to, kar nam daje resnično veselje, vedrino, saj nas Bog ljubi in nam hoče samo dobro". Ob koncu razlage besede novost je sveti oče zastavil vprašanja in vernikom priporočal, naj si jih čez dan večkrat postavljajo: "Vprašajmo se, smo odprti Božjim presenečenjem? Ali pa se zaradi strahu zapremo pred novostmi Svetega Duha? Imamo pogum iti po novih poteh, ki nam jih Božja novost ponuja, ali pa se jih branim in se zapiramo v zakrnele strukture, ki so izgubile sposobnost sprejemanja?"

"Druga misel: na prvi pogled se zdi, da Sveti Duh v Cerkvi ustvarja nered, saj prinaša različnost karizem, darov. Vendar pa je pod njegovim delovanjem vse to veliko bogastvo, saj je Sveti Duh, Duh edinosti, kar nikakor ne pomeni uniformiranosti, ampak vse vodi k skladnosti (harmoniji)". Tako je papež Francisek predstavil učinek delovanja Svetega Duha, seveda pod pogojem, da se mu pustimo voditi, saj v primeru, ko hočemo isti učinek sami, hitro zapademo ali v spore in razdeljenost ali pa v uniformiranost. "Če pa se pustimo voditi Svetemu Duhu, bogastvo karizem, raznolikost in različnost nikoli ne vodijo v spor, saj nas On spodbuja živeti različnost v občestvu s Cerkvijo. Hoditi skupaj v Cerkvi pod vodstvom pastirjev je znamenje Svetega Duha. Cerkvenost je temeljna značilnost vsakega kristjana, skupnosti, gibanja". Tudi tokrat je papež kot popotnico za razmišljanje o skladnosti postavil nekaj vprašanj: "Sem odprt za skladnost Svetega Duha in tako preraščam vsako izključevanje? Se Mu pustim voditi tako, da živim v Cerkvi in s Cerkvijo?"

"Še zadnja točka. Antični teologi so rekli: duša je neke vrste jadrnica, Sveti Duh je veter, ki piha v jadro, da pluje. Sunki, moč vetra pa so darovi Svetega Duha. Brez njegove spodbude, brez njegove milosti, ne moremo iti naprej... Sveti Duh je namreč duša poslanstva... daje nam pogum, da gremo na poti sveta, da tja prinašamo evangelij. Sveti Duh nam odpira obzorja in nas vodi na bivanska obrobja zato, da bi oznanjali življenje po Jezusu Kristusu. Vprašajmo se, ali imamo težnjo zapirati se vase, v skupino ali pa pustimo, da nas Sveti Duh odpre za poslanstvo".

1. pokal Sesljanskega zaliva

Slovenski jadrni klub Čupa je konec tedna priredil regato za več kot 130 mladih jadralcev iz naše dežele

Foto JMP

Ob 150. obletnici rojstva msgr. Ivana Trinka

V Trčmunu vrsta prireditev v spomin na kulturnika in narodnega buditelja

Ob 150-letnici rojstva duhovnika, glasbenika, pesnika, teologa, kulturnega delavca in politika Ivana Trinka (1863-1954) sta občina Sovodnja in čedajsko kulturno društvo, ki je po njem poimenovano, v soboto poskrbela za niz srečanj in dogodkov. Prvi postanek je bil na pokopališču v Trčmunu, kjer je beneški oče našel svojo zadnjo tuzemsko postajo. Tu so se mu poklonili hvalni Beneški Slovenci, prišli pa so tudi z Goriškega, s Tržaškega in iz Posočja. Med prisotnimi sta bila tudi videmski župan Furio Honsell in kobarška županja Darja Hauptman. Pred nagrobnikom, ki je delo slikarja in kiparja Toneta Kralja, mu je zapel mešani sestav Pod lipo z zborovodjo Ninom Specogno, ki je tudi uglasbil več Trinkovih besedil. Trinkova praprapranečaka sta prebrala dve njegovi poeziji. Trčmuniški župnik Božo Zuanella je spomnil, da je po Ivanu Trinku poimenovanih več ulic in šol, tudi drugod po deželi in v Sloveniji, v Sovodnji in Benečiji pa so bili do njega manj pozorni. Nemo propheta in patria, je še pristavil. Trinka je bil predvsem duhovnik, je še povedal, njegova naj-

Foto Oddo Lesizza

večja zasluga je bila ta, da je mlade bogoslovce, ki so obiskovali videmsko semenišče, zbral in jih bodril, naj ohranijo svojo identiteto, jezik in zavest.

Ivan Trinka je v Trčmunu preživel svoja zadnja

leta, rodil pa se je v spodnjem delu te vasi. Kraj je moral zapustiti še kot otrok. Na rojstni hiši sedaj nanj spominja plošča, ki jo je postavila domača občina. Odkrili so jo župan Germano Cendou ter mlada Ivan in Benedetta Trinka. Njun oče, Fabio Trinka, je v občini Sovodnja podžu-

pan.

Pred ploščo se je zvrstilo več nagovorov: od župana, ki je povedal, da so niz spominskih dogodkov uresničili s prispevki za slovensko manjšino, do videmskega župana Honsella, ki je spomnil na politično dimenzijo Trinkovega delovanja. Msgr. Trinka je politiko dojemal v izvirni obliki, od tod moramo tudi mi začeti, zato da vrnemo politiki ugled, je še povedal Honsell. Pozdravili so tudi Zdravko Likar, načelnik upravne enote Tolmin, podpredsednik deželne sveta Igor Gabrovec, deželni svetovalec Stefano Pustetto, podboneški župan Piergiorgio Domenis in kobarška županja

Darja Hauptman. Ploščo je blagoslovil župnik Božo Zuanella.

Slovesnost se je nadaljevala v sovedenski osnovni šoli. Ivanu Trinku so se poklonili pevci mešanega pevskega zbora Rečan z Les, ki ga vodi Stefania Rucl, spremljal pa jih je Davide Tomasetig. V polurnem koncertu z naslovom *Brat daj roko bratu ...* so prisotnim predstavili Ivana Trinka glasbenika, skladatelja in pesnika. To je bil splet glasbe in pesmi,

ki govorijo tudi o veliki ljubezni do domačih dolin. Poleg organizatorjev sta spregovorila čedajski župan Stefano Balloch, ki je potrdil, da bo občina

do konca leta poimenovala ulico po Ivanu Trinku, ter deželni svetovalec Giuseppe Sibau. V Trinkovem popoldnevu je bilo tudi nagajanje natečaja *Po sledih Ivana Trinka*, na katerem so se s svojimi zapisi, risbami, igrami, posnetki in glasbo pomerili učenci osnovne in nižje srednje dvojezične šole v Špetru ter učenci italijanske osnovne šole iz Sovodnje. Predsednik žirije je bil Roberto Dapit.

Intervju

Gospa Berta Vremec je v pogovoru razpredla svojo življenjsko izkušnjo kot dolgoletna cerkvena pevka

Medškofijsko romanje na Sv. Goro

V nedeljo, 26. maja, bo ob 16. uri tradicionalno romanje goriške nadškofije in koprške škofije na Sveto Goro

Pritožba zoper razsodbo sodstva ob mazaških podvigih v Štivanu

Pismo Mladih za prihodnost mednarodnim ustanovam

Podvig domačinov iz Štivanja, ki so zalotili dva mazača pri delu, je Mlade za prihodnost (Mlade Slovenske skupnosti) vznemiril. Mazanja se ponavljajo že desetletja, sile javnega reda pa menda niso še nikoli izsledile sovinstičnih nestrpnosti. Vest, da je sodstvo zavrglo obteževalno okolnost "etnično-rasnega sovraštva" v primeru, ki povsem ustreza opredelitvi rasne diskriminacije, kakršno je Generalna skupščina OZN zapisala v Mednarodni konvenciji za odpravo vseh vrst rasne diskriminacije, nas je prisilila, da smo pomislili na globalizirani svet, ki se širi daleč preko Tilen in Alp. Tako smo se odločili, da na to čudno obnašanje italijanskega sodstva opozorimo nekatere svetovne institucije: visokega komisarja OZN za človekove pravice, visokega komisarja organizacije za varnost in

sodelovanje v Evropi, komisarja Sveta Evrope za človekove pravice. Da ne bi kdo mislil, da nimamo zaupanja v italijanske oblasti, smo o nesprejemljivem obnašanju italijanskega sodstva obvestili tudi predsednika italijanske republike, ki je obenem predsednik višjega sodnega sveta. Iz odgovora tajništva okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin, ki je nemudoma odgovorilo, izhaja, da bodo naše opozorilo lahko upoštevali šele v 4. obdobju preverjanja, ki se bo začelo 1. marca 2014.

Besedilo našega opozorila se glasi tako.
Cenjeni:
Visoka komisarka Združenih narodov za človekove pravice, Ženeva
Visoki komisar OVSE za narodne manjšine, Haag
Komisar Sveta Evrope za človekove pravice, Strasbourg

Predsednik Italijanske republike, Rim

Predmet: Potrditev opredelitve rasne diskriminacije, ki jo Generalna skupščina Organizacije združenih narodov navaja v 1. členu Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije

Spoštovani komisarji, predsednik, v noči med 4. in 5. aprilom 2012 sta dve osebi zbrisali na dvojezičnih javnih napisih na deželni cestah št. 14 in št. 55 v Štivanu/San Giovanni di Duino (Trst/Trieste) slovenski imeni krajev Gorica in Trst z očitnim namenom "izničenja ali omejitve priznavanja, uživanja ali ureničevanja, enakopravno" človekovih pravic do uporabe slovenskega jezika "v javnem življenju".

V kazenskem postopku zoper dve osebi je pravosodni organ sprejel obtožbe poškodb in blatenja javnih napisov, vendar je zavrnil obtožbe "rasnega, etničnega sovraštva".

Mi smo resno zaskrbljeni zaradi takega naivnega odnosa sodnega organa do rasne diskriminacije. To se nam zdi jasen napad na mednarodni pravni red. Kot posledica, vas prosimo, da ukrepate v tem primeru. Več podrobnosti lahko najdete v priloženih dokumentih (Dvojezičnost javnih napisov) in fotografijah (Photo 1).

Prejemnikom besedila je bil priložen tudi pravni okvir dvojezičnih javnih napisov in fotografija pomazane dvojezične table v Štivanu.

Trst, 18. maja 2013

Mladi za prihodnost

tržaškega pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti Igor P. Merku' v krajšem pozdravu čestital za pomemben jubilej in zaželel še veliko nadaljnjih uspehov.

Med srečanjem v jutranjih urah na prenovljenem gradu Rajhenburg se je skupaj s članom deželnega tajništva Sergijem Mahničem pogovoril z vodstvom stranke SLS o raznih problemih, ki pestijo slovensko narodno skupnost. Poseben poudarek je bil na zaščitenih območjih Natura 2000, na uplinjevalniku v Tržaškem zalivu, na nespoštovanju manjšinskih pravic in na slovenskem šolstvu v Italiji.

Zasedanje Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij

Spoštovati idejno raznolikost slovenske manjšine

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je imel redno mesečno sejo v četrtek, 17. maja 2013, v Čedadu. Po uvodnem pozdravu in odobritvi zapisnika prejšnje seje je predsednik SSO Drago Štoka podal poročilo, v katerem je odborniki SSO seznanil z opravljenim delom in novostmi zadnjega obdobja.

SSO je zadovoljen s srečanjem, ki je bilo 16. maja v Državnem zboru Republike Slovenije, kjer so se predstavniki Slovencev iz Furlanije Julijske krajine srečali s predsednikom Državnega zbora Jankom Vebrom in nato še s Komisijo za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki jo sedaj vodi poslanec Danijel Krivec. Slovenija ima v svojih najvišjih državnih institucijah primerno poskrbljeno organizacijo, da tudi Slovenci v zamejstvu lahko pridejo do zadovoljive zastopnosti. Seveda bi bilo še najboljše, če bi lahko prišlo tudi do neposrednega predstavnštva v Državnem zboru. Do sedaj je veliko zamejskih Slovencev pridobilo državljanstvo in se aktivno udeležuje volitev v Sloveniji. To bi omogočilo, da bi lahko Slovenci iz zamejstva in po svetu bolj aktivno in tudi učinkovito sodelovali pri vseh zakonodajnih postopkih, ki se neposredno ali posredno dotikajo Slovencev, ki živijo izven meja Republike Slovenije. Izvršni odbor je sprejel v vednost, da bo Urad za Slovence tudi letos organiziral prirediteljsko Dobrodošli doma, na kateri bo glavna govornica Luigia Negro, ki je že spregovorila ob tradicionalnem sprejemu predsednika Boruta Pahorja na predvečer Dneva slovenske kulture.

SSO je na tem zasedanju tudi obravnaval način, kako obeležiti razne pomembne obletnice, ki zadevajo zgodovinsko prisotnost Slovencev v FJK, kot tudi način medijskega obravnavanja zgodovinskih tem in predlogov, ki iz tega izhajajo. SSO je zaskrbljen zaradi dejstva, da so večkrat zgodovinski dogodki povod za utemeljevanje določenih ideoloških idej, ki s samimi zgodovinskimi dogodki nimajo nobene zveze. Tak način pristopa ne pripomore k izboljšanju odnosov v manjšini in ne upošteva idejne raznolikosti naše narodne skupnosti. Prav zaradi tega in zato, da bomo kot skupnost čim bolj strnjeni in

radi dejstva, da so večkrat zgodovinski dogodki povod za utemeljevanje določenih ideoloških idej, ki s samimi zgodovinskimi dogodki nimajo nobene zveze. Tak način pristopa ne pripomore k izboljšanju odnosov v manjšini in ne upošteva idejne raznolikosti naše narodne skupnosti. Prav zaradi tega in zato, da bomo kot skupnost čim bolj strnjeni in

biti usmerjena v projekte in pobude, ob katerih mora nastati konkretna obča korist, in to mora biti tudi temeljno načelo za nadaljnje programiranje.

Na Izvršnem odboru so tudi pokrajinski predstavniki podali svoja poročila. Za Goriško je poročal Walter Bandelj, ki je omenil srečanje s krajevnim vodstvom SKGZ glede uporabe slovenščine v javnih prostorih in v odnosu z javno upravo. Goriška občina in nadškofija sta odkrili tablo, ki spominja na obisk bl. papeža Janeza Pavla II. v Gorici. Na tabli je sicer naveden stavek papeža Wojtyły, ki omenja Slovence in Furlane, žal pa je plošča le v italijanski, kar pušča grenak občutek.

Predsednik SSO za Videmsko Giorgio Banchig je Izvršnemu odboru predstavil cilje, ki jih bo treba doseči v odnosu do nove deželne uprave. Najbolj pomembno je, da se spet začnejo dela na dvojezični šoli v Špetru,

za kar se je zavzel še načelnik svetniške skupine PD - DS Christiano Shaurli, v kratkem pa bo prišla na obisk tudi pristojna deželna odbornica. Zakonski predlog za reformo gorskih skupnosti je slab in ga je treba spremeniti, pri tem je nujno, da se ustanovi gorska skupnost, ki naj zaobjema terse in nediške doline. Dežela FJK naj poskrbi za sofinanciranje del v zvezi s tistim odstavkom čl. 21 zaščitnega zakona, ki zadeva gospodarski razvoj dela videmske pokrajine, na katerem živi slovenska narodna manjšina.

Prav tako je poročilo za Tržaško podal pokrajinski predsednik Igor Švab. Na koncu je izvršni odbor odobril še nekaj notranjih organizacijskih sprememb in sklenil, da bo v drugi polovici junija sklican deželni svet, ki bo imel na dnevnem redu evropske projekte, nekaj statutar-nih sprememb in predstavitev nove spletne strani SSO.

Drago Štoka

enotni, SSO ocenjuje, da je treba imeti večjo odgovornost, objektivnost, treznost ter poštenost in ne vleči vode za vsako ceno na lasten mlin. Pri tem bi morali biti dovolj pozorni tudi naši osrednji skupni mediji, ki morajo odigravati vlogo manjšinskih dejavnikov in ne glasil določenih struj. Svet slovenskih organizacij je tudi obravnaval odnos z drugo krovno organizacijo, SKGZ, s katero sodeluje pri institucionalnih omizjih, pri katerih se analizirajo problemi glede pravic slovenske manjšine v FJK. Izvršni odbor je ocenil, da je dosedanje sodelovanje obrodilo pozitivne učinke, še posebno v sklopu skupnega predstavnštva. V prihodnje pa bo potrebno odnose med SSO in SKGZ poskušati utemeljiti na podlagi strokovne obravnave posameznih vprašanj. V prvi vrsti je seveda problem, kako razpolagati v naši narodnostni skupnosti s finančnimi sredstvi. Ta morajo

za kar se je zavzel še načelnik svetniške skupine PD - DS Christiano Shaurli, v kratkem pa bo prišla na obisk tudi pristojna deželna odbornica. Zakonski predlog za reformo gorskih skupnosti je slab in ga je treba spremeniti, pri tem je nujno, da se ustanovi gorska skupnost, ki naj zaobjema terse in nediške doline. Dežela FJK naj poskrbi za sofinanciranje del v zvezi s tistim odstavkom čl. 21 zaščitnega zakona, ki zadeva gospodarski razvoj dela videmske pokrajine, na katerem živi slovenska narodna manjšina.

Prav tako je poročilo za Tržaško podal pokrajinski predsednik Igor Švab. Na koncu je izvršni odbor odobril še nekaj notranjih organizacijskih sprememb in sklenil, da bo v drugi polovici junija sklican deželni svet, ki bo imel na dnevnem redu evropske projekte, nekaj statutar-nih sprememb in predstavitev nove spletne strani SSO.

Povejmo na glas

Revni obtoženi za grd značaj

Na tem mestu smo že večkrat obravnavali pojav vse večjega razkoraka med bogatim in revnim slojem, kar je žal značilnost tudi razvitega sveta, ki bi se pač moral ponašati z večjo etiko. Lahko so bila tovrstna razmišljanja že komu odveč, toda dejstvo je, da je zadnje čase vse več opozoril bodisi s strani statistike bodisi s strani kakšne sicer sila redke visoke institucije, kako omenjeni pojav skriva v sebi velike nevarnosti. Če se nič ne spremeni, so možni socialni nemiri oziroma vse bolj brezčutna in nehumana družba, v kateri bomo morali živeti. V tem smislu bomo tokrat poudarili vsaj dve pomenljivi izjavi, ki slej ko prej izražata odgovor bogatega sloja na očitke vse večje socialne krivice. Tako je pred časom Berlusconi izrekel osupljivo in vsekakor izjemno zgovorno trditev. Po njegovem je razlog spotikanja ob bogate, ki naj bi jim naprtili davek na premoženje, socialna zavist. Dobesedno tako: socialna zavist. Za večji prispevek bogatega sloja v skupno blagajno pač ni nikakršne potrebe, kdor razmišlja drugače, je podlegel socialni zavisti. Če ne bi bil zavisten, ga bogati ne bi vznemirjali, ker pa je zavisten, torej že v območju patologije, dviga glas in skuša odvzeti premožnim denar in dobro ime. Berlusconi je izjave ne gre podcenjevati, ker je očitno dobro premišljena, saj vse nevarnejši družbeni problem vrača na revne, torej tiste, ki jim ni uspelo obogateti, pa jim menda ne ostaja drugega, kot da zavidajo. Seveda hoče

njegova izjava dokazati še nekaj, da nimajo bogati pri nastajanju vse večjega družbenega prepada prav nobene vloge in krivde, zato se jim ni treba svojemu privilegirani položaju v ničemer odpovedati. Nedavno pa se je kot neuradni glasnik premožnega sloja oglašil še nekdanji vladni predsednik Amato. V vzbujanju vtisa, da gre za strokovno družbeno analizo, je natančno in premišljeno izrazil prepričanje, da je situacija v današnji krizi dandanes sila težka zato, ker se nižji oziroma revnejši sloji zavdajo, da ne bodo nikoli postali bogati, zaradi česar v njih naraščata velika jeza in vse bolj tudi sovraštvo. Ni težko ugotoviti, da je smisel Amatove in Berlusconi jeve izjave povsem isti, da je namreč sedanja smer urejanja družbe oziroma države povsem pravilna, kar pomeni, da lahko gremo po sedanjih poti naprej. Človek se vpraša, ali visoka politična veljaka sploh vesta, kaj govorita. Namesto da bi poskrbela za dostojnejše življenjske pogoje nižjih slojev, jih dolžita moralne sprevrženosti, in to v času, ko ima desetina bogatega prebivalstva v povprečju desetkrat višje dohodek kot tisti mnogo večji del na družbenem dnu in ista desetina skoraj polovico državnega premoženja. Resnična patologija pa je v cinizmu njunih izjav, iz česar sledi, da je dandanes precejšen del politike za milijone državljanov žal dobesedno uničevalen in že nečloveški, kar vse bolj zapira vrata prihodnosti, ki si jo večina želi.

Janez Povše

Slavnostna akademija ob 25-letnici SLS

Na slovesnosti tudi SSK

Delegacija Slovenske skupnosti se je udeležila slavnostne akademije Slovenske ljudske stranke, ki je v nedeljo, 12. maja 2013, v Kulturnem Domu v Krškem obeležila 25-letnico obstoja SLS. Kot prva demokratična stranka v nekdanji Jugoslaviji po koncu druge svetovne vojne je bila stranka SLS vzor in spodbujevalka za demokratizacijo doma in v širši vzhodni Evropi. Prvi predsednik stranke, takratne Slovenske kmečke zveze, ki

se je pozneje preoblikovala v Slovensko ljudsko stranko, Ivan Oman, je v nagovoru obujal zgodovinske trenutke in kritično komentiral sedanje dogajanje v državi in odločno zahteval pametno razmišljanje v politiki. Sedanji predsednik Franc Bogovič je v slavnostnem nagovoru pozval k opuščanju zastarelih ideoloških vzorcev in poudaril, da Slovenija ne potrebuje sanj, temveč jasno vizijo države. Stranki SLS je predsednik

Predsednica Debora Serracchiani se je zahvalila SSO-ju

Novoizvoljena predsednica Dežele FJK Debora Serracchiani se je pisno odzvala na čestitke, ki ji je predsednik SSO Drago Štoka naslovil ob zmagi na letošnjih deželnih volitvah. Predsednica Serracchiani se v pismu zahvaljuje za voščila, ki jih prejela od SSO in potrjuje, da želi svojo institucionalno vlogo opraviti z odgovornostjo v dobrobit celotne deželne skupnosti FJK. Predsednik SSO Drago Štoka je na predsednico Serracchianijevo naslovil voščila 24. aprila. Novoizvoljeni predsednici je izrazil željo po konstruktivnem sodelovanju v dobrobit tako slovenske manjšine kot vse deželne skupnosti.

Po uspehu na deželnih volitvah

Novi izzivi za SSK in slovensko narodno skupnost v FJK

Potrditev predstavnika SSK v deželni svet FJK z višjim odstotkom, zmaga predsednice Debole Serracchiani in levsredinskega zaveznika ter imenovanje Igorja Gabrovca za podpredsednika deželnega sveta FJK ustvarjajo nove okoliščine, ki nudijo bistveno boljše pogoje za politično delovanje v korist slovenske manjšine in območja, na katerem živi. Naslednji meseci bodo zaradi tega ključnega pomena, da se

nastavijo temelji za čim bolj učinkovito delo v sklopu Dežele FJK. To delo pa nikakor ne more ostati nepovezano z območjem in volivci, ki so kandidirate in listo SSK podprli na zadnjih deželnih volitvah. V ta namen se želi vodstvo SSK najprej pogovoriti s svojimi člani, zato je za četrtek, 23. maja, sklican deželni svet, ki bo potekal v prostorih KD Igo Gruden v Nabrežini s pričetkom ob 20.00. Deželni svet SSK pa ni omejen

z golj na izvoljene člane SSK, na skupščino so namreč toplo vabljeni vsi kandidati, ki so sprejeli povabilo, da zastopajo stranko na letošnjih deželnih volitvah. Vsem njim se hoče stranka zahvaliti za zaupanje in vložen trud, ki je omogočil ponoven in pomemben uspeh, ter še posebno zato, ker je lahko stranka, na podlagi volilnega sporazuma z Demokratično stranko, ponovno predstavila listo, ki je izraz slovenske manjšine v deželi FJK.

POGOVOR Berta Vremec

“Popolnoma drži pregovor, ki pravi, da je pesem molitev”

Gospa Berta Vremec, neudna kulturna delavka in zvesta pevka naše cerkvene pevske sredine, je pred nedavnim praznovala visok življenjski jubilej. Ob tej priložnosti smo jo povabili na pogovor, v katerem je povedala marsikaj o sebi in pestrem verskem in pevskem delovanju v naših krajih.

Vemo, da se spričo osebne naravnosti neradi izpostavljate zaradi kakršnih koli zaslug. Zato se vam za ta pogovor že na začetku zahvaljujem. Obhajate življenjski jubilej. Vprašanje se zato poraja samo po sebi in je – priznam – banalno: mimo njega pa ne moremo. S kakšnimi občutki doživljate ta dogodek?

Nimam posebnih občutkov, saj sem sprejela svoj življenjski jubilej sproščeno in brez vsakršnih pretresov. Srečna sem in hvaležna Bogu, da sem vsa dolga leta preživela v zdravju, družbi staršev, vseh domačih, veliko prijateljev in ne nazadnje delovno: služba, kultura in, zakaj ne, tudi politika.

Na openskem koru prepevate že od mladih let. Kako se spominjate tistih časov, ki so bili gotovo zelo različni od sedanjih z jezikovnega, političnega in gospodarskega vidika, a tudi z družbenega?

To so bili tisti časi, ko naj bi cerkveni pevci peli samo na koru in po vasi le v procesiji. Naš zbor se ni želel zapreti v cerkev, odločili smo, da bomo vadili tudi posvetne pesmi, kot je delal tudi predvojni pevski zbor ZVON, in sodelovali na raznih kulturnih prireditvah kot enakopravni člani openske skupnosti. Naše delovanje se je iz leta v leto širilo, še posebno s prihodom mlajših moči. S časom smo dosegli lepe uspehe in danes smo lahko ponosni na obstoj MeCPZ SV, JERNEJ in MoPZ SV. JERNEJ, ki je začel prepevati pred šestimi leti.

Tu moram poudariti, da so vodili naš zbor vseskozi sposobni zborovodje, in sicer duhovniki Marjan Živic, Dušan Jakomin, Lojze Rozman in Franc Pohajač, pa še profesorji: Ludvik

“Res je, cerkveni pevci pojemo Bogu v čast, nam in občestvu pa v veselje.”

Klahočer, Stane Malič, Ubald Vrabec, občasno Aleksandra Pertot, Bojana Kralj in Janko Ban, ki nas vodi še sedaj.

Z jezikovnega vidika smo v cerkvi do II. vatikanskega koncila prepevali slovenske pesmi, za slovesna bogoslužja in pri raznih obredih, npr. na oljčno nedeljo, pri prazničnih popoldanskih bogoslovjih, pogrebnihi mašah, smo peli v latinščini. Nikoli pa v italijanščini. Danes pojemo samo po slovensko. K zornicam smo hodili zjutraj ob 6. uri. Na koru smo uporabljali harmonij, ker so bile orgle več let neuporabne. Delovali smo zelo skromno. Člani zbora nismo imeli osebnih

nih “not”. Pesmi je prepisoval zborovodja – za vsak glas posebej – in note smo morali gledati po dva ali trije skupaj. Bilo je tako in nihče se ni pritoževal. Danes je drugače, saj se notne partiture lahko fotokopirajo. Za organista, ki je bil istočasno tudi zborovodja, je skrbela žu-

Odličje sv. Cecilije za 50-letno vztrajno in neprekinjeno petje v cerkvenem pevskem zboru. Odličje so podpisali škof Evgen Ravignani, škofov vikar za Slovenijo na Tržaškem Franc Vončina in župnik Franc Pohajač. Leta 2005 sem prejela Gallusovo listino, ki mi jo je podelil Jav-

budniki že tradicionalnih božičnih koncertov in šmarničnih koncertov, katerim rado prisluhne domače občinstvo, a tudi ljubitelji zborovskega petja od drugod. Kaj ta pevska srečanja pomenijo za našo narodno skupnost?

Naš cerkveni pevski zbor je od povojnih let imel božične in šmarnične koncerte po popoldanskem prazničnem blagoslovu na koru. Na moj predlog smo leta 1981 sklenili, da bo zbor organiziral letno tri koncerte: na Božič in ob koncu šmarničnih pobožnosti v cerkvi, v prezbitერიju, ter na Prešernov dan v Finžgarjevem domu. Koncerti so postali že tradicionalni in jih prirejamo neprekinjeno 33 let. Udeležuje se jih veliko ljudi, zlasti na sam božični dan, pa tudi ostala dva koncerta sta dobro obiskana. Domačemu

občinstvu in tudi ljubiteljem petja iz drugih krajev pomenijo ti koncerti vez med ljudmi, srečanje in pogovor s pevci, pa

“Bistvo cerkvenega petja se ni spremenilo. Zavedati se moramo, da ima to petje predvsem liturgično vlogo, kar pomeni, da v polnosti zaživi in dobi svoj smisel, ko pojemo pri svetih obredih.”

biteljskih glasbenih dejavnosti”.

Letos 8. maja, po pevskih vajah v družbi pevki in pevcev, mi je g. župnik Pohajač ob visokem življenjskem jubileju izročil Jernejevo odličje s posvetilom: “Za dolgoletno vztrajno in nesebično razdajanje v dobro župnije sv. Jerneja ap. na Opčinah in širše tržaške slovenske verske skupnosti”. Odličje z žigom tržaške škofije je podpisal tržaški škof – nadškof Gianpao- lo Crepaldi, kateremu sta se pridružila še škofov vikar za slovenske vernike v tržaški škofiji Anton Bedenčič in openski župnik Franc Pohajač.

Cerkveni pevci pojete Bogu v čast in sebi ter zbranemu občestvu v veselje. Kakšen je vaš odnos do slovenske cerkvene pesmi in kako je pogojevala duhovni vidik v vašem življenju in doživljanje Božjih skrivnosti? Res je, cerkveni pevci pojemo Bogu v čast, nam in občestvu pa v veselje. Vsaka pesem cerkvenega leta ima svoj čar: priložnostne, adventne, božične, postne, velikonočne in Marijine. Če jih poješ s srcem, te prevzamejo in raznežijo. Popolnoma drži pregovor, ki pravi, da je pesem molitev. Veliko lepega in dobrega smo prejeli ob srečanjih svetopisemske skupine in ob priložnostnih duhovnih predavanjih, ki so jih prirejali naši duhovniki.

Vi ste tudi med glavnimi po-

To vprašanje ni težko. Zelo veliko sem pridobila ob pogovorih in srečanjih z župnikom Viljemom Žerjalom. Vsa leta, ko je služboval na Opčinah, sem občudovala njegovo točnost, natančnost in gostoljubnost. Tako sem se tudi sama nalezla tiste točnosti in natančnosti, da so mi nekateri celo očitali, češ si slabša od g. Žerjala! Za delavnost mi je bil vzornik dr. Zorko Harej. Vsa dolga leta, ko smo se odborniki Zveze cerkvenih pevskih zborov zbirali na sejah, sem z zanimanjem

“Od naših glasbenih ustvarjalcev so mi v lepem spominu ostali trije, s katerimi sem bila v stiku dolga leta. To so Stane Malič, Zorko Harej in Ubald Vrabec.”

spremljala njegova poročila. Stalno je brskal med notami, pisal in pripovedoval. Imel je odličen spomin. Na vsako vprašanje je znal odgovoriti. Želel je, da se vsako začeto delo tudi konča. Delal je sam in želel je, da smo tudi ostali opravljali svoje zadolžitve. Rada sem delovala ob njem in njegovi nasveti so se mi obrestovali pri našem cerkvenem pevskem zboru, kjer dela ni manjkalo.

Dalj časa ste že aktivna članica in odbornica Zveze cerkvenih pevskih zborov, kar vam ponuja vpogled v stanje cerkvenega petja v slovenski verski skupnosti na Tržaškem. Ali bi nam lahko zato začetli razvoj, ki ga je organizirano cerkveno petje imelo pri nas?

Ko je Zveza cerkvenih pevskih zborov nastala, so bile ideološke razlike izrazite. Danes tega ne poznamo več. Kot se v družbi na splošno zaznavata neka mlačnost in utrujenost, se to odraža tudi v pevskih zbora, tako cerkvenih kot posvetnih. Vsi se soočamo s podobnimi problemi, ki so vezani na generacijsko prenovo in vzgojo pevcev. Želela bi si nekaj več predanosti in požrtvovalnosti, saj je le z naporom mogoče doseči zastavljene cilje. Marsikje pa lahko rečemo, da so cerkveni zbori edina organizirana dejavnost v župnijah. Upati je, da bi zbori vztrajali in nadaljevali delovanje in da ne bi območnik, ker bi bila to nepopravljiva škoda za slovensko prisotnost v teh krajih.

Kakšno vlogo je cerkveno petje imelo nekoč in kakšno, se vam zdi, da ima danes? Mislim namreč na dejstvo, da so se življenjske navade – zlasti kulturne – krepko spremenile; kako se torej cerkveno petje prilagaja tem družbenim sunkom?

Bistvo cerkvenega petja se ni spremenilo. Zavedati se moramo, da ima to petje predvsem liturgično vlogo, kar pomeni, da v polnosti zaživi in dobi svoj smisel, ko pojemo pri svetih obredih. Ta vloga in pomen se torej ne moreta spremeniti. Res pa je, da se v sedanjih časih slišijo te pesmi tudi na mnogih koncertih v dvoranah, kar je po svoje lepo, ker ta glasba, ki je izrazito duhovna, lahko nagovarja poslušalca tudi izven cerkve. Za vernega človeka je taka pesem tudi molitev in ga povezuje s sporočilom vere in praznikov.

Pri Zvezi pa smo že takoj po II. vatikanskem koncilu skušali nagovoriti pesnike in skladatelje, da bi pisali take cerkvene pesmi in maše, ki bi odgovarjale današnjemu čutenju. Tako so nastale nekatere imenitne zbirke, v katerih so pesmi, ki so jih uglasbili Malič, Vrabec, Harej, Vodopivec, Merku’ in še kdo. Te pesmi so danes marsikje poz-

nane in so se uveljavile tudi v Sloveniji.

Ali bi nam lahko razkrili, kateri izmed naših glasbenih ustvarjalcev in zborovodij vam je najbolj ostal pri srcu in zakaj?

Od naših glasbenih ustvarjalcev so mi v lepem spominu ostali trije, s katerimi sem bila v stiku dolga leta. To so Stane Malič, Zorko Harej in Ubald Vrabec. Za naš cerkveni pevski zbor so uglasbili več pesmi. Profesor Malič, ki je bil celih 18 let tudi naš organist in zborovodja, je

po II. vatikanskem koncilu uglasbil več maš v slovenščini. Vsi trije našemu zboru še vedno veliko pomenijo. Zato radi pojemo njihove skladbe, cerkvene in posvetne. Poudariti želim, da so te skladbe pustile v meni nepozaben pečat vsečnosti; Maličeve in Harejeve zaradi nežnosti in čustvenosti, Vrabčeve pa zaradi temperamentnosti. Vsi so imeli izrazit smisel za oblikovanje glashene vsebine. Ustvarjali so umetnine, ki so vsebovale tudi ljudske prvne. Vse to je dalo njihovim stvaritvam pestrost, privlačnost in zanimivost ter ustvarilo pristno domajnost. Zborovodja, ki ga cenim po Stanetu Maliču, je Janko Ban. Koliko je našemu cerkvenemu zboru dal s svojo skromnostjo, prizadevnostjo in zmožnostjo, vemo dobro vsi. Njegova je zasluga, če naš zbor toliko nastopa. Seveda k temu pripomoreta tudi zavzetost in resnost članov pevskega zbora. Med drugim se mi zdi zelo pomembno, da zna naš zborovodja oblikovati vsebinsko premišljene sporede, ki so vezani na naš primorski prostor. Prav zaradi programskih vsebin so naši nastopi bili deležni raznih pohvalil kritik.

Delovanje na cerkvenem in posvetnem področju zahteva od zborovodje in zbora večjo skrb in požrtvovalnost. Pred vsakim nastopom – v cerkvi ali v dvorani – zna naš Janko potegniti iz nas tisto pazljivost in zbranost, da lahko prikažemo poslušalcem vse, kar lepega zmoremo.

“Delovanje na cerkvenem in posvetnem področju zahteva od zborovodje in zbora večjo skrb in požrtvovalnost.”

Poznamo vas tudi kot osebo, ki je dejansko vraščena v slovensko krščansko kulturo. Vzpostavili ste tudi vez z Goriško Mohorjevo družbo. Ali bi nam lahko kaj več povedali o tem?

Kot članici župnijskega pastoralnega sveta mi je že župnik Viljem Žerjal poveril nalogo, da skrbim za razdeljevanje knjig GMD. Sprejela sem vabilo. Več let je šlo v branje nad 80 knjižnih zbirk. Zdaj so se časi spremenili, ljudje manj berejo. Sama še vedno zaupam našim dolgoletnim zvestim odjemalcem, ki jim Mohorjeva družba še nekaj pomeni, in ker se že po svoji naravi držim reka Objuba dela dolg, za knjige Goriške Mohorjeve družbe skrbim še danes. Zadovoljna sem, da lahko tudi s tega vidika naredim nekaj koristnega za našo skupnost.

Igor Gregori

Deveta številka revije Pastirček

Že slavčki žvrgolijo, se maj vesel budi...

Tako se začenja ena izmed lepih, z mehkiimi občutki prepojenih pesmi o nebeški Materi Mariji, ki jo je napisal Danilo Fajgelj in se oglašja z naših cerkvenih korov v najlepšem mesecu v letu: maju. Narava se odene s pisanim cvetnim plaščem, kot bi ga hotela pokloniti Devici Mariji. Prav naši ljubeči Materi v čast se vsak dan v maju vrsti pobožnost, šmarnice, ki smo jih včasih množično obiskovali otroci vseh starosti. V cerkvi sv. Ivana v Gorici smo kar tekmovali, kdo bo največkrat prisoten pri njih, saj smo za našo zvestobo ob koncu prejeli podobico. Tudi Marijine oltarčke smo postavljali. Žal sedaj ni več tako... Marija v pomladnem siju razgrinja svoj plašč in potrpežljivo čaka, da se vrnemo k njej. Kot pravi urednik Pastirčka Marijan Markežič, je maj čudovit mesec: pomlad se razbohota, prvoobhajanci stopijo prvič k obhajilni mizi, tam daleč na obzorju se šolarjem že vabljivo smeji počitnice. Šmaran, šmarnice, Šmarna gora, vse te besede, kot razlaga zapis v letošnji predzadnji številki Pastirčka, izhajajo iz besede *sveta* in *Marija*; prav njej je na Slovenskem posvečenih največ cerkva.

Prečisti Devici v poklon je Berta Golob stkala stihe *Bele cvetke*, Dominik Krt pa jim je napisal glasbo, da jih bodo otroci lahko zapeli. Na bujno pomladno naravo se navezuje rubrika Danile Komjanc *Besede v podobah*. Najmlajši Pastirčkovi prijatelji bodo pobarvali različno ilustrirane žuželke in cvetje ter izvedeli za njihova imena. Pastirček se je v svoji pomladni zasanjanosti ustavil pred cvetočo divjo češnjo in s pomočjo Ane Rupil in Danile Komjanc opisal njene lastnosti. Neža ob ilustraciji Boštjana Plešničarja opozarja, kako naj tudi sami prispevamo za lepše in bolj čisto okolje. O dobrem gozdarju, ki je ljubeče pomagal ranjenim gozdnim živalicam, tenkočutno in s pažnjo na čisto in jasno izražanje piše Mariza Perat. Za življenje dragocen nauk nudi basen Janeza Trdine

Kdor drugemu jamo koplje..., o psu, ki se je ujel v past; iz požrešnosti jo je nastavil sosedovemu psu! O zgodbah iz Sv. pisma Stare in Nove zaveze, in sicer o Sari

in priliki o izgubljeni ovci, pišeta Paola Bertolini Grudina, ki je tudi avtorica lepih ilustracij, in Walter Grudina. V drobcih zgodovine izpod peresa Berte Golob in Marjana Mančka je tokrat sv. Janez Vianney. Ista avtorja sta napisala oz. ilustrirala pesem

Vsevednik, katerega protagonist je vsevedni računalnik. Kot stvar pa nečesa le ne zna: podariti srce, kot ga lahko le človek človeku. Vojan T. Arhar se ob ilustraciji Danile Komjanc v pesmi *Verzi-ada* poigrava z besedami, ki se končujejo na -ada. O besednem zakladu modruje - čisto po svoje, seveda! - Pacek Walterja Grudine. Prikupna zelena žabica je protagonistka rubrike *Živali v ribniku*. Otroci spretnih rok jo bodo zlahka izdelali po navodilih Tatjane Ban. Za razvedrilne trenutke Pastirček v majski številki ponuja še dve zabavni skupinski igri, zanke in križanke, tudi na svetopisemsko tematiko, Hemin recept za pečena jabolka, za ljubitelje drznih podvigov pa zapis Marijana Markežiča o Solkanu in Soča Funk parku; tja je stric Maks popeljal svoje pohajče in jim v enem mahu razkril zgodovino Solkana in možnost doživetja razburljivih "telovadnih" pustolovščin v Soškem parku.

Tudi tokrat so Pastirčkovi prijatelji zasuli uredništvo z risbicami in dopisi, ki sedaj bogatijo središčne strani revije. Na šesti strani bodo pridni risarji dobili vabilo na udeležbo natečaja za naslovno stran Pastirčka za šolsko leto 2013/14.

IK

Ob 100-letnici rojstva

Spomin na duhovnika in pesnika Alojza Kocjančiča

Pred 100 leti se je 20. maja v Kubežu v Istri rodil znani duhovnik in pesnik Alojz Kocjančič. Po opravljeni osnovni šoli v rojstni vasi so 11-letnega dečka poslali v goriško Malo semenišče, kjer je po osmih letih maturiral. Odločil se je za duhovniški poklic in bil po opravljenem bogoslovnem študiju posvečen v duhovnika. Prvo leto svoje duhovniške službe je bil kaplan v Buzetu, nato pa 25 let župnijski upravitelj v Koštaboni, obenem pa je 9 let soupravljal tudi župnijo Pomjan in 16 let Šmarje pri Kopru. Nato je bil 25 let župnik v Klancu pri Kozini, kjer je tudi po upokojitvi ostal do smrti 19. novembra 1991. Bil je vzoren in priljubljen duhovnik, saj je bil zelo povezan s svojimi ljudmi. Odlikovala ga je trdna narodna zavest.

Alojz Kocjančič je bil navezan na istrsko zemljo in ljudi. Njim je tudi posvetil Šavrinske pesmi, zbirko pesmi Brumbole in kratko prozo. Knjižne izdaje kratke proze pa ni dočkal. Kmalu po njegovi smrti je za to poskrbela Ines Cergol, ki je za koprsko založbo Lipa uredila njegove pripovedi v knjigi z naslovom *Ljudi opeval sem, vode in skale*. Pa tudi njegove Šavrinske pesmi so leta 2001 ponatisnili pri koprski knjigarni Libris. Izdaja Šavrinskih pesmi leta 1962 je doživela topel sprejem. V tržaški Mladiki je npr. Stanko Janežič takrat med drugim napisal, da je Kocjančičeva "beseda svojska in močna, po izrazu je blizka Gradniku".

Velja še omeniti, da je leta 2002 potekal v Izoli posvet o življenju in delu Alojza Kocjančiča, na katerem so osvetlili lik tega slovenskega istrskega pesnika, pisatelja in duhovnika. Besedila razpravljalcev je izdala Knjižnica Annales. Na koncu naj povemo, da je prav pred kratkim izšla obsežna monografija z naslovom Alojz Kocjančič, Pesmi in zapisi s spremno besedo Ines Cergol. V počastitev pesnikove stoletnice rojstva pa v Slovenski Istri napovedujejo še nekatera druga spominska srečanja. / (mab)

Na 55. beneškem bienalu

Prisoten bo tudi Vatikan

Petsto let potem, ko je v Vatikanu poslikave v Sikstinski kapeli ustvarjal Michelangelo, je sveti sedež naročil nova umetniška dela o temi stvarjenja sveta za razstavo na 55. beneškem bienalu. Ustvarili so jih priznan češki fotograf Josef Koudelka, umetniki iz studia Azurro in v Avstraliji rojen ameriški umetnik Lawrence Carroll. Vendar v njih ni najti podob Marije z detetom ali trpečega Kristusa. Razstava, ki bo vključevala dela o temi Stvarjenje, Ne stvarjenje in Ponovno stvarjenje, bo namreč posvečena

varjenju osredotoča na nov začetek po temnem obdobju vojn.

Po besedah kardinala Ravasija, ki razstavo organizira v sodelovanju z direktorjem Vatikanskih muzejev Antoniom Paolucijem, je že upokojeni papež Benedikt XVI. izrazil upanje, da bo projekt spodbudil dialog glede vere v modernem svetu.

Tudi sam upa, da bo Vatikanu s svojim paviljonom v Benetkah uspelo ponovno vzpostaviti prekinjeni dialog in vsaj delno odpraviti ločitev med umetnostjo in vero. Moderna umetnost

Kardinal Gianfranco Ravasi

raziskovanju odnosa človeštva do uničenja sveta.

Projekt, ki ga organizira vatikanski minister za kulturo Gianfranco Ravasi, oživlja tradicijo, ki je privedla do nastanka takšne umetnine, kot je Sikstinska kapela. Stal bo okrog 750.000 evrov. Razstavo bodo v sklopu bienala odprli 1. junija in bo na ogled šest mesecev.

Trojica umetnikov iz studia Azurro je o temi Stvarjenja ustvarila interaktivno multimedijško instalacijo, v kateri se je osredotočila na izvore človeštva. Koudelka je navdih za svoje Ne stvarjenje našel v motivu rivalstva med Kajnom in Abelom ter materialnim in etničnim opustošenjem, ki ga povzroči človek. Carroll pa se v Ponovnem st-

se namreč v odnosu do vere navadno omejuje na provokacijo in blasfemijo, s predstavitvijo na bienalu pa želijo to težnjo ustaviti. "To je šele seme in ne drevo", je dodal Ravasi, ki omejeno razstavo razume kot prvega v vrsti poskusov Vatikana, da si povrni ugled tudi v svetu umetnosti.

Predsednik ustanove Beneški bienale Paolo Baratta pa je dejal, da se prisotnost najmanjše države na svetovnem bienalu ujema z obdobjem, v katerem v sodobni umetnosti padajo nekatere meje in v katerem umetnost tvega, da postane žrtev ekonomske logike.

Letošnji likovni bienale v Benetkah bo potekal od 1. junija do 24. novembra.

Sveta Gora

P. Bogdan Knavs je premeščen!

P. Bogdan Knavs, gvardijan frančiškanov, ki skrbijo za svetišče Matere Božje na Sveti Gori pri Gorici, je po samo treh letih vodenja svetogorske romarske bazilike premeščen. Potrditev o premostitvi v Šiško je dal p. Bogdan sam med pridigo pri maši na Binkošti, ko je navedel zbrane vernike in jim povedal, da je izvedel za premostitev, ne da bi dobil potrebna pojasnila, zakaj so ga predstojniki zamenjali na odgovornem mestu. Kar se je med verniki in tudi med nevernimi ljudmi na Goriškem in tudi širše šušljalo že

več časa, se je torej zgodilo, saj p. Bogdan Knavs odhaja po samo treh letih na Sveti Gori. V treh le-

Foto JMP

v Cerkvah ne prepoznavajo, a so v njem videli človeka in duhovnega pastirja, ki je združeval, kar je danes redkost.

Vrsta klincev, ki smo jih prejeli že pred časom, češ da bodo "gotovo patra Bogdana kaznovali s premostitvijo", ker je bil kot edini slovenski duhovnik na vidnem mestu pred časom javno in po slovenski nacionalni televiziji spregovoril o strahotnem finančnem škandalu mariborske nadškofije, v svojih nastopih je tudi zelo jasno povedal, da je šlo za zmotno, grešno, evangelija nevredno in kaznivo dejanje, ki bi mu moralo slediti javno kesanje vpletenih posameznikov, opravičilo ter poskus poplave velikanske škode, ki so jo vpleteni povzročili številnim posameznikom, se te dni nadaljujejo. Tudi zato objavljamo pričujoči zapis, ki noče povzročati nobene polemike, saj smo pisali vodstvu slovenske frančiškanske province

tihi je postal izjemno priljubljen med verniki in tudi tistimi, ki se

samo pisali vodstvu slovenske frančiškanske province

Jurij Paljč

Stična / V Muzeju krščanstva na Slovenskem

Razstava ob 1150-letnici delovanja sv. Cirila in Metoda med Slovani

V Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični so v četrtek, 16. maja, odprli razstavo Sveta Ciril in Metoda - slova (e) nska apostola, ki je posvečena 1150. obletnici njunega delovanja med Slovani. Glavni poudarek razstave je namenjen čaščenju obeh svetnikov med Slovenci, po njenem odprtju so pripravili še krajše predavanje o starocerkveni slovanščini. Letos se spominjamo 1150. obletnice delovanja svetih bratov Cirila in Metoda med Slovani. Ker je njuno delovanje imelo globok vpliv tudi med Slovenci, so se

omenjenemu obeležju pridružili še v Stični. Čeprav za delovanje navedenih bratov na območju Slovenije nimajo trdnih dokazov, pa so Slovenci oba apostola kljub temu vzeli za svoja. To po mnenju prirediteljev razstave dokazujejo številna društva, cerkve, kapele, umetniška dela in tudi legende. Na območjih, kjer so bili Slovenci v minulih stoletjih podvrženi nasilni asimilaciji večjih sosednjih narodov, pa sta apostola dobila še dodaten nacionalni pomen. Avtor razstave, ki bo na ogled do 25. avgusta, je kustos Tadej

Trnovšek. Življenje sv. Cirila in Metoda ter vpliv njunega delovanja na Slovence so predstavili na 20 panojih. Razstavili so tudi posamezne muzejske predmete, povezane z njunim čaščenjem med Slovenci. Sv. Ciril in Metoda sta bila bizantinska misijonarja, ki sta najbolj znana po pokristjanjevanju Slovanov. Pri oznanjevanju krščanske vere sta uporabljala posebno pisavo glagolico, ki jo je na vzhodu Evrope kasneje izpodrinila po sv. Cirilu imenovana cirilica in na zahodu rimska latinica. Navedena, v grškem Solunu rojena svetnika, veljata za apostola Slovanov in sozaveznika Evrope. Metod je predvidoma živel med letoma 812 in 885, Ciril pa med 826 in 869.

GORICA Msgr. Piero Marini na obisku / Spominska plošča in predavanje

Pričevanje o življenju blaženega papeža Janeza Pavla II.

Prve dni maja pred 21 leti je blaženi Janez Pavel II. prvič obiskal Gorico ob pastirskem obisku v naši deželi. Na Travniku je 2. maja 1992 vodil osrednje liturgično slavlje. V spomin na ta dogodek je bil v goriški nadškofiji prisoten 15. in 16. maja nadškof msgr. Piero Marini, v letih 1987-2005 ceremonier svetega očeta Karola Wojtyły; dve leti je isto funkcijo ohranil tudi z Benediktom XVI., od 1. 2007 pa je predsednik Papeškega odbora za mednarodne euharistične kongrese. Dne 15. maja popoldne je bil prisoten ob odkritju obeležja, ki ga je občinska uprava postavila na križišču med ulico Roma in Travnikom v spomin na papežev obisk; na obeležju je stavek iz njegovega govora, v katerem je 2. maja 1992 naše mesto označil kot vrata Italije, kjer se srečujeta latinski in slovanski svet. Tudi zato je res škoda, da je napis samo italijanski... Poleg visokega gosta so bili pri dogodku med drugimi navzoči nadškof Carlo Redaelli, prefektinja Maria Augusta Marrosu, župan Ettore Romoli in Erminio Tuzzi, župan, ki je sprejel svetega očeta pred 20 leti.

Predavanje

Še isti večer je msgr. Marini v

Foto Alessandro Caragnano

avditoriju furlanske kulture govoril na temo: "Vera Karola Wojtyły". Pozdravili so ga župan Romoli, ki mu je podaril "tri goriške kovance", nadškof Carlo Redaelli in urednik škofijskega tednika Mauro Ungaro, ki je poudaril, da je bil msgr. Marini pravzaprav član papeževe "družine", eden izmed njegovih najozbiljnejših sodelavcev. Janez Pavel II. je vodil Cerkev 27 let, popeljal jo je v 3. tisočletje, je začel svoje pričevanje msgr. Marini, ki je obudil spomin na blaženega papeža in v nekaj "slikah" zarisal nekatere njegove poteze. Začel je - z besedami naslednika Ratzingerja - pri trpljenju, ki ga je v zadnjih letih

močno zaznamovalo, vse do "nemega" blagoslova na njegovo zadnjo velikonočno nedeljo. Sam "rogito", listina o svetem očetu, ki so jo zapisali po njegovi smrti in jo položili v grob, pripoveduje o papežu v luči velikonočne skrivnosti. "Rimska Cerkev je tedaj doživela - kot nikdar prej - dneve velikonočne duhovnosti", je dejal msgr. Marini, saj je "morje ljudi" več dni prihajalo od vsepovsod pokropit papeža, "znamenje Cerkve, združene s pastirjem na poti proti večni Veliki noči". Prav tako so bile "velikonočne" podobe njegovega pogreba 8. aprila 2005 in beatifikacije 1. maja 2011. Njegovo osebnost je na poseben

način zaznamovalo dogajanje na rodnem Poljskem. Pri 9 letih je izgubil mater, pri 12 brata, pri 22 še očeta, ostal je sam: da bi se preživel, je najprej delal v kamnolomu, nato v tovarni. "Kmalu je spoznal temeljne življenjske vrednote: prijateljstvo, delo, solidarnost". Ljubezen do domovine je bila povezana z zgodovinskimi dogodki. "Na potovanjih je vedno želel srečevati skupnosti Poljakov. Ko je slišal govoriti poljsko, so mu žarele oči". Katoliška Poljska - med protentantsko Nemčijo na zahodu in pravoslavno Rusijo na vzhodu - in v njej močna judovska skupnost sta iz njega naredili človeka medosebnih stikov in ekumenskega dialoga. Čestohovska Marija, simbol svobode in ednosti poljskega naroda, je ključ za razumevanje njegove predanosti Mariji ("Totus tuus") in želje, da je povsod obiskoval Marijina svetišča. Ker je Cerkev v domovini morala plačevati davke oz. globe za javne shode, je Wojtyła vedno najraje obhajal mašno daritev zunaj. "To so bile njegove korenine". Prav tako ga je močno zaznamoval drugi vatikanski koncil, ki se ga je udeležil kot 42-leten škof. Kot

Msgr. Piero Marini in msgr. Carlo Redaelli (foto DPD)

je sam zapisal, je bil zraven "od prvega do zadnjega dne". Šlo je za edinstveno zgodovinsko izkušnjo, pomembno etapo v oblikovanju sinteze njegove osebnosti vere. Ker je ogromno odnesel, "je želel 'plačati dolg' tako, da je udeležan koncil". To je bil kompas njegovega pontifikata. Msgr. Marini je Wojtyły prvič srečal leta 1973: v njem je našel "intelektualno zelo pripravljenega moža, polnega človečnosti". V naslednjih letih ga je spoznal - kot je povedal prek številnih anekdot - kot človeka velike umirjenosti in samoobvladovanja. Tudi v najbolj burnih okoliščinah je znal ohranjati umirjenost, sad vere. "Nekajkrat je tudi izgubil potrpljenje", to pa se je dogajalo v zadnjih letih, "ko je zaradi bolezni s težavo komuniciral". Znal je biti prijazen in ljubezniv, toda "v pričevanju za resnico in načela je bil trden, neizprosni". V Agrigentu "je zakričal proti mafiji, a spominjam se, da je dostikrat kričal in se zdel skoraj hudoben". "Bil je konkreten človek", pre-

prost in praktičen, zato ni maral puhlih formalnosti. "Zelo rad je pel, tudi zadnja leta, po navadi slovanskih narodov". Bil je "človek molitve": vedno in povsod je iskal priložnost, da bi molil. Rad se je tudi smejal do solz. Obkrožil je ves svet, "vedno smo bili s kovčkom v roki: cilj potovanja je vedno bil obhajati mašo s skupnostmi vernikov", veselil se je različnosti in posebnosti kultur, tudi v tem je videl "utelešenje evangelija". V prvih letih krščanstva je v Rimu maševal samo papež; s časom je skupnost rastle in nastale so župnije. Da bi poudaril občestvo med verniki, je tedaj papež pošiljal košček posvečenega kruha v vse župnije. Kristusovo telo je združevalo vernike z rimskim škofom. "Janez Pavel II. je zamenjal Kristusovo telo s svojim. Svoje telo je ponesel ne le v rimske župnije, temveč v ves svet. Tako je ustvaril občestvo z rimskim sedežem in drugimi cerkvenimi skupnostmi". To je delal "iz ljubezni do evangelija in do ljudi".

DD

TV2000 Več kot tisto, kar vidiš

Televizija, ki še vedno raste po zaslugi ljudi, ki se prepoznavajo v njenih vrednotah: moč idej in resnica vere.

Kot veš, je TV2000 drugačna tv, ki ti zna nuditi zabavo in te spodbuja k razmišljanju, te posluša in ti dela družbo. Je obča vrednota, ki si jo tudi ti pomagal širiti. TV2000 je naša tv. Naredimo jo vedno bolj našo. Skupaj.

Več kot tisto, kar vidiš

Streaming video
www.tv2000.it

Kratke

Abonmajška sezona SSG v Gorici
Feydeaujeva enodejanka

Povsem nepričakovano je abonmajška sezona Slovenskega stalnega gledališča v Gorici, ki nikakor ne more zaživeti na pogorišču nekdanjega navdušujočega bleska, ki se je odražal v množični prisotnosti občinstva, v ponedeljek, 13. maja 2013, postregla, žal tudi tokrat skromni pešci gledalcev, komedijo Ne sprehajaj se no vendar čisto naga! francoskega mojstra vodvila Georgesa Feydeauja, v izvedbi ansambla SSG in režiji Alena Jelena, predstavnika mlajše generacije slovenskih režiserjev. V približno eno uro trajajoči komediji, ki smeši mladega politika ob njegovih povzpethniških željah in lahkomišelnih podkupljivosti, so gledalci uzrli marsikatero podobnost z današnjim časom, v katerem res ne manjka tovrstne "politične" sodrge, ki misli le na lastno korist, in se pozabavali ob nerodnih situacijah, v katerih se znajde protagonist zaradi svoje mlade, privlačne žene, ki se rada po stanovanju spreha ne ravno "dostojno" oblečena. / IK

V Domu F. Močnik pri cerkvi sv. Ivana
Živahno snidenje ob koncu telovadnih ur

Ko se v vsej lepoti razcveti pomlad, se končajo telovadne ure, ki potekajo enkrat tedensko celo jesen in dolgo zimo v dvorani Doma F. Močnik pri cerkvi sv. Ivana v Gorici. Pod strokovnim in potrpežljivim vodstvom profesorice telesne vzgoje Maje Leban, ki zna prisluhniti vsem težavam, razgibava svoje "škipajoče" sklepe in "otrpel" mišice lepa skupina žensk iz Goriške, ki na tak način krepijo svoja telesa, da bi bila bolj odporna in gibčna pri domačem delu in

Prof. Maja Leban med gospema Zvonko in Mirko

da bi se njihovo neizbežno staranje upočasnilo. Da potekajo ta telovadna srečanja v najboljšem redu, že od vsega začetka vestno in poštvalno skrbita gospe Zvonka in Mirka, za kar se jima vse udeležence tečaja iskreno zahvaljujejo. Zadnje telovadno popoldne, v sredo, 15. maja 2013, se je končalo v prijateljskem klepetu ob mizi, polni vabljivih dobrot, ki so jih pripravile tečajnice same. To je bila tudi lepa priložnost, da so se prof. Maji zahvalile za njeno skrbno vodenje s šopkom cvetja in s srčno željo, da bi prihodnjo sezono spet v tako prijetnem vzdušju prevzela to nalogo in bi jih s takšnim ljubeznivim razumevanjem vodila pri telovadnih vajah, ki jih presenetljivo pestro "kar stresa iz rokava".

Nekaterim gospem bo v kratkem uspelo se odpeljati na brezskrbno enotedensko letovanje v Žabnice, v prijazno kočjo sv. Jožefa, ki stoji ob robu daleč se raztezajočega smrekovega gozda. Tu se bodo stran od vsakdanjih nadlog v gorskem miru med sproščujočimi sprehodi naužile poživljajočega hribovskega zraku in gotovo tudi poromale na Sv. Višarje, k Mariji, ki se dobrohotno ozira na žabniško dolino in vabi k sebi vse, da si v njeni bližini opomorejo od skrbi in okrepljeni pogumno nadaljujejo življenjsko pot. / IK

Z naslovom Evergreen je v petek, 17. maja, potekal drugi koncert v nizu letošnjih Snovanj, ki jih prireja SCGV Emil Komel in Arcatelier. V kleti kmetije Carlo di Pradis, ki jo s spajanjem tradicije in sodobnih oprijemov uspešno vodi družina Buzzinelli sredi vinogradov v bližini Krmina, so v prvem delu programa - po pozdravu ravnateljice glasbene šole

Alessandre Schettino - nastopili učenci moderne skupinske igre, baletnega oddelka in Mladinski zbor šole Komel. Program so v glavnem izvajali gojenci profesorja električne kitare Franka Reje in profesorja tolkal Patricka Quaggiata; prav dobro so se izkazali kitaristi Luka Batistič, Diana Berte, Sara Gergolet, Tadej Pahor in Alessandro Varotto, na metalofon oz. tolkala Ivana Remec in mali Tine Lestan, ki je res presenetil poslušalce, pa še pianistka Urška Kumar, saksofonistka Petra Jarc, violinistke Marta Carlesso, Alessia Fantini in Manca Kumar. Spored je obsegal šest skladb, takih, ki so dosegle prva mesta na svetovnih glasbenih lestvicah in so se prodale v milijonih kopijah. Nadebudni glasbeniki so začeli s pesmijo Wake me up when september ends ameriške skupine pop

punk Green Day; sledili sta znana Nothing else matters, ki jo skupina Metallica po 20 letih, od kar je bila napisana, še vedno igra na vsakem koncertu, in Lily was here očarljive in odlične nizozemske saksofonistke, ki je še zelo mlada sodelovala s pomembnimi glasbeniki in skupinami, ki so zaznamovali zadnja desetletja prejšnjega stoletja. Mladi baletki Michela Shuelz in Ema Terpin, gojenki prof. Mirjam Špacapan, sta za intermezzo ljubko zaplesali ob glasbi velikega skladatelja filmske glasbe Louisa Bacalova in obudili živ spomin na zadnji - najpomembnejši - Troisijev film Il postino. Prvi del večera je z izbranimi mladimi glasbeniki, ki sta se jim na klavir in električne orgle pridružila Patrick Quaggiato in David Bandelj, sklenil Mladinski pevski zbor Emil Komel. Izvedli

Zadruga, ustanovljena leta 1908
Sedež v Doberdolu (GO), Rimska ulica 23
tel. 0481-784811 - Številka AB: 08532
Številka vpisa v register zadrug s pretežno vzajemnostjo: A160295
Davčna koda in številka vpisa v Register podjetij Goriške pokrajine: 00065660318

Doberdob in Sovodnje
www.bccdos.it

VABILO NA REDNI OBČNI ZBOR ČLANOV

Vljudno vabimo člane na redni občni zbor članov, ki bo v drugem sklicanju v petek, 24. maja 2013, ob 18.00 uri v Kulturnem domu v Gorici, ul. I. Brass št. 20, s sledečim dnevnim redom:

Redni občni zbor

- 1) Poročila Upravnega sveta in Nadzornega odbora, diskusija ter odobritev bilance za poslovno leto 2012.
- 2) Kritje izgube za poslovno leto 2012.
- 3) Odobritev sistema za nagrajevanje upraviteljev in sodelavcev ter obvezno informiranje občnega zbora.
- 4) V skladu s 30. členom statuta, določitev maksimalnega kredita, ki ga banka lahko dodeli članom, strankam in upraviteljem banke.
- 5) Določitev honorarja neodvisnemu upravitelju in odobritev načina o izračunu povračila stroškov pri izvrševanju mandata.
- 6) Po predhodni določitvi števila članov Upravnega sveta, volitve članov v Upravni svet.

Občnega zbora se lahko udeležijo vsi člani, ki so vpisani v člansko knjigo vsaj devetdeset dni pred občnim zborom.

Osutek bilance s prilogami poslovnega leta 2012 je na razpolago članom na vseh podružnicah banke v uradnih urah.

P.S.: Pooblastila se lahko dvignejo na sedežu in na podružnicah banke v uradnih urah. Opozorjamo Vas, da na podlagi zakonskih določil mora pooblastitelj v trenutku, ko dvigne pooblastilo, navesti tudi ime pooblaščenca.

Obveščamo člane, da je banka sprejela Pravilnik o poteku občnega zbora in volitev, ki Vam je na razpolago na sedežu banke in na podružnicah. Vsak član ima pravico, da brezplačno dobi izvod Pravilnika.

ZA UPRAVNI SVET
Predsednik Dario Peric

SCGV Emil Komel Snovanja 2013: Evergreen

Sodobna glasba sredi
briških vinogradov

so veliko uspešnico lanskega leta, skladbo Paradise alternativne rock skupine Coldplay.

Drugi del koncerta je oblikoval Mladinski pihalni orkester Brkinska godba 2000 iz občine Hrpelje-Kozina. Gre za izjemno kakovosten sestav, ki združuje pretežno mlade glasbenike. V zadnjih letih so se - pod vodstvom dinamičnega dirigenta Tomaža Škamperleta - udeležili številnih državnih in mednarodnih tekmovanj, ki so jim prinesla vrsto zavidljivih odličij in nagrad. Orkester ima živahen in sodoben repertoar od klasične do lahke glasbe, od koračnic prek priredb ljudskih motivov do filmske glasbe. Tokrat so dali poslušalcem okusiti briljantne izvedbe Nicole Piovanija, nekaj nizozemskega bluesa (Jacob Haan), znano Gonna fly now iz filma Rocky v priredbi Marca Somadossija, Puseddujev Divertimento in Piccola Suite Klezmer Franca Arrigonija. / DD

Snovanja št. 3

Ob 1150. obletnici
Cirila in Metoda

V petek, 24. maja, bo tretji glasbeni večer Snovanj. Tradicionalni koncert sakralne glasbe bo tokrat zazvenel v cerkvi sv. Ignacija na Travniku in bo posvečen liturgični pravoslavni glasbi ob 1150. obletnici prihoda svetih bratov Cirila in Metoda v Srednjo Evropo. Petkov dogodek bo razdeljen na dva dela: ob 19. uri bo v galeriji Ars odprtje razstave "Dediščina Cirila in Metoda. Načrt za Evropo", na kateri bodo spregovorili predsednik društva Centro studium in lastnik ter kustos razstave Sergio Pellegrini, prof. Tatjana Rojc in prof. Ivan Florjanc, ki bo spregovoril o razvoju liturgične glasbe iz staroslovanke, glagolitske in pravoslavne tradicije. Razstavo bodo obogatili originalne knjige in misali iz 17. stol. v glagolici, last goriške semeniške teološke knjižnice, prvič na ogled javnosti. Razstavo, ki je vzgajajo-poljudnega značaja, sestavljajo besedila, slike in video posnetki o življenju, delu in sporočilu svetih bratov. Ob 20.30 bo drugi del večera: koncert liturgičnih pravoslavni pesmi v izvedbi mešanega pevskega zbora Arsateiler pod vodstvom Mirka Ferlana. Na programu bodo skladbe, posvečene svetemu Cirilu in Metodu in razvoju njegune besedila, ki so jih napisali Čajkovskij, Mokranjac, Boriniansky, Janaček in Rimskij-Korsakov. Nekatere skladbe so iz srbske pravoslavne liturgije in bodo prvič zazvene v naših krajih. Program bodo oblikovali še sopran Alessandra Schettino, mezzosopran Margarita Swarczewskaja in organist Mirko Butkovič.

Tekmovanje v Palmanovi / Violinist Aleš Lavrenčič zlat!

Od četrta, 16., do nedelje, 19. maja, je v Palmanovi potekalo prvo državno tekmovanje za mlade glasbenike Citta' di Palmanova - Klavirska nagrada Filippo Trevisan. Tekmovanje je bilo razdeljeno na pet sekcij (solisti, komorne skupine, orkestri, srednje šole z glasbeno usmeritvijo, pevski zbori), vsaka sekcija pa še na kategorije za različne starostne skupine. V sekciji za soliste so tekmovali pianisti, učenci harmonike, kitare, harfe, pihal, godal in tolkal. S Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel so se tekmovanja udeležili štirje solisti: trije harfisti (Ivan Devetak, Vida Boškin in Dorale Klainscek) in violinist Aleš Lavrenčič. Slednji je v kategoriji C za rojene od leta 1998 do 2000 prejel 100/100 točk s pohvalo in seveda 1. absolutno nagrado. Ob klavirski spremljavi očeta Hilarija se je predstavil z gigo iz Bachove partite št. 2 in

koncertom v de mollu H. Wieniawskija. Gre za pravi podvig, saj je bilo med udeleženci veliko odličnih violinistov. Tekmovalci - prijavljenih je bilo okrog 750 mladih glasbenikov, posebej veliko jih je bilo iz

Veneta - so nastopili v teatru G. Modena in v dvorani Glasbene akademije Citta' di Palmanova. Komisijama, ki sta bili "pod udarom" štiri cele dneve, od jutra do večera, sta predsedovala Marco Ferruglio in Daniele Zanettovich, sestavljali pa so ju izvrstni glasbeniki (Isabella Comand, Fabian Perez Tedesco, Claude Padoan, Annamaria Vinciguerra, Teresa Trevisan). V nedeljo zvečer sta bila v omenjenem teatru nagrajevanje in koncert nagrajencev v vseh kategorijah.

Literarni večer v Feiglovi knjižnici

Marko Kravos o Soli
na jeziku in še čem

Goriška knjižnica Damirja Feigla je v torek, 14. maja, imela v gosteh pesnika Marka Kravosa. O svoji najnovejši pesniški zbirki Sol na jezik se je pogovarjal s profesorico slovenščine Slavico Radinja. Ravno v tistih dneh je tudi praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan, česar so se spomnili tudi pri založbi Mladinska kn-

jiga, saj so maja izdali njegovo antološko zbirko. Pesniška zbirka se deli na dva dela: v prvem je v ospredju narava, ob kateri je pesnik poudaril, da nas obkroža vsepovsod in da ljudje pogosto pozabimo, da smo tudi sami del narave. Te pesmi odlikuje tudi globoka refleksivnost, ki se prelevi v ljubezensko izpovedno liriko v drugem

delu zbirke. Zbirka je popolnoma dvojezična in jo odlikuje tudi estetski videz, saj pesmi dopolnjujejo neznane Černigojeve jedkanice. O Kravosovih pesmih je spregovoril tudi pesnik in prevajalec Juan Octavio Prenz, avtor spremnega eseja zbirke. Poudaril je njihovo odprtost do bralca. Sam že več let sodeluje s Kravosom, skupaj sta tudi pred leti predstavljala Kravosovo dvojezično zbirko v slovenščini in španščini, ki je v Argentini doživela lep uspeh. Med obiskovalci večera se je nato raznel zanimiv pogovor s pesnikom, ki je z veseljem odgovarjal na vsa vprašanja.

Mednarodni medijski panel Media&Change

Časopisne hiše potrebujejo preobrazbo, če hočejo preživeti

Mednarodni medijski strokovnjaki so bili na mednarodnem medijskem panelu Media&Change, ki je bil v petek, 17. maja 2013, v Gorici, enotnega mnenja, da se morajo časopisne hiše temeljito preobraziti in se prilagoditi novi, digitalni realnosti, sicer je njihov dolgoročni obstanek malo verjeten. Čim hitreje morajo uvesti nove, inovativnejše poslovne modele, ki jim bodo zagotavljali dodatne vire prihodkov, saj je zaradi padajočih naklad in vedno nižjih prihodkov od oglaševanja njihova osnovna dejavnost ogrožena.

Pri organizaciji posveta je sodeloval tudi Slovik, ki je v jutranjih urah priredil pogovor o stanju medijev pri nas, na katerem so na vprašanja dr. Matejke Grigič spregovorili Igor Devetak za Primorski dnevnik, Jurij Paljk za Novi glas, Jan Leopoli za Radio Trst A ter več mlajših časnikaarjev, ki so zaposleni pri Primorskem dnevniku. Vsi so podčrtali izjemen pomen jezika in pa osvetlili napore v sedanjem času, da bi dosegli mlajše bralce. Na dan je prišla potreba po strokovnem izobraževanju in sicer zaradi specifičnosti svetovnega spleta.

Cilj mednarodnega medijskega panela Media&Change, ki ga je organizirala družba Giacomelli Media, je bil spodbuditi razvoj ter izmenjavo znanj in izkušenj, ki so ključni za upravljanje sprememb v medijski panogi. Mednarodni govorci so svoje prispevke namenili težnjam v medijski panogi, kako

vostnim in kognitivnim raziskavam bralcev, spremenjenim uredniškim in novinarskim nalogam ter novim virom prihodkov časopisnih hiš. Dr. Dietmar Schantlin, ustanovitelj avstrijskega Inštituta za medijske strategije, je prepričan, da je rešitev za časopisne hiše v digitalizaciji in integraciji, razširitvi blagovne znamke in diverzifikaciji. S tem se je strinjal tudi Slobodan Sibinčič,

blagovne znamke ne izvira le iz vsebine medija, temveč temelji na čustvih in občutkih, ki jih imajo bralci oziroma uporabniki do medija. Najmočnejše medijske znamke lahko obdržijo svoje občinstvo ne glede na platformo – tisk ali splet, ki jo uporabijo za posredovanje vsebin, je povedala Božič Maroltova in dodala, da so glede na Medianine raziskave bralci zvesti izbrani časopisni

Zekert, glavni operativni direktor avstrijske medijske hiše Österreich, ki se je namesto za zniževanje stroškov odločila za širitev blagovne znamke. Saverio Sbalchiero, ustanovitelj italijanske agencije za znamčenje Sbalchiero&Partners, pa je na primeru italijanske revije Nordesteuropa prikazal, kako ustvariti medijsko blagovno znamko v dobi digitalne revolucije. Milena Kalacun, ustanoviteljica podjetja HubMedia in nekdanja odgovorna urednica spletnega portala Slovenskih novic, meni, da bodo mediji morali poskrbeti predvsem za ustvarjanje pozitivne izkušnje medijskih porabnikov, in sicer z bogatejšimi in kakovostnejšimi vsebinami, v zameno pa bodo dobili tudi naročnike. Tomaš Bella, direktor družbe Piano Media

podjetja HubMedia in nekdanja odgovorna urednica spletnega portala Slovenskih novic, meni, da bodo mediji morali poskrbeti predvsem za ustvarjanje pozitivne izkušnje medijskih porabnikov, in sicer z bogatejšimi in kakovostnejšimi vsebinami, v zameno pa bodo dobili tudi naročnike. Tomaš Bella, direktor družbe Piano Media

iz Slovaške, ki je tudi v Sloveniji medijem ponudila možnost unovčenja spletnih vsebin, pravi, da plačljivost novinarskih vsebin ni povezana le s tehnologijo, tehnologija pa ni le procesiranje plačil. Po izkušnjah Piana Media je možno zaračunavati za spletne vsebine, ne da bi se hkrati zmanjšal obisk spletnega medija. Medijski panel Media&Change se je končal z nagovorom goriškega župana dr. Ettoreja Romolija, ki je med drugim podčrtal ambicijo mesta Gorica prispevati k oblikovanju integrirane skupnosti v tem delu nove Evrope.

Foto Poljanka Dolhar

generalni sekretar Evropskega združenja poslovnih medijev (EBP) in predsednik uprave GV skupine, ki pravi, da bodo morali tiskani mediji poiskati alternativne vire financiranja, kot so filantropsko financiranje, množično financiranje (crowdfunding), kooperativne in preferencialne posojila.

Janja Božič Marolt, predsednica uprave Mediane, Michael Glanznig z Univerze na Dunaju in dr. Urban Kordić z Univerze v Ljubljani so govorili o novih metodah raziskovanja navad bralcev in uporabniške izkušnje. "Moč medijske

znamki. Alberto Bollis, namestnik odgovornega urednika tržaškega dnevnika Il Piccolo, je predstavil proces digitalnega "prebujenja" tega lokalnega časnika, ki je v prvi vrsti moral spremeniti način razmišljanja novinarjev in urednikov. Bili so namreč nenaklonjeni novim tehnologijam in so težko sprejeli dejstvo, da niso več zgolj časopisni novinarji, temveč se morajo posvečati svojim bralcem tudi na spletu in družbenih omrežjih. Praktičen primer prilagoditve spremenjeni medijski pokrajini je predstavil tudi Wolfgang

V Štandrežu se je začel Praznik špargljev Živahen konec tedna

Prosvetno društvo Štandrež je tudi letos poskrbelo, da je bilo v drugi polovici meseca maja ob koncu tedna v Štandrežu živahno in veselo. V petek, 17. maja, se je začel Praznik špargljev, ki zahteva kar veliko dela in požrtvovalnosti, saj ponuja več prireditev.

Kot je tradicija, se je praznik začel z razstavo v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič. Letos so likovna dela predstavili otroci domačega otroškega vrtca Pika Nogavička, ki so se urili v delavnicah pod mentorstvom Jane Pečar. Številni prisotni so lahko občudovali res lepe izdelke, ki jih je bilo nad sto. Po uvodnih besedah predsednika Prosvetne-

ga društva Štandrež Marka Brajnika je spregovorila mentorica, ki je prisotne seznanila z načinom dela z najmlajšimi, ki so se zelo potrudili in izdelali prave umetnine. Predstavnica staršev Sara Boškini se je zahvalila vsem, ki so sodelovali pri projektu, ki se je zelo uspešno končal. Vzgojiteljica Verena Čevdek se je tudi v imenu sodelavk zahvalila mentorici, župniku Karlu Bolčini za prostore, v katerih so lahko vadili in nastopali, Prosvetnemu društvu Štandrež za tehnično pomoč, umetnostnemu zgodovinarju Saši Quinziju za vodenje pri ogledu goriških muzejev in vsem staršem, ki so jim zaupali svoje otroke in prispevali, da je bil tudi

Foto DP

končni nastop lepo sprejet. Razstava, ki je vredna ogleda, bo odprta vse dneve Praznika špargljev. Tudi naslednji dan so se izkazali otroci, ki obiskujejo vrtce in osnovne šole, pri slikarskem ekstemporu o temi Štirje letni časi, ki je potekal v župnijskem parku. Zvečer je sledilo druženje ob do-

brotah, ki so jih pripravili izkušeni domači kuharji. Tudi v nedeljo je bilo na prireditvenem prostoru živahno, čeprav je bil program okrnjen zaradi slabega vremena. Praznik špargljev se bo nadaljeval v soboto, 25., in nedeljo, 26. maja.

DP

Končna prireditev štandreškega vrtca Najmlajši so zapeli in zaplesali

Velika dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu je bila premajhna, da bi sprejela vse, ki bi se radi udeležili končne prireditve štandreškega vrtca Pika Nogavička. V petek, 18. maja, se je zbralo res veliko število staršev, sorodnikov in prijateljev malih nastopajočih. Na odru so se predstavili vsi otroci, razdeljeni v tri starostne skupine. Program je bil naravnost na ljudske motive, ki so jih otroci prikazali s plesom in petjem. Posamezne skupine so

Foto DP

se najprej predstavile s pesmijo in svoj nastop končale s plesom. Zadnji del programa je zaobjel vse otroke, ki so napolnili oder župnijske dvorane in z živahnimi ritmi sproščeno zaokrožili celoten spored. Prav

prijetno je bilo poslušati in gledati male nastopajoče, ki so se lepo izkazali z jasno izgovarjavo, zagnanim petjem in igrivimi plesi. Priznanje gre seveda vzgojiteljicam in mentorici Jani Drasich, ki so tako lepo pripravile otroke. Starši in drugi družinski člani so bili navdušeni nad svojimi malčki in jim večkrat navdušeno zaploskali v spodbudo. Prireditvi je sledil ogled lepe likovne razstave v spodnjih prostorih župnijske dvorane. Starši so v župnijskem parku pripravili obilno in okusno zakusko.

DP

Obvestila

AŠZ Olympia sporoča, da bo v četrtek, 23. maja, ob 19.30 v telovadnici slovenskega športnega centra Mirko Špacapan na Drevoredu 20. septembra meddeželni finale U17 med ekipama Olympia U17 in Trentino Volley. Toplo vabljeni!

Mladinski dom vabi v četrtek, 30. maja 2013, ob 19.30 v prvem in ob 20.30 v drugem sklicu na sedež v ulici Don Bosco 60, kjer bo potekal redni občni zbor članov društva. Na dnevnem redu so odobritev računov, izvolitev novih organov, razgovor o opravljenem delu, smernicah in načrtih.

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi na 42. srečanje slovenskih planincev, v nedeljo, 9. junija, v Koprivni pod Peco, pri Železni Kapli na Koroškem. Srečanje prireja Slovensko planinsko društvo Celovec. Prevoz z avtobusom iz Gorice. Informacije in prijave na sedežu društva, Verdijev Korzo 51/int. ob četrtek, med 19. in 20. uro, do zasedbe mest.

V Galeriji Kulturnega doma je odprta samostojna razstava unikatne keramike Ivana Skubina do 16. junija. Ogled je možen od ponedeljka do petka: od 9. do 13. in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med prireditvami.

"POLETNOSTI 2013": Mladinski dom prireja: 3. -7. junija pripravo na malo maturo za tretješolce; 10. -21. junija Poletne izzive za petošolce in srednješolce (z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovčinami...); 24. -28. junija Zeleni teden za srednješolce; 26. avgusta-6. septembra pripravi na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. -6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za peto-prvošolce. Informacije in vpisnina tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca

di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Po potrebi vam pridem čistit šipe, zlikat, pazit otroke ali starejšo osebo. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. +386 31 449311.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 24.5.2013 do 30.5.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 24. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 26. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 27. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 28. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 29. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pomlad prinaša vonjave - Izbor melodij.

Četrtek, 30. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

ARS

DRUŠTVO ARS in SCGV EMIL KOMEL
vključno vabita na odprtje likovne razstave

DEDIŠČINA CIRILA IN METODA

Načrt za Evropo

spregovorili bodo Sergio Pellegrini, predsednik društva Studium, literarna kritičarka prof. Tatjana Rojc in docent na Akademiji za glasbo v Ljubljani prof. Ivan Florjanc

Galerija Ars na Travniku, Gorica
petek, 24. maja 2013, ob 19. uri

DRUŠTVI JADRO in TRŽIČ

vabita na

predavanje dr. Branke Sulčič o temi

SPOZNAVAJMO NAŠA GRADIŠČA

petek, 24. maja 2013, ob 20. uri

na sedež društva Tržič, ul. Eugenio Valentinis 84

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2013

Štandrež - župnijski park med lipami

sobota, 25. maja 2013

20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 26. maja 2013

19.00: nagrajevanje natečaja ex-tempore
otroški cerkveni pevski zbor Štandrež, MoPZ Štmaver, enodejanka
ples z ansamblom HRAM

Na voljo odlični šparglji, domača jedaja in pijača
in bogat srečelov!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Predstavitel romana in avdiovizualni dogodek Nora Gregor spet v Gorici

Nenaklonjene vremenske razmere so prisilile ekipo novogoriške gledališnice Nede Rusjan Bric, da je prikazala avdiovizualni dogodek ob predstavitvi nove knjige o igralki Nori Gregor v prostorih mediateke, namesto da bi to bilo, kot predvideno, v sugestivnem zunanem okolju Hiše filma. Predsednik Kinoateljstva Aleš Doktorič, časnikar goriškega Primorskega dnevnika Igor Devetak in avtor romana *L'altra regola del gioco* Hans Kitzmüller so ob prijetnem dvojezičnem kramljanju prikazali nastanek dela, ki se uokvirja v 15-letno raziskovalno – ustvarjalno delo goriškega kinokluba in njegovih sodelavcev za ovrednotenje lika in zapuščine slovite Goričanke. Ob nizu prepletajočih se črno-belih portretov in scenskih posnetkov očarljive Nore Gregor avstrijskega rodu, ki je vzblestela na dunajskih, berlinskih, hollywoodskih in ameriških odrih oz. filmskih ateljeih, so številni gledalci, tudi iz Nove Gorice, Vidma in Trsta, podoživeli svojši šarm ne povsem izživete igralkine umetniške izkušnje. Iz trojezičnega branja, izvirno nemškega, italijanskega in slovenskega podajanja igralk Lučke Počkaj, Helene Peršuh in Marjute Slamič, iz dnevnikiških zapisov in dopisovanja z mamo, prijateljico Almo Mahler, je Bričeva – znana po svojih dokumentarnih-reinterpretacijah življenja pionirjev letalstva bratov Rusjan, primorskih Aleksandrink in Simona Gregorčiča – ustvarila nežen, topel in skoro pieteten poklon tej brezdomki, ki se je rodila 1901 v nekdanji "avstrijski Nici". Ob izbruhu vojne 1915 se je Nora preselila z družino v Celovec in Gradec, tu je odkrila in tu jo je dokončno zasvojil gledališki svet, tako da je pri sedemnajstih debitirala in se še ne dvajsetletna uveljavila na dunajskih in berlinskih odrih, pa tudi v nemih in prvih zvočnih filmih v Evropi in Hollywoodu, kjer so takrat proizvajali

li več inšic istega filma za različne nacionalne trge in z igralci pripadajočega okolja v lastnem jeziku. Poročila se je s pianistom Mitjo Nikischem, nato s princem Ernstom Ruedigerjem Starhembergom, namestnikom avstrijskega kanclerja Dolphüssa, ki je bil proti Anshlusu in je moral zato l. 1938 z družino v izgnanstvo. V Parizu je Nora leto kasneje sodelovala z velikim režiserjem Jeanom Renoirem kot glavna junakinja Le regle du jeu – Pravilo igre, ki velja za eno od mojstrov in zgodovine filma; 15 let prej je prav tako nastopila z nosilno vlogo v delu Michael mojstra nemega filma Carla Theodorja Dreyerja. Ob Hitlerjevem napadu na Francijo se je mož vključil v francosko in nato zavezniško letalstvo, Nora s sinčkom Heinrichom je morala v izgnanstvo v Južno Ameriko, prej v Argentino in nato v Čile, kjer je zagonetno umrla leta 1949. Mož se ji je pridružil l. 1942, leta 1946 pa je Nora posnela svoj edini južnoameriški (zadnji) film La fruta morrida v režiji Jacquesa Remyja. Njen mož se je lahko vrnil v Avstrijo komaj l. 1955 (in istega leta umrl), ko so ga rehabilitirali in mu vrnilo podražljeno imovino. To je podedoval sin Heinrich, ki je postal filmski igralec z imenom Henry Gregor in tudi producent. To romantično, bleščečo, a tudi trpko zgodbo je pred petnajstimi leti na novo odkrilo in nekako vrnilo krajevnemu kolektivnemu spominu društvo Kinoateljstva na pobudo etnografskega in filmskega raziskovalca, ameriškega Slovenca iz Clevelanda Joca Valenčiča (Josepha Valencica). Igor Devetak, Sandro Scandolara in drugi so l. 2001 postavili dokumentarno razstavo o liku in za-

puščini igralk, leta 2005 pa je izšla njena prva monografija *Nora Gregor. L'imperfezione della bellezza*, ki jo je uredil Igor Devetak ob sodelovanju Scandolara, Valencicu, pisatelja Hansa Kitzmüllerja in drugih strokovnjakov.

Devetak se je "zaljubil" v to igralko, nemškega germanista, pisatelja in založnika Kitzmüllerja, ki živi v Bračanu pri Krminu, pa je ta lik dobesedno "zasvojil"; poglubil je namreč študij njenega življenja, na Fundaciji Starhemberg v Avstriji in tudi s potovanjem v Južno Ameriko, z obiski krajev in s srečevanjem ljudi in naslednice Norine gostiteljice Amalie (Blance) Errazuriz Vergare, ki so jo poznali in vžljubili, je nabral gradivo za roman. Sam Jean Renoir je v dnevniku zapisal, da bi bilo treba o Nori napisati roman... Kitzmüller se je z literarno ustvarjalnostjo vživel v Norin lik, ne le z željo, da bi obnovil večjezično dediščino goriškega prostora in nemško pričujočnost posebej (Gorica ni le Michelstaedter!), ampak tudi zaradi njene večplastne člo-

veške in širše družbenozgodovinske parabole, ki je zajela avstrijski, nemški, hollywoodski prostor in nazadnje izgnanstvo. Kitzmüller ima za sabo več književnih stvaritev: *Viaggio alle Incoronate* (1999), *Arcipelago del vento* (2003), *Alle isole Marchesi* (2005). Roman *L'altra regola del gioco*, ki je izvirno grajen na flešbekih med Južno Ameriko, Evropo in Hollywoodom, je napisal v dveh jezikovnih inačicah, italijanska je s sodelovanjem Kinoateljstva izšla sedaj pri založniku Zandonai v Roveretu, nemška še čaka na tisk. Kot so ugotovili na lepem goriškem večeru, se Nora Gregor po dobrem stoletju "vrača" v rodno Gorico. Pokrajinski muzeji načrtujejo ureditev spominske hiše, na nekaterih mestnih lokacijah se napovedujejo posebne Norine spominske plošče, Kinoateljstvo s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica, s Slovenskim mladinskim gledališčem Ljubljana in goriškim društvom Prologo priredil predstavitev knjige ter še z drugimi partnerji iz FJK in Avstrije pripravlja širši projekt v

znamenju Nore Gregor, razstavo, znanstveni posvet, gledališko predstavo Nede R. Bric... Na vse to je lahko goriško občinstvo (prisotna sta bila tudi goriški župan Romoli in pokrajinski odbornik za kulturo Portelli) nazdravilo s srednjeevropsko "Norotoroto", ki sta jo spekla Novogoričana Dragi in Nada Lazovski, in z vini krminskih kmetij Felluga in Kitzmüller ter solkanskega Konzorcija opuščenih vinogradov. Svetovno znanega proizvajalca Livie Felluge ni treba posebej predstavljati, za pobudo "opuščenih vin" pa je entuziast Marinko Pintar, ki od leta 2007 zbira grozdje iz opuščenih vinogradov Vipavske, Brd in Solkana, naravno prideluje brez maceracije v lesenih sodih ter zadnja leta tudi stekleniči svojevrstno vino.

va predstavlja navzven, hkrati pa je s svojim imenom zelo zaznamovan. Ta hrošč sproža vprašanje, kaj se lahko kvalificira kot nacionalno blago. Po prostoru bo razstavljenih 11 tihožitij iz zbirke državnega zbora, katerih avtorje organizatorji postavitev iz Muzeja in galerij mesta Ljubljana še ne želijo razkriti. Instalacijo bosta zaokrožala še dva videa. Prvi je bil prikazan že v sklopu EPK v projektu Situacija Anophthalmus hitleri, drugi pa je nastal prav za bienale. Narejen je na dobesednem prepisu seje komisije za izbor umetniških del iz leta 1957 in skuša nakazati na univerzalnost debate o izboru nekega dela za predstavitev države. Cibicevo pri arhitekturi delu zanima, kako le ta usmerja poglede in pripomore h konstrukciji ideje države. Ker beseda teče o protokolarnih arhitekturah in delih, ki so v njih razstavljena, je Cibiceva vprašanje umetnosti obravnavala kot vprašanje scenografije, ki tudi medijem pomaga k rekonstrukciji spektakla države. Gre za scene, v katerih politiki predstavljajo svoje ideje in stališča. Slovenski paviljon v Benetkah bodo v sklopu predogledov odprli 30. maja. Postavitev spremlja katalog, za katerega so besedila prispevali Logar, Mladen Dolar, Lina Džuverović, Nika Grabar, Petja Grafenauer, Suzana Milevska in Jane Rendell. Beneški bienale se bo uradno začel 1. junija.

V Sežani so podelili nagrado Mlada Vilenica

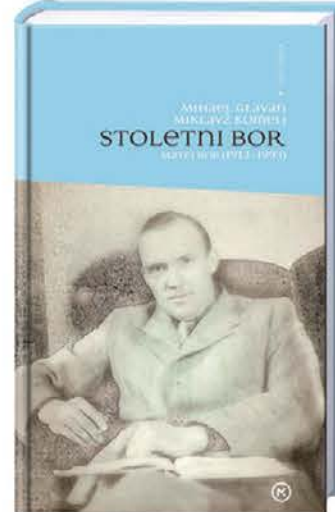
Na letošnjem, že 13. natečaju za izbor najlepše pesmi Mlada Vilenica v organizaciji Kulturnega društva Vilenica Sežana je sodelovalo 365 otrok različnih starosti, med njimi 75 osnovnošolcev iz štirih tujih držav. Nagrado in kristalno pero Mlada Vilenica so si letos prislužile tri mlade pesnice. Podelitev nagrade je bila pred kratkim v Sežani. Najmlajši pesniki v starosti med 7. in 10. letom so letos prispevali 104 pesmi, 176 mladih pesnikov in pesnic so našli v starostni skupini med 11. in 14. letom, 85 učencev pa je sodelovalo v kategoriji mladih pesnikov v starosti od 14. do 17. leta. Nagrado in kristalno pero Mlada Vilenica so si letos prislužile tri mlade pesnice. Med najmlajšimi je bila za pesem Moja knjiga nagrajena učenka četrtega razreda Osnovne šole Draga Bajca Vipava, Ajda Furlan. V kategoriji od 11. do 14. leta je bila komisiji najbolj všeč Majhna pesem avtorice Jerneje Rupnik iz petega razreda Osnovne šole Črni Vrh. V najstarejši kategoriji pa so nagrado prisodili Evi Salopek, učenki drugega razreda gimnazije Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana, za pesem Trgovina s heroji. Med 365 sodelujočimi učenci 100 osnovnih in sedmih srednjih šol je bilo tudi 75 mladih pesnikov iz štirih tujih držav: Hrvaške, Srbije, Slovaške in Italije. Med sodelujočimi iz tujine jih je bilo največ iz Italije. Vsak učenec je lahko na natečaj poslal le eno pesem. V zborniku 13. Mlada Vilenica sta poleg vseh pesmi z natečaja objavljeni še pesmi dveh zmagovalcev Festivala Cuisse (Utrip) iz Limericka na Irskem v angleščini in v slovenskem prevodu. Vse pesmi sodelujočih iz tujine so prevedli v slovenščino, za kar so poskrbeli Stanislava Repar, Magdalena Svetina Terčon in David Terčon.

Stota obletnica rojstva Mateja Bora Priložnost za novo branje njegovih del

Založba Mladinska knjiga je ob 100. obletnici rojstva pesnika, pisatelja, dramatika in prevajalca Mateja Bora (1913-1993) v jubilejni zbirki izdala knjigo *Stoletni Bor*. Miklavž Komelj, ki je Borovemu literarnemu opusu namenil temeljito študijo, knjigo razume kot spodbudo, da "na novo" vzamemo v roke dela Mateja Bora. Bor je bil po besedah Mihaela Glavana, ki je za knjigo prispeval dokumentarno biografijo ter izbral slikovno gradivo in Borove eseje, ena osrednjih osebnosti druge polovice 20. stoletja na Slovenskem predvsem v kulturnem in deloma v kulturnopolitičnem življenju. "Bil je izrazito vitalna, živa in močna osebnost že od otroštva", je poudaril Glavan in dodal, da je to dobro vidno tudi iz njegove biografije.

To je Glavan zasnoval tako, da je ob Borovih posameznih življenjskih postajah skušal podati bivanjsko okolje, kot se je to izkazalo skozi Bora samega, ter ga predstaviti z dogodki in njegovim ustvarjalnim delom. Borovo življenje je bilo izjemno dinamično in izpolnjeno, njegova potreba po svobodi pa je jasno razvidna že od mladosti. Bil je v stikih s tedanjo politično garnituro in ti stiki so bili zelo dinamični. Bil je tudi zelo odprta oseba, je na predstavitvi knjige v razstavnih dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice, kjer bo še nekaj dni odprta razstava o Mateju Boru, poudaril Glavan. Vlogo Bora kot osrednje osebnosti druge polovice 20. stoletja na Slovenskem je poudaril tudi Komelj, ob tem pa opomnil, da je bil Bor nato pozabljen in da se je v slovenski javnosti prikazovala podoba, ki je bila premešana s številnimi nesporazumi. Komelj meni, da Borovega opusa, ki je izjemno samosvoj, še vedno ne poznamo, zato ga je treba brati. Tudi sam je med pisanjem študije mnoge stvari odkrival na novo. Poudaril je, da je bil Bor ustvarjalec, ki je bil prepričan, da ima beseda moč, da spreminja svet, zato se je tudi močno za-

vedal odgovornosti za vse, kar je pisal. "Zanj sta značilni na eni strani angažirana udeležnost v slovenskem in svetovnem dogajanju in na drugi strani samota. Svojo poezijo je tako na eni strani doživljal kot zelo angažirano, na drugi strani pa kot zelo samotno", je dejal Komelj. Knjiga *Stoletni Bor* vsebuje tudi osebne spomine Borovih otrok Mateja Pavšiča, Ajde Marušič Pavšič, Manje Pavšič in vnukinje Nane Žargi ter pričevanje Borove soprojke Justine Doljak. Končuje se z Borovo besedo, izborom njegovih temeljnih esejističnih premislekov o lastni in drugi slovenski besedni ustvarjalnosti. Matej Bor z rojstnim imenom Vladimir Pavšič se je rodil v Grgarju pri Gorici. Gimnazijo

je obiskoval v Celju in diplomiral iz slavistike na ljubljanski univerzi. Pred drugo svetovno vojno je bil profesor v Kočevju, pisal je literarno in gledališko kritiko ter esejistiko. Leta 1942 je izdal pesniško zbirko *Previharimo viharje* ter se pridružil partizanom. Po vojni je delal na ministrstvu za prosveto, od leta 1948 je deloval kot samostojni književnik, najprej v Ljubljani in na Bledu, nato v Radovljici. Bil je močno angažiran v slovenskih, jugoslovanskih in mednarodnih pisateljskih društvih. Kot vsestranski ustvarjalec je bistveno zaznamoval slovensko besedno umetnost in kulturno politiko.

55. mednarodni bienale v Benetkah Prisotna bo tudi slovenska umetnica Jasmina Cibic

Slovenijo bo na letošnjem 55. mednarodnem umetnostnem bienalu v Benetkah predstavljala umetnica Jasmina Cibic s projektom *Za naše gospodarstvo in kulturo*. Umetnica se je pri postavitvi posvetila vprašanju mehke moči, kaj posamezne države, ki sodelujejo na bienalu, razumejo kot tisto paradno točko, ki jo nato izvažajo kot kulturno politiko. Projekt *Za naše gospodarstvo in kulturo*, ki izhaja iz tematskega okvira letošnjega bienala Enciklopedične palače, po besedah kuratorja Tevža Logarja "poskuša razkrivati neko tančico razmerja med ideologijo in umetnostjo, ki je sploh v kontekstu manifestacije, kot je beneški umetnostni bienale, izredno pomembna". Cibiceva je za STA povedala, da je njen projekt "parafraza osebnega sistema", kar je ena od značilnosti slovenskih ustvarjalcev. Cibicevi se zdi to normalno, "ker izhajamo s področja, v katerem je v umet-

niškem sektorju težko biti samoreferenčen, ker nimamo razvitega privatnega sektorja. Če hočeš ali nočeš, si vpleten v realno življenje in iz tega sem tudi izhajala".

Jasmina Cibic

Pri postavitvi jo med drugim zanima, kakšno vlogo ima sama kot predstavnik države na

bienalu. "Sodobni umetnik ne želi biti nikoli viden kot nekdo, ki ima državo za klienta. Takoj ko imaš klienta, ki ima avtoriteto, je to po navadi razumljeno tako, da te ta avtoriteta vodi v cenzuro. In seveda se pri postavitvi v Benetkah pojavlja vprašanje, kako so bili umetniki izbrani, kako potekajo procesi selekcije in kako so ti procesi nastali", pravi Cibiceva. Cibiceva se pri postavitvi v beneški Galeriji A+A osredotoča na arhitekturni okvir slovenskega paviljona, ki je bil predhodno zasnovan kot zasebno bivališče. Instalacija bo zajela celoten razstaveni prostor. Paviljon bo umetnica preoblikovala po načrtih za slovenski parlament arhitekta Vinka Glanza, stene bo krasila tapeta z multiplicitarno podobo endemitske vrste slovenskega hrošča Anophthalmus hitleri. Hrošč simbolizira neko nacionalno ikono, s katero se drža-

va predstavlja navzven, hkrati pa je s svojim imenom zelo zaznamovan. Ta hrošč sproža vprašanje, kaj se lahko kvalificira kot nacionalno blago.

Kratke

V soboto, 25. maja, podelitev nagrade Dušana Černeta msgr. Qualizzi

Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta vabi v soboto, 25. maja 2013, v župnijsko dvorano pri cerkvi v Špetru na izročitev 25. Nagrade Dušana Černeta msgr. prof. Marini Qualizzi. Na sporedu bodo tudi nastop zboru Rečan z Les, slavnostni govor Giorgia Banchiga in predstavitev knjige Zvestoba vrednotam - Podoba Dušana Černeta in po njem poimenovanih pobud. Začetek ob 20. uri.

Pri Mladinski knjigi je izšel mladinski roman Patricka Nessa Sedem minut čez polnoč

Roman Sedem minut čez polnoč v prevodu Ane Ugrinovič prinaša ganljivo zgodbo o fantu in njegovi hudo bolni mami ter o nepričakovanem obiskovalcu. Patrick Ness je zgodbo napisal po zamisli angleške pisateljice Siobhan Dowd, ki ji je prezgodnja smrt preprečila, da bi jo napisala sama. Roman se začne sedem minut čez polnoč, ko se 13-letni Conor zbudi. Skozi okno svoje spalnice zagleda pošast. A to ni pošast iz njegovih nočnih mor, tista, ki ga preganja, odkar je njegova mama začela z naporno terapijo. Drugačnja je, starodavna, divja; od Conora hoče resnico. Knjiga je prejela številne mednarodne nagrade za mladinsko leposlovje, med drugim tudi prestižni Carnegie Medal 2012 za besedilo in nagrado Kate Greenaway 2012 za ilustracije, ki so delo Jima Kaya.

Priljubljeni pisatelj Patrick Ness (1971) se je s trilogijo Hrup in kaos zasilal med svetovnimi klasiki sodobne mladinske književnosti. Za svoje delo je prejel številne prestižne nagrade. Siobhan Dowd je bila izjemno priljubljena in večkrat nagrada angleška avtorica, ki je pri 47 letih umrla za rakom. Leta 2009 je postala prva avtorica, ki je po smrti prejela prestižno nagrado Carnegie Medal. Jim Kay je študiral ilustracijo in nekaj časa delal v arhivih londonske galerije Tate in v Kraljevem botaničnem vrtu.

Pri Cankarjevi založbi je v zbirki Moderni klasiki izšel roman Roberta Menasseja Izgon iz pekla. Eden največjih sodobnih avstrijskih romanopiscev Robert Menasse, ki velja tudi za enega najbolj polemičnih in družbeno angažiranih avtorjev, je navdih za roman Izgon iz pekla našel leta 1992 na razstavi Jüdische Lebenswelten (Judovski življenjski svetovi) v Berlinu. Pod eno od Rembrandtovih slik se je ustavil ob napisu Robbi Menasse. Začela ga je zanimati zgodba solmenjaka, ki je živel v 17. stoletju. Lotil se je romana, ki ga je pisal pet let. Delo je prevedla Tanja Petrič, ki ga je označila za fikcionalizirano judovsko družinsko, zgodovinsko in družbeno panoramo iz dveh stoletij. Robert Menasse (1954) je opozoril nase leta 1988 z romanom Sinnliche Gewissheit (Čutna gotovost), literarno veljavo pa mu je prinesel Selige Zeiten, brüchige Welt (Blaženi časi, krhek svet) leta 1991. Izgon iz raja je avtorjev prvi v slovenščino preveden roman. Petričevi je pri transliteraciji in rabi hebrejskih in jidiš izrazih pomagal Klemen Jelinčič Boeta.

Odgovor dr. Tatjani Rejec O "strupenosti" mojega pisanja v zvezi s TIGR-om

Kdor je pozorno prebral moj zapis z naslovom Nekaj besed o organizaciji TIGR in komunistični Partiji, objavljen 25. IV. 2013, in enako obrežanje nanj izpod peresa dr. Tatjane Rejec 9. maja 2013, ne potrebuje posebnega komentarja, saj njene navedbe ne zanikajo mojih, čas je pa tudi že spral precej megle z zgodovine tigrovcev in Partije ter njenega odnosa do njih. V čem naj bi bil moj zapis "najnovejši napad na Tigra"? Je vsaka beseda o njem, ki ni prišla iz "posvečenih" ust (tistih, ki mislijo, da imajo vso resnico o njih v svojem zakupu - da ne bo pomote glede besede posvečen!), že napad na Tigra, Partijo itd.???

K vsemu bi dodal le še to: Dve desetletji sva bila soseda z Mirkom Brovčem - znanim tigrovcem iz Koritnice pri

Grahovem ob Bači. Ta mi je večkrat rekel: "Če ne bi bil član Partije, bi me že davno likvidirali"! Glede vere/nevere tigrovcev, njihovega odnosa do cerkvene institucije itd. bi nam lahko veliko povedali pokojni duhovniki, ki so imeli z njimi opravka in so delovali v Baški grapi in na Cerkljanskem. Ti duhovniki so bili: Štefan Tonkli, Anton Melinc, Peter Šorli, Dorče Hvala pa še kakšen. Nikoli se nisem imel za kakega eksperta za organizacijo TIGR. Vedno sem napisal to, kar vem, da je bilo, pa tudi, kar so mi o TIGR-u in tigrovcih povedali ljudje, zlasti pokojni g. Mirko Brovč in tamkajšnji domačini. Kaj ima resnica iz ust teh ljudi opraviti s "strupenimi puščicami", pa naj presodijo bralci sami.

Ambrož Kodolja

SNG NG / Gostujoča predstava

Imenitna interpretacija Strniševega dramskega teksta Žabe

Med raznolikimi gostujočimi predstavami, ki so obogatile ponudbo letošnje gledališke sezone v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica - v začetku maja je npr. na novogoriškem malem odru SNG Drama Ljubljana predstavila burlesko Ernsta Lubitscha *Ko sem bil mrtev* v izvorni režiji Diega De Bree, ki se je pri režijskem pristopu zgledoval po tehniški nemega filma, in v fantastični izvedbi vrhunskih igralcev Jerneja Šugmana, Janeza Škofa, Alojza Sveteta in Borisa Mihalja - je bila tudi v aprilskem programu predstava *Žabe ali Prilika o ubogem in bogatem Lazarju*. S to uprizoritvijo, ki je premiero doživela v marcu 2010 in je na 46. Borštnikovem srečanju prejela nagrado za najboljšo uprizoritev, je prišlo v goste Mestno gledališče Ptuj. Delo Gregorja Strniše, ki nudi zmeraj nova interpretacijska iskanja, je režiral Jernej Lorenci v slogu "gledališča v gledališču", v katerem se znajde še publika. K njej se namreč kar

nekajkrat obrnejo dramske osebe, iz ust katerih slišimo tudi didaskalije. Dramaturško branje je opravil Krištof Dovjak, scenografske elemente, tudi take iz "pomanišnega gledališkega sveta", si je izvirno zamislil Branko Hoinik; kostumi, posebno zanimiv je tisti, ki se "lušči" kot luskolisti čebule in odeva telo Evice, so delo kostumografke Belinde Radulović. V skrivnost in peklenske vzvode zavito zgodbo

rusa in Pie Zemljič kot babice, ki se oglašajo s srh vzbujačim glasom, in očarljivo privlačne Evice. Strnišev delo, ki nosi podnaslov moraliteta, ima seveda poučni prizven; čeprav morda to v današnjem času zveni "starinsko" in "preseženo", ima res veliko povedati tudi današnjemu človeku, nenehno hlatajočemu po materialnih dobrinah, politični in finančni moči in bi zaradi nje tudi danes zapisal hudiču

mame -, ki jih je cvrla v ozadju skrita babica, pogostil prijazen točaj. Ta mu zaupa, da je v resnici hudič, ki mu lahko izpolni sanje in ga spremeni v bogataša, seveda v zameno njegove duše. Lazar mu skoraj ne verjame, a ko se namesto stare babure prikaže krasna mlada Evica, privoli v ponudbo. Toda, ko Lazar postane bogat, se njegovo življenje še bolj zaplete. Vsi trije imenitni igralci - enain-

sedemdesetletni Radko Polič je skoraj že pol stoletja na odskih deskah, a njegovo neverjetno celostno zlitje z dramsko osebo je še vedno zelo razburljivo - se poglabljeno in intenzivno prelevijo v dramske like in tako preko njih izžareva vsa sporočilna moč Strniševega besedila. Leto razkriva etične poante in tematiko neizpolnjenih želja, ki se nikdar ne uredničijo. To je res predstava z vsemi presežki, ki se z vso silo zakorenini v gledalčevi zavesti in ga prisili k razmišljanju o duši, vesti, ljubezni, o dobrem in zlom, ki bijeta v nas nikdar končani boj.

Iva Koršič

Igor Samobor, Pia Zemljič in Radko Polič-Rac

spremlja z vsebino izvrstno usklajena glasba Branka Rožmana. Moč predstave se kaže seveda predvsem v vrhunski interpretaciji izjemnih igralcev, Igorja Samoborja v vlogi točaja-Hudiča, Radka Poliča-Raca kot Lazarja in Laza-

dušo. Prav tako kot je naredil ubogi poštar Lazar, ko se je na prvi spomladanski dan oglašil v krčmi na robu Ljubljanskega barja. Tam ga je z rumom in žabjimi kraki - v resnici so bila to bedra pogubljenih duš mame in stare

res predstava z vsemi presežki, ki se z vso silo zakorenini v gledalčevi zavesti in ga prisili k razmišljanju o duši, vesti, ljubezni, o dobrem in zlom, ki bijeta v nas nikdar končani boj.

Iva Koršič

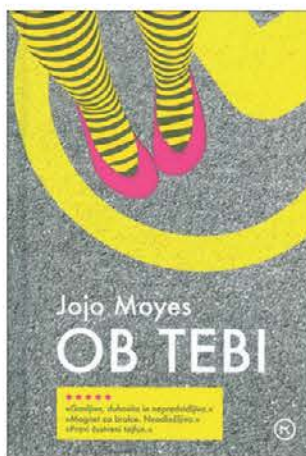
Novosti na knjižni polici

Pri Mladinski knjigi romani z večplastnimi tematikami

Pri Mladinski knjigi so predstavili knjižne novosti, med katerimi sta uspešnici, ki se na prvi hip zdita ljubzenska romana, a se ponašata s precej kompleksnejšo tematiko - roman britanske pisateljice Jojo Moyes *Ob tebi* in italijanske avtorice Margaret Mazzantini *Novorojen*. Spregovorili so še o ponatisu romana F. Scotta Fitzgeralda *Veliki Gatsby*. Zgodba o odnosu med invalidom in njegovim negovalcem je bila že večkrat podana tako v knjigah kot filmih, vendar pa se je tokrat avtorica Moyes lotila na drugačen, svež način, je na predstavitvi knjig dejala prevajalka romana Radojka Manfreda Modic. Knjiga z zgodbo o tetraplegiku Willu Traynoru in njegovi negovalki Louise Clark po prevajalkinem prepričanju ne bo nikogar pustila ravnodušnega. Ob njej se bo primoran, tako kot se je sama pri prevajanju, soočiti z vprašanji, kako bi v podobni situaciji čutil oziroma kako bi se odločil. Roman odpira tudi širša družbena

vprašanja invalidnosti in evtanazije, je dodala. Publicist in urednik Samo Rugelj je opozoril na dramaturški potencial, ki ga je uporabila avtorica, ko je vzpostavila ljubzenski trikotnik med invalidom, negovalko in njenim fantom. Ta je bil atlet v vrhunski formi, ki pa je "dekle v odnosu puščal prazno".

Mazzantini je v romanu *Novorojen*, ki je postavljen v Sarajevo, bralca čustveno zadel.

ne, je dejala urednica Ana Ugrinovič. Po besedah prevajalke Anite Jadrič je delo večplastno in se ga da brati kot ljubzenski, zgodovinski, psihološki ali vojni roman z elementi kriminalke.

Čeprav je osnovna zgodba ljubzenska, pa je avtorica ne podaja na sladkoben način, saj se med drugim loti tudi problematike neplodnosti, je poudarila Jadričeva.

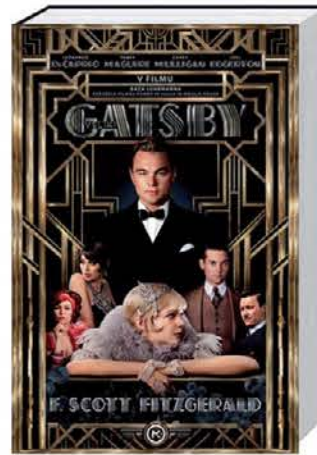
Razlog za izdajo ponatisa knjige Ve-

liki *Gatsby* je film, ki prihaja na velika platna. Roman F. Scotta Fitzgeralda, ki velja za njegovo najboljšo delo, je doživel že več filmskih adaptacij, prvo že kmalu po izidu leta 1925, med najbolj slavnimi doslej pa je film iz

leta 1974 z Robertom Redfordom v glavni vlogi. Tokratne adaptacije se je lotil avstralski režiser Baz Luhrmann, znan po vizualno razkošnih filmih, kot so *Avstralija*, *Romeo + Juliet* in *Moulin Rouge!*. Režiser je potencial po Rugljevem mnenju videl v dobi jazza v New Yorku. Film pri-

naša odmik od klasične ameriške produkcije. Roman *Veliki Gatsby* je v prevodu Tomaža Metelka pri Mladinski knjigi izšel že leta 2007 v zbirki Veliki večni romani. Kot je takrat v spremni besedi zapisala

Jerneje Petrič, ga je mogoče brati kot romantično zgodbo o neuslišani ljubezni, simbolno razmišljanje o ZDA v 20. letih minulega stoletja s poudarkom na propadu velikega ameriškega sna ali pa kot avtorjevo kritiko togoosti takratne ameriške družbe, ki ni dopuščala prehajanja med razrednimi sloji.

Kratke

V Kulturnem domu v Trstu nova premiera

Na odru velike dvorane Kulturnega doma v Trstu bo v petek, 24. maja, ob 19.30, tržaška premiera koprodukcijske predstave SNG Drama Ljubljana in SSG Trst Še vedno vihar dramatika Petra Handkeja v prevodu Braneta Čopa in režiji Ivice Buljana. Ljubljansko premiero je prva slovenska uprizoritev tega besedila z velikim uspehom kritike in občinstva doživela 11. maja v Ljubljanski drami. Tržaške ponovitve se bodo zvrstile do torka 28. maja.

Finalisti nagrade Luchetta

Podelitev nagrad Sklada Luchetta, Ota, D'Angelo, Hrovatin, ki poteka v sklopu pobude I nostri angeli – Naši angeli bo 3. julija. Prejšnji teden so predstavili finalistke, ki se bodo v raznih kategorijah potegovali za osrednje nagrade. Kot je dejal urednik novinarskih programov Giovanni Marzini na tiskovnem srečanju, ki je bilo v avditoriju deželnega sedeža RAI, so prispevki, ki jih je presodila žirija, izredno kakovostni. Veže jih sicer skupna tematika, ki obravnava težavno, včasih celo tragično življenje otrok v vojnih področjih: muči jih nasilje, beda in lakota. Tudi letošnji izbor finalistov spodbuja vlogo, ki ga ima novinarstvo pri poročanju tako krivičnih in mučnih zgodb. Gre za najlahtnejši način, s katerim se želi tržaška in splošneje italijanska novinarska sredina oddolžiti žrtvovanju tragično preminulih časnikarjev, ki so ravno zaradi svojega dela padli na bojnih prizoriščih. Za osrednjo nagrado Luchetta, ki nagraduje krajši televizijski prispevek, se bosta tokrat potegovala novinarja RAI Lucia Goracci in Valter Padovani, ki sta obravnavala usodo otrok v Siriji; njun kolega britanske BBC Ian Pannell je prav tako črpal iz žgoče aktualnosti te države Bliznjega vzhoda. Španski novinar Gabriel Relano Bolivar pa je svoj objektiv usmeril v tragično bedo južnega Sudana. Take ali drugačne oblike zaslužnjevanja otrok so bile tematike prispevkov, ki jih bodo nagradili v kategoriji člankov italijanskih časopisov: v tem sklopu so se v finale uvrstili Lucia Capuzzi (Avvenire), Pietro Del Re (La Repubblica) in Marzio G. Mian (Io Donna). Pestra konkurenca je prisotna tudi v kategoriji za najboljši neitalijanski članek, v kateri bodo konkurirali Richard Lloyd Parry (The Times), Rosa Montero (El Pais) in Conor Pope (The Irish Times). Sirska stvarnost je prisotna tudi v poročanju časnikarjev, ki se bodo potegovali v kategoriji Saša Ota, ki nagraduje najboljše daljše video-reportaže. Nagrado Miran Hrovatin za najboljšo fotografijo pa si bo prislužil eden izmed teh treh fotoreporterjev: Giulio Di Sturco (Io Donna), Jonathan Gregson (Panorama Travel) in Marco Gualazzini (L'Espresso).

V Društvu slovenskih izobražencev aktualna tematika

Verč in Černic sta brez dlak na jeziku spregovorila o položaju novinarstva

Zakaj sta se perspektivna mlada novinarja odločila, da se zaposlita v matični domovini, ko pa je eden iz Dobarboda, drugi iz Trsta, kako gledata na naše medije, kaj bi pri le-teh spremenila in koliko sta odnesla od univerzitetnega študija v Ljubljani, pa še po katerih novinarjih se zgledujeta ter na katere svoje prispevke oziroma članke sta najbolj ponosna, sta odkritosrčno in brez dlak na jeziku spregovorila Andrej Černic in Peter Verč v Peterlinovi dvorani na ustaljenem ponedeljkovem srečanju, ki ga je tokrat priredilo Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju s Slovenskim klubom. Večer si je zamislila Poljanka Dolhar z željo, da bi za predavateljsko mizo in v središče pozornosti postavili mlajše goste, ki se uveljavljajo izven naših krogov. Sama je mladima novinarjema tudi postavljala vprašanja in z njima vodila sproščen pogovor. Verč je mnenja, da mora dober novinar biti svobodomiseln, brez predsodkov, v smislu, da imajo vsi prav in ni lopovih, mora pa spoštovati vse ljudi, ne glede na to, kaj delajo. Černic se je s tem strinjal in dodal, da je za

poklic novinarja bistvena radovednost, istočasno pa mora svoje komentarje utemeljevati, ne pa "prodajati megle". Pri poklicu, je še dejal Verč, mora novinar imeti izoblikovan sistem vrednot; idealna je seveda objek-

Poljanka Dolhar je obema zastavila vprašanje, ali sta mogoče posebno ponosna na določen članek oz., ali bi kaj napisala drugače. Černic, ki je zaposlen pri ljubljanskem tedniku Reporter in se ukvarja predvsem z gospo-

cala gospodična iz županske službe za stike z javnostjo, ker niso še dobili prevoda njegovega članka... Peter Verč je dejal, da je z novinarji kot s pevci: "Ko misliš, da si bil zelo dober, se tega nihče ne zave in gre mimo, ko pa misliš, da ni bilo v tvojem delu nič posebnega, dobiš pohvale". Čeprav je njegov intervju leta 2010 z Borisom Pahorjem sprožil val kritik zaradi izjave o temnopoltim piranskem županu, je Verč mnenja, da je to bil srednjekakovostni članek. Vesel pa je, da se je z gospo Vero Sardoč pogovarjal o njenem očetu Dorčetu, ker je bil intervju zelo dober, a ga gotovo ne bo objavil ne Corriere della Sera ne ka-

Foto Kroma

tivnost, ena ključnih vrtilin pa je poštenost, pri čemer je treba svoje mnenje korektno utemeljiti. Sam je prejel nagrado Društva slovenskih novinarjev kot novinar Primorskih novic za petkovo prilogo 7. Val, zaradi svoje nepopustljivosti in nepristranskosti, medtem ko je Andrej Černic prejel nagrado Simona Cigana za kategorijo raziskovalnega novinarstva.

darstvom in bančnim sistemom, se z veseljem spominja članka lanskega novembra, ko je intervjuval Cosolinija in mu postavil vprašanje, ali bo v prihodnosti možno, ker smo tako odprti, najti ob vrodu v mesto napis Trst-Trieste. Odgovor se je glasil: "Ne vem, morda...". Naslednji dan so o tem poročali v Primorskem dnevniku, nato še v časniku Il Piccolo, potem je Černica pokli-

teri drugi časopis... Oba novinarja sta na ljubljanski fakulteti končala študij novinarstva. Černic piše za Novi glas, Primorski dnevnik in Reporter ter je dopisnik za tiskovno agencijo Ansa, piše Verč za Primorske novice in sodeluje z različnimi mediji, živi pa svobodno umetniško življenje in se za zdaj svoje odločitve ne kesa.

Šin

Mednarodna pevska šola kriške Operne akademije

Letos je bila na vrsti Rossinijeva komična opera Seviljski brivec

Osemčlanska pedagoška ekipa, umetniški vodja, učno osebje osnovnih in nižjih srednjih šol naše dežele so tudi v letošnjem šolskem letu povabili otroke in najstnike v čarobni svet opere s projektom Ragazzi... all'Opera!, katerega pobudnik je basist Aleksander Švab v sklopu rednega delovanja Mednarodne pevske šole kriške Operne akademije. Prireditev, ki jo sodelavci akademije izvajajo že tretje leto v tesnem sodelovanju s šolami, ne vzgaja prihodnje potencialne publike opernih gledališč z ogledom opernih predstav, kar bi pri taki starosti morda prej odvrnilo kot pritegnilo mlado publiko, ampak z aktivnim sodelovanjem na

odru in v zakulisju. Posebnost projekta, ki ga podpira deželni Urad za šolstvo, je namreč dejstvo, da se otroci med letom naučijo na poenostavljen način znane arije in zborovske dele, s katerimi sodelujejo na odru z odraslimi solisti Akademije, spoznajo operna dela, pridobijo osnove odrske discipline in nastopanja, so soudeleženi pri izdelavi kostumov in nazadnje doživijo majhno "operno izkušnjo" na gledališkem odru. Po Figarovi svatbi in Ljubezenskem napoju je bila letos na vrsti Rossinijeva komična opera Seviljski brivec. Tržaške šole so izvedle enournno različico v dvorani Tripcevih na devetih ponovitvah (skupaj je nastopilo okrog 1800 učencev),

šole iz ostalih pokrajin pa v drugih gledaliških prostorih po celi deželi. O priljubljenosti te prireditve govorijo številke same, saj se je število zainteresiranih v treh letih potrojilo in letos je sodelovalo kar 52 šol, kar pomeni okrog 4200 otrok. Ob ogledu njihovih nastopov izstopa predvsem iskrena motivacija učencev, ki pozorno sledijo režijskim navodilom, vstopajo v pravem trenutku, ponosno podpirajo nastope solistov. S tako množico otrok in z neselektivnim sprejemanjem vseh, ki želijo sodelovati, je doseganje urejenosti in uglasenega končnega rezultata velik izziv, vloga otroškega zbora pa je oblikovana po njihovih zmožnostih in z upošte-

vanjem posebnih pogojev tovrstne šolske uprizoritve. Otroci, ki tako navdušeno poslušajo in pejo (s svojim naravnim glasom, saj ne gre za pevski

prijaznega, zabavnega zornega kota. Opera je v zadnjih desetletjih izgubila mlajšo publiko prav zato, ker je bila zaradi več razlogov postavljena v nišo "elit-

prepevanjem hitov, kot sta ariji Largo al factotum ali La calunnia. Otroci od 6. do 14. leta bodo lahko doživeli podobno izkušnjo

Foto Kroma

tečaj) splošno znane operne arije, jih bodo prepevali tudi doma, prepoznali na koncertih ali posnetkih, morda bodo radovedno prestopili prag opernega gledališča, ker so spoznali to zvrst s

ne" glasbe. Širitev poznanja najbolj znanih arij in njihovega glasbenega konteksta je hvalavreden poskus, da bi se operna kultura ponovno naselila v vsakdanu kot "popularna" zvrst, tudi s

tudi izven šolskega okvira z novo zamisljo Akademije, ki bo od 5. do 10. julija priredila Poletni glasbeni kampus v prestižnem okviru Miramarskega gradu.

PAL

TRŽAŠKA KNJIGARNA Gost prevajalec Vasja Bratina

Na kavi s sodobnim Trstom...

Od osemsto knjig, kar jih je bilo prevedenih iz italijanščine v slovenščino v približno poltisočletnem obdobju med sosednjima narodom, je slovenski prevajalec Vasja Bratina prevedel okrog 25 del: "To so približno trije odstotki celotnega književnega dialoga med Slovenci in Italijani", je dejal prof. Miran Košuta na srečanju ob kavi, na katerem je bil v sredo, 15. maja 2013, gost prav izkušeni prevajalec. Kot je ugotavljal profesor slovenistike na tržaški univerzi, so srečanja z avtorji knjig pogostejša od podobnih snidenj s prevajalci, kar gotovo prikrajša občinstvo za nekatere nezaneemarljive kulturne vidike. Zato je bilo tokratno srečanje ob kavi še kako zanimivo, saj je bila iztočnica pogovora med književnikom knjiga Trieste sottosopra tržaškega avtorja Maura Covacicha, ki je ob Bratinovem prevajalskem prizadevanju v slovenščini

ni dobila naslov Trst obrnjen na glavo. Gre za knjižno uspešnico, ki je krepko prekoračila meje naše pokrajine in si ustvarila krog bralcev tudi po Italiji, čeprav delo – kot je dejal prof. Košuta – ne sodi v vrh pisateljevega literarnega ustvarjanja. Je pa zanimiva zlasti zaradi načina, kako avtor prikazuje Trst. Covacich namreč uvršča zalivsko mesto v razpeto dimenzijo protislovnih sil: morje in Kras, slovenska in italijanska etnična podoba, mit in resničnost. V tem "dihotomem" razmerju pisatelj izvzame mesto iz tradicionalnega čara mitičnega srednjeevropskega okolja in ga umešča v resničnost sedanje urbane danosti. Dejansko Covacich predstavlja Trst, kakršen

je danes, povsem svoboden, brez "mitizacijskih" operacij Claudia Magrisa in oddaljen od zapuščine njegovih literarnih velja-

Miran Košuta in Vasja Bratina (foto IG)

kov – Sabe, Sveva, Joyca. Pisatelj se raje poglavlja v dimenzijo rasonjskih okolij (od Miramara do Sv. Sobote), v katerih tržaškost preveva v novih oblikah južnjaške in sredozemske prvinskosti. V tej luči se občutek pripadnosti

geografsko zaokroženemu okolju v uživaškem slogu 'viva l'A e po' bom' nikakor ne zmanjšuje, ampak se še krepi. To je očitno tudi pri avtorjevi jezikovni izbiri, saj je v knjigi prisotnih nekoliko primerov mestnega žargona in narečnih rekel, kar je predstavljalo za Vasjo Bratino dodaten prevajalski izziv.

Prevajalec je v pogovoru s prof. Košuto občinstvu Tržaške knjižarne zaupal, da je ob prebiranju italijanskega izvirnika imel takojšnjo željo, da bi knjigo prevedel v slovenščino. "Avtor je predstavnik mlajše tržaške pisateljske sredine, ki je neobremenjena s preteklostjo in o svojem mestu zato piše z objektivnega zornega

kota. V tem vidiku slovenski bralci lahko spoznajo drugačen, sodoben Trst", je dejal Bratina. Po njegovem mnenju je osrednja poanta knjige v prepričanju, da "smo vsi Tržačani" in kot taki smo edinstveni in ... mednarod-

ni. Knjiga prikazuje po mnenju Mirana Košute premik težišča tržaškosti znotraj italijanske literature, kar je očitno tudi z jezikovnega vidika. Nekdanji tržaški italijanski pisci so svojo geografsko obrobnoost na vsedržavnem nivoju poskušali zamaskirati z izbranim jezikom – postajali so tako bolj 'papeški od papeža', "Covacich pa nikakor ne skriva svojega izhodišča, ki se pretvori v dodano vrednost, celo do take mere, da se še prej kot za Italijana izjavlja za Tržačana", je ocenil prof. Košuta. Po mnenju Vasje Bratine pa je pri marsikaterem tržaškem avtorju prisotna neka slogovna sorodnost: to je zgoščenost pisanja. V tem vidiku je Covacichev slog podoben Magrisovemu. "Umberto Eco izpoveduje misel v enem odstavku, Magrisu pa zadošča en sam stavek", je pristavil prevajalec, ki sodobno italijansko literarno sceno zelo dobro pozna.

V svoji prevajalski karieri je namreč Bratina prevajal dela Oriane Fallaci, Natalie Ginzburg, Claudia Magrisa, Roberta Saviana in

Umberta Eca. Prislužil si je tudi več nagrad (naj omenimo le Sovretovo za prevod dveh romanov Umberta Eca). Bratina opremlja svoje prevode tudi z esejmi in spremnimi študijami, na svoji življenjski poti pa se je ukvarjal tudi z novinarstvom. Pisal je reportaže, vodil je več tečajev za slovenske izseljence v Južni Ameriki, daljše obdobje je bil v Rimu, kjer se je naučil italijanskega jezika. Bratina, ki se ima za "podalpskega Primorca", se je prevoda dela Maura Covacicha lotil na spodbudo prof. Marije Pirjevec, ki se ji je v Tržaški knjižarni javno zahvalil.

Pripiši avtorja. V zapisu smo navedli slavno tržaško geslo 'viva l'A e po' bom', v katerem je črka a zapisana z veliko začetnico. Po informacijah, ki smo jih nekoč prejeli, je pesem, v katero je ta verz vključen, nastala ob prihodu Italije v Trst. Nostalgiki avstro-ogrskega cesarstva so svoja prepričanja strnili oz. zamaskirali v tem verzu: tiskani a potem-takem pomeni preprosto Avstrija...

IG

Skriti pomen življenja

Franciškan "Pepi" Lebreht o afriški duši v Trstu

V petek, 17. maja, smo se aktivni mladi misleci skupine za etiko in prihodnost, ki se mesečno srečuje skozi vso sezono na ul. Donizetti v Trstu, še zadnjič v tej obliki sestali pred poletnim premorom. Glede na temperature mesecev, ki so pred nami, in z njimi povezano počitniško sanjarjenje je bil tokratni gost posebno dobrodošel. Jožef Lebreht ali enostavno Pepi je živo spregovoril o iskanju afriške duše, ki ga je sam doživel kot misijonar v Beninu in Togu.

Širokosrčen in življenja poln franciškan je doma iz Maribora, sedaj deluje v Ljubljani, v samostanu na Prešernovem trgu. Od leta 1985 je štirinajst let svojega življenja preživel v misijonih v takih deželah, ki jim zahodni človek pripisuje zaostalost, revščino, drugačnost, problematičnost. Pepi je te predhodke imel priložnost preveriti in v resnici, pravi, je Afrika veliko bolj pestra, raznolika, lepa. Bistvo "afriške" kulture je

skrivnost, ki jo predstavlja maska. Nič, kar je vidnega, ne obstoji brez povezave z nevidnim svetom. Materialni svet je le blede

ali zasebno lastnino. Ljudstvo Otamarijev, med katerimi je toliko časa živel in deloval kot misijonar, ne verjame v uničenje

senca sveta, v katerem igrajo duhovi prednikov ključno vlogo. Lebreht je spoznal, da tej doktrini sledi spoštovanje vsega, kar je staro, in veselje do tega, da živimo, ne glede na premoženje

življenja, smrt tako ni propad, ampak sprememba: presunljivi so pogrebni obredi, polni življenja, plesa in rajanja za vstop v večno življenje. Lebreht je opisoval zveste in temne plati

ljubezenske zveze med možem in ženo, spoštovanje starejših kot nositeljev modrosti pa omogoča kontinuiteto tradicije, avtoritete, norm in družbene stabilnosti na eni strani, na drugi pa prispeva k pomanjkanju osebnih svobodne izbire, predvsem pri mladih.

Zanimivi gost je v Trstu s pomočjo afriških predmetov, ikon in mask predstavil dualizem med zahodno, na logiki in razumu utemeljeno kulturo (ravna premica), in afriško simboliko kače (faiwafe), ki predstavlja transcendenco, skrivnost, iracionalnost, ki se izmika racionalnim interpretacijam. Spregovoril je o stvarjenem in podarjenem življenju, o suženjstvu, ki ni bil izum belcev, o aktualnih težavah z AIDS-om in o poskusih gospodarskega razvoja ruralne Afrike, ki rešujejo stare in odpirajo nove probleme. Ob tem smo se obregli ob zahodni individualizem v žolčnem zasledovanju svobode in pravic ter omenili nujnost univerzalne etike v sodobnem svetu, ki lahko znotraj pluralizma ohranja združujoč princip desetih božjih zapovedi, ki človeka osmislijo onkraj materialističnih razlag.

Jernej Šček

Bogdan Žorž v Finžgarjevem domu je predaval o vzgoji Bistvo človekove svobode je imeti možnost izbire

Bistvo človekove svobode je imeti možnost izbire. Ko pa nekaj izberemo, kaj se zgodi z neizbrano možnostjo? Ni težko izbirati med dobrim in slabim, kaj pa med dobrim in dobrim? Šele takrat, ko se moramo izbrani možnosti odreči, postanemo svobodni. Odrekanje je temelj svobode. Medtem ko danes mislimo, da imamo otroka radi, samo če mu nudimo vse in mu vse dovolimo, bi ga morali le zdravo vzgajati, in sicer z ljubeznijo, ki sloni na šestih temeljih: prvega predstavlja zdravo življenje, kar ne pomeni kupovanje drage hrane v elitnih trgovinah, drugo: varnost oziroma to, da se otrok zaneša na starše in se počuti varnega. Nadalje: čustvenost, pri kateri ni pozitivnih ali negativnih čustev, temveč ima vsako svoj pomen in vlogo. Otroku je treba omogočiti občutiti vsa čustva, tako prijetna kot neprijetna, ne pa umetna in navidezna: v vzgojo sodi tudi učitelj slabe

volje in jezen. Pogosto otroke ob smrti v družini peljejo k sorodnikom, kar je napačno, ker si mora otrok ustvariti občutke tudi glede tega. Za vzgojo z ljubeznijo so pomembne tudi

Bogdan Žorž

vrednote in samostojnost. Po prvih je treba živeti, ni dovolj jih samo učiti, glede samostojnosti pa, če otrokom vse dopuščamo, s tem ne postanejo samostojni,

ki predava po šolah in prireja srečanja za odrasle, starše in mlade.

"Ko vzgajamo, moramo imeti vedno pred očmi, da imamo bitje, ki bo postalo samostojno. Če pa dopuščamo otroku vse, je to popuščanje. Danes smo ta dva pojma povsem zamešali". Kot je dejal Žorž prisotnim, kar predava ni nobeno znanstveno spoznanje, ker je bilo to jasno že našim prednikom. Težava je v tem, da smo z leti pozabili, kaj je vzgoja z ljubeznijo, in jo nadomestili z materialnimi dobrinami. Predavatelj se je zaustavil pri tem, da vzgajamo tudi za ljubezen, kar predpostavlja vzgojo za sprejemanje in dajanje. Izmenjava daj-dam je temelj odnosa, ne velja pa za materialnost. Otrok rad sprejme in rad da, to pa je treba negovati. Prav ta izmenjava je temelj za hvaležnost, ki nam danes manjka in je zelo pomembna. S pojmom otrokovih pravic smo šli

temveč odrastejo v "invalidno osebnost". Tako je v polni dvorani Finžgarjevega doma spregovoril o vzgoji za odrekanje psihoterapevt Bogdan Žorž,

do skrajnosti, ni več daj-dam, če neprestano zahtevamo, kar naj bi otrokom pripadalo. Otroke je treba naučiti spoštovanja, razumevanja in odpuščanja. Če se otroku v šoli zgodi krivica, še ne pomeni, da je treba tožiti učitelja. Naučiti ga moramo to razumeti in znati odpuščati. Kot je hudomušno dejal Žorž, je edino področje, ki ni v recesiji, psihoterapija. Po uvodu v vzgojo se je posvetil vzgoji za svobodo s postavljanjem meja, z vzgojo za odgovornost in za odrekanje. Pomen te besede je zavestno se odpovedati nečemu, naj bodo to materialne dobrine, pravice ali udobje. Odrekanje pogosto enačimo s prikrajšanostjo, kar ni točno. Bistveno je, kakšen odnos imamo do določene stvari, npr. ko se zavestno odrečemo nečemu z namenom ugotovitve lastne zmoglosti svobodne izbire. Odrečemo se lahko tudi v korist drugega, ki mu želimo pomagati, kar je dejanje ljubezni. Vzajati ne pomeni prikrajšati otroka v dobrinah, ampak, da ga vzgojimo v svobodno osebnost, v pokončnega človeka, ki se bo v ponudbi dobrin, udobja in užitka znašel in znal izbrati to, kar je zanj pomembno in potrebno. Čim več izbir postavimo otroku, tem bolj krepimo možnost odrekanja, kar ga vodi v rast.

Metka Šinigoj

sobe po msgr. Stanku Zorku.

Sožalje

Ob smrti dragega brata **Corrada Švaba** izrekajo svoji predsednici Ilici in sorodnikom iskreno sožalje člani centralnega odbora Slovenske Vincencijske konference v Trstu.

Darovi

Ob prvi obletnici smrti Darinke Živic daruje Julka Štrancar 50 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 27. maja, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 na večer s Samom Pahorjem. Govoril bo na temo "Vincenc Franul - kulturni in politični problem". **Društvo Rojanski Marijin dom** vabi v nedeljo, 26. maja 2013, ob 18. uri v rojansko dvorano, ul. Cordaroli 29, na ogled otroške igre "Jurček" v izvedbi Slovenskega odra in režiji Lučke Susič. Pred pričetkom bo slovesno poimenovanje pevske

51. Praznik češenj

Leto je naokrog, pomlad si - kljub muhastemu vremenu - vztrajno utira pot in Slovensko prosvetno društvo Mačkolje ponovno vabi na tradicionalni Praznik češenj.

Po lanskoletni jubilejni, 50. izvedbi se ta nadvse priljubljena prirediteljska vira v svoj ustaljeni okvir: v dneh od petka, 24. maja, do ponedeljka, 27. maja, bo prizorišče na mačkoljanski "Métežici" zažvelo v vrvežu in sproščenem druženju že 51. Praznika češenj. Na tem vaškem prazniku, ki vsako leto privablja množice obiskovalcev, je poskrbljeno za različne želje in okuse: zabavni glasbeni program z godbo na pihala od Svetega Antona pri Kopru v nedeljo popoldne, vsak večer ples ob zvokih priznanih skupin (letos so to izključno mlade skupine s Tržaškega: AlterEgo, 3 Prašički, Kraški muzikanti in Ansambel Nebojšega), za lačne in žejne pa izvrstne jedi, pijače in seveda... sladke češnje. Podrobni podatki in novice o tej in o drugih prireditvah SPD Mačkolje so na razpolago tudi na spletnem naslovu www.mackolje.org. Nasvidenje v Mačkoljah! / (NT)

V soboto, 25. maja

Obeležitev 300-letnice devinskega punta

Sredi Devina ravno nasproti vhoda v grajski park stoji spomenik, ki spominja na kmečko vstajo izpred 300 let. Ta dogodek bodo

v soboto, 25. maja, slavnostno obeležili s posebno kulturno prireditvijo, ki jo ob sodelovanju občine Devin - Nabrežina in Kmečko zvezo prireja Jus Devin. Zgodovinski oris dogodkov bo podal profesor Univerze na Primorskem Aleksander Panjek na predavanju v avditoriju Jadranskega zavoda Združenega sveta ob 19. uri, ki bo najprej v slovenščini, nato v italijanskem jeziku. Nastopila bo tudi pihalna skupina pod vodstvom prof. Stefana Sacherja, ki bo izvajala glasbo iz 18. stoletja. Kmečki punt je l. 1713 nastal zaradi kritičnih gospodarskih okoliščin, saj je zaradi živinske kuge Beneška republika prepovedala uvoz mesa in živine iz naših krajev. Ta poteza je znatno poslabšala že itak skromne življenjske razmere tukajšnjih kmetov, katerim so oblasti naprtili še višje davke. Upor je najprej zajel tolminsko področje, bil pa je kruto zatrt (voditelje puntarjev so leto kasneje razčetrili na goriškem Travniku). Spomladi l. 1713 pa je nekaj tisoč upornikov s spodnjega Krasa vkorakalo v Devin in oblegalo grad. Graščaka baje ni bilo doma, grajska straža, ki je bila oborožena s puškami in topovi, pa je streljala proti puntarjem, tako da je bilo kakih deset mrtvih in veliko ranjenih.

V času hude gospodarske krize

Župan Cosolini gost menze kapucinskega samostana

"Nekaj je 'stalnih gostov', ki živijo v Trstu. Nekaj je tudi Slovencev, ki prihajajo iz matične domovine, in tujcev iz vzhodnih držav. Imamo tudi nekatere, ki so zasvojeni z mamili, in nekaj takih, ki so komaj stopili iz zapora. Spominjam se časa, ko je v nekdanji Jugoslaviji razsajala vojna in v naši menzi je prišlo do hudega prepira med srbskimi in hrvaškimi priseljenci. Podobno je bilo v času vojne na Kosovu, med Srbi in Albanci: večkrat smo bili

celo prisiljeni poklicati policijo". Tako nam je pred sedmimi leti p. Bogomir Srebot predstavljal goste menze kapucinskega samostana na Montuzzi pod gričem Sv. Justa. Z njim smo imeli daljši pogovor, v katerem je dodobra razkril zakonitosti in delovanje menze, ki vsak dan, vseh 365 dni na leto ponuja revnim tople obroke in pristrčno okolje. "Veliko ljudi sprašuje denar, ki ga ne moremo osebno izročiti, ker o tem odloča predstojnik", je takrat pojasnil p. Bogomir. Tudi

alkoholikov je veliko. "Lačni dobijo pri nas včasih celo dvojne obroke, tako da lahko nekaj odnesejo domov. Časi so pač hudi: "Najemnina stane veliko... Ljudje se zanemarijo, popustijo, ko bi lahko še kaj počeli v življenju, in se zgubijo; v glavnem so to mladi. Človeka boli, ko ne more pomagati v zadostni meri", je vzdihnil pater. "Človek trpi in razžalosti me, ko ga ne morem dvigniti iz položaja, v katerega je zašel". Te besede nam je sogovornik

zaupal v obdobju, ko uničujoče gospodarske krize še ni bilo na obzoru. Danes bi bile besede p. Srebot še bolj mučne glede na splošno gospodarsko stanje našega mesta. Ljudem, ki so navadno zahajali v kapucinsko menzo na Montuzzo, so se namreč pridružili t. i. novi revni: tudi o tem je spregovoril

Posnetki samostanskega objekta

tržaški župan Roberto Cosolini, ko je v četrtek, 16. maja, obiskal prostore samostana in sosednjog cerkev sv. Apolinara. "S svojim

obiskom se želim iz srca zahvaliti patrom minoritom za izredno in širokodušno pomoč, ki jo vsakodnevno ponujajo naši tržaški skupnosti", je dejal župan, ko mu je bil ob strani predstojnik p. Silvano Scolaro. Cosolini je pohvalil strukturo, ki ponuja več kot osemdeset obrokov na dan vsakemu, ki

ki denarno podpirajo minorite in njihove dejavnosti. "Na tak način patri kapucini in mestni prebivalci najdejo veliko priložnost, ki je še kako udomačena v našem Trstu, da skupno sodelujejo v bratski navezi, ki je toliko bolj učinkovita, kolikor je tiha in spoštljiva", je dejal župan, ki je

potrka na vrata. Poleg tega patri tudi mesečno sestavljajo nakupovalne vrečke za revne s pomočjo tržaških dobrotnikov,

sogovornikom najavil prihodnji obisk, ko ga bo spremljala odbornica za socialna vprašanja Laura Famulari.

KULTURNI DOM V GORICI Komigo

Gledališki pogled v čase inkvizicije in odkrivanja novih celin

Komigo, edinstven tovrstni trijezični festival komičnega gledališča, ki ga prireja goriški Kulturni dom in zadruga Maja iz Gorice, v sodelovanju različnih slovenskih in italijanskih ustanov, in letos beleži prvo okroglo obletnico, je v četrtek, 9. maja 2013, imel v gosteh iskrivo italijansko igralko Marino De Juli. Temperamentna gledališka umetnica, ki si je odrske izkušnje nabirala ob svojih učiteljih Dariu Foju in Franci Rame ter nadaljuje njun izvirni način posredovanja gledališke umetnosti, je že tretjič zakraljevala na velikem odru te slovenske dvorane v goriškem mestu. Tokrat je z zrelostjo samozvestne igralkice, ki zna vzbuditi pozornost gledalcev in jo tudi tesno obdržati na sebi, uprizorila delo Daria Foja *Johanna Padana a la scoperta de le Americhe* (Ivana Padanska na odkrivanje Amerik). Kakor je sama dejala, so ta Fojev dve uri trajajoč monolog prevedli v francoščino in ga je sama z velikim uspehom predstavila na pariški Sorboni. V dolgi monološki pripovedi, ki jo prekinja le nekajminutni odmor in jo slikovito uokvirja scen-

ska ozadje v stilu tapiserije, Johanna Padana, ženska, rojena v neki dolini v okolici Bergama, pripoveduje, kako jo je revščina pregnala od doma. Najprej so jo kot bolešno deklico sprejele sestre v samostan, od tam je zbežala

la iz krempljev najemniških vojakov-landskehtov, prispela v Benetke, tam odkrila ljubezen, a tudi krutosti inkvizicije in se oblečena v moškega – biti ženska takrat je bilo samo po sebi poraz! – vkrčala na ladjo ter dospela do tujih, neznanih otokov in tam spoznala Indijce in njihov način življenja ter doživela najrazličnejše pustolovščine. To neverjetno, napeto zgodbo je De Julijeva razpredala sočno in razgibano ter dokazala, da je prava naslednica Fojevega "epskega", mestoma z burkaškim nadihom

obarvanega načina podajanja daljših monoloških uprizoritev, ki zahtevajo celostnega igralca in kar nekaj njegove energije. Tudi tokrat je očarala s svojo izrazno mimiko, gibi in povednimi kretnjami, s katerimi ne "štedi". Z vsem tem poudarja in ožarja monološko izpoved, pri kateri se komičnost in grotesknost prepletata z dramatičnostjo z grenkim pridihom. Barvitost pripovedi bogati jezik, ki je privlačna mešanica narčij iz okolice Bergama, iz Veneta, pa tudi izmišljene govornice, pri razumevanju kate-

re pa se gledalec prav lepo znajde. Igralka je v razpoznavnem, mediteransko ognjevitim nastopu privlačno posredovala nena- vladno zgodbo protagonistke na prehodu petnajstega v šestnajsto stoletje in ob koncu doživela dolgo- trajno, pristrčno ploskanje publike. Ob poklonu je izrazila željo, da bi se še rada vrnila na te odrske deske pred tako pozorne gledalce, ki verjamejo v moč gledališke umetnosti in kulture nasploh tudi v teh časih vsestranske krize.

IK

Poslovil se je najstarejši radioamater v Sloveniji V večnost je odšel Jože Paljk

Vipavska dolina se je kopala v zlatem pomladnem soncu, lahen vetrič se je poigral s krošnjami dreves in valovil bujno zeleno travo, ko so se v sredo, 15. maja 2013, v Velikih Žabljah, kjer je Stvarnik iz svojih rok res nasul prgišče lepote, poslavljali od domačina Jožeta Paljka, ki so ga vsi poznali kot Sipka, očeta urednika Novega glasa Jurija Paljka. Poleg sina Jurija sta z ženo Jolico imela še Marjana, Florjano in Jožico. Da je bil

otroci radi ustavljali pri stricu Sipku, ki je znal tako lepo pripovedovati zgodbe, predvsem tiste iz vojnih časov. Ko se je bližal Božič, so komaj čakali, da obiščejo njegove jaslice; kot iznajdljiv, podjeten človek je namreč znal marsikaj napraviti sam. Tako so samo pri njem jaslice obžarjale svetle električne lučke. Očitno so imeli gospoda Sipka vsi radi, saj je znal z iskreno besedo nagovoriti vsakogar. Posebno pa je zelo rad, kot smo večkrat lahko

fista. Radiomehanika ga je privlačevala tudi po vojni, saj je v 60. letih prejšnjega stoletja, ko je preživljal družino s skrbnim kmetovanjem, opravil izpit za radioamaterja in se včlanil v radioamaterski klub v Ajdovščini. To ljubezen je gojil do smrti, saj je bil preko radiooddajnika povezan z vsem svetom; bil je najstarejši radioamater v Sloveniji. Prav na to se je ob odprtem grobu na lepem velikožabeljskem pokopališču navezal predstavnik Društva radioamaterjev Soča, ko se je zaustavil ob tem Sipkovem "konjičku" in se mu še zadnjič poklonil s tipičnim telegrafskim pozdravom, rekoč, da se sedaj dragi prijatelj ob sprejemniku ne bo nikdar več oglašil.

Na pokopališču mu je moški zbor zapel nekaj pesmi v slovo; med temi se je oglasila tudi Vstala Primorska. Mi na uredništvu Novega glasa se bomo pokojnega Jožeta Paljka spominjali tudi zato, ker je zelo pogumno v nevarnih povojnih časih, v letu 1946, prethotapil, skrite pod sedlom oz. v cevi, na kateri sloni sedlo kolesa, zelo pomembne dnevniške zapiske msgr. Rudolfa Klineca, iz Velikih Žabelj, kjer je gospod Klinec med vojno služboval in svoj dnevnik skril v župnišču, v Gorico. Ta podvig je bil tedaj zelo tvegano dejanje. Z msgr. Klinecem je gospod Sipko ohranil dobre stike, saj ga je občasno obiskoval na sedežu goriške nadškofije, kjer je bil g. Klinec kancler. Vse te spomine je gospod Sipko zaupno povedal v intervjuju, ki ga je za Novi glas imel z mladim časnikarjem Andrejem Černcem. Objavljen je bil 22. decembra l. 2005.

Jože Paljk je bil še krepak, dokler ga ni pred kakimi šestimi meseci prizadela možganska kap. Ko čaka vstajanja na domači božji njivi ob ženi Jolici, ki je umrla lani, naj mu bo Bog plačnik za vse, kar je dobrega naredil v življenju.

IK

res zelo priljubljen v domači vasi, je pričala dolga vrsta ljudi, ki so pred mašnim obredom prihajali v cerkev sv. Florijana, da bi pokropili žaro, in se nato udeležili pogreba. Med njimi je bilo več časnikarjev in tudi znani prevajalec in književnik Aleš Berger. Pri pogrebu sv. maši, ki jo je daroval g. Vinko Paljk, solkanski župnik in sorodnik pokojnega, je somaševalo kar enajst duhovnikov, med temi so bili tudi misijonar Danilo Lisjak, Marjan Markežič in sodelavca priloge Novega glasa Bodi človek! Andrej Vončina in Marko Rijavec. Na koru je mašno daritev ubrano spremljal domači cerkveni zbor. Med pridige je g. Vinko Paljk, vidno ganjen, posvetil pokojniku nekaj toplih, občutenih misli. Spomin mu je splaval tudi v tista leta, ko so se kot

poslušali iz Jurijevih ust, živo pripovedoval zgodbe iz hudih vojnih let, ko je moral kot mnogi fantje letnika 1920 - rojen je bil namreč 21. maja 1920, žal ni dočkal svojega 93. rojstnega dne – ob bližajoči se vojni vihri spet v italijansko vojsko. Kot se je zgodilo mnogim, je bil v zavezniškem ujetništvu. Od tam je šel najprej v jugoslovansko kraljevo vojsko, nato pa kot veliko fantov, ki so hrepeneli po svobodi, v partizanske vrste, in sicer v prekomorske brigade. Vojni čas ga je "premetaval" iz kraja v kraj, od Italije do Alžirije, Grčije, Egipta ... Konec daritev ubrano spremljal domači cerkveni zbor. Med pridige je g. Vinko Paljk, vidno ganjen, posvetil pokojniku nekaj toplih, občutenih misli. Spomin mu je splaval tudi v tista leta, ko so se kot

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (3)

Mariza Perat

Barbana pri Gradežu

V Gradeški laguni se kakih 5 km vzhodno od Gradeža dviga otok Barbana z znamenito romarsko cerkvijo.

Začetke te božje poti postavljajo v leto 582 po Kr. Kot pravijo poročila, sta se takrat v bližino Gradeža zatekla dva puščavnika, ki sta pred Langobardi pribežala iz Trevisa. Njima je bilo razodeto, da želi Marija ob Gradežu na kraju, ki ga danes poznamo kot Barbano, imeti svetišče.

Puščavnika, od katerih je enemu bilo ime Barban, sta odšla h gradeškemu patriarhu Eliju in mu sporočila Marijino željo. Patriarh je takoj odšel na označeni kraj in tu našel Marijin kip ter tudi temelj cerkve. Na tem temelju so zgradili Marijino cerkvico, poleg nje pa še manjši samostan.

Ni znano, ali je v tem času Barbana že bila samostojen otok. Po poročilih Pavla Diakona, oglejskega diakona in langobardskega zgodovinarja, je v teh krajih leta 589 prišlo do tako silovitih nališov, da je morje naraslo in zabrisalo staro laguno, na njenem mestu pa ustvarilo novo. Zelo verjetno je Barbana takrat postala otok. O Barbani kot otoku pa imamo gotovo poročilo iz leta 733. Tega leta namreč papež Gregorij III. v pismu oglejskemu patriarhu med drugim izrecno omenja "samostan sv. Marije na Barbani, ki je na otoku..."

Opat prvega samostana je postal puščavnik Barban in po njem je tudi otok dobil ime Barbana. Ob opatu Barbanu je kmalu nastala redovna skupnost. Ti redovniki so nato na Barbani delovali 400 let. Samostan na Barbani je bil zelo v časih zlasti pri gradeških patriarhih, saj sta Barbana in Gradež tudi zgodovinsko bila vedno tesno povezana. V Gradežu so bivali patriarhi, od katerih

je zlasti znan patriarh Elija (571-586), ki je v Gradežu dal zgraditi veličastno baziliko sv. Evfemije. V Gradežu so patriarhi ostali nekako do sredle 16. stol., nato so odšli v Benetke. Od tam so v Gradež prihajali samo ob posebnih slovesnostih. Že leta 1451 pa je papež Nikolaj V. naslov "patriarh" iz Gradeža prenesel v Benetke, kar je ostalo do danes.

Marijino svetišče na Barbani so verniki množično obiskovali. Tamkajšnji samostan so za prvimi redovniki prevzeli benediktinci, ki so tu ostali do sredle 15. stol. Med njihovim bivanjem na

Otok Barbana

otoku je samostan bil povzdignjen v opatijo. Benediktinci so z veliko vnemo skrbeli za svetišče, pa tudi na otoku so opravili več pomembnih del. Za benediktinci so svetišče na Barbani okrog leta 1450 prevzeli frančiškani-minoriti. Tudi ti so svetišče z velikim veseljem in vnemo oskrbovali in seveda skrbeli za romarje, ki so na Barbano prihajali zlasti v poletnem času. Minoriti pa so večkrat odšli tudi v Gradež ali v druge bližnje kraje, kamor so jih povabili tamkajšnji dušni pastirji bodisi za spovedovanje ali pridige, kar so minoriti z največjim veseljem opravljali, saj je duhovna oskrba vernikov njihov glavni apostolat. Tudi na otoku so redovniki minoriti opravili več pomembnih del.

/ dalje

Ob evropskem prvenstvu na Soči Vrhunski dosežki v športu - neprofesionalno v turizmu

Evropsko prvenstvo na reki Soči je dobro napolnilo tuzal, le za tri dni. Res, da se je sezona vodnih športov začela že ob začetku pomladi, toda ta in vsa pohodniška in druga ponudba omogočajo v tem času le 10% zasedenost posoških nočitev v primerjavi z zasedenostjo, ki jo bo zopet omogočala nova kaninska žičnica, na katero težko čakajo. Na evropskem prvenstvu (13 državnih reprezentanc), ki sta ga gostili občini Bovec in Kobarid, v spustu na reki Soči nad Trnovim, so si slovenski tekmovalci prive-

stvo v sprintu.

Ob tem mojrstvu naših kajakašev in odličnosti športnih organizatorjev pa bi težko rdeč nagelj odličnosti pripeli tudi turizmu. Na Bovškem in Kobariškem namreč, kjer so bivali karavana EP in veliko spremljevalcev, tudi staršev in navijačev, ki ljubijo ta šport, so manjkale še mnoge spremljevalne prireditve. Pretiravam? Naj si pristojni ogledajo, kaj se dogaja ob podobnih tekmovanjih v drugih turističnih središčih, in tu postavimo piko. Gre pač za splošno nerazvitost območja, gospodarsko pozablje-

iz katere je ne izpustijo znani centri moči.

Gre seveda še za znano prometno odmaknjenost od središč, zaradi česar se služb in plač po revnih merilih teh krajev izogibajo strokovnjaki... V teh razmerah pa čudoviti gorati svet in mir, bogata zgodovinska dediščina... zaradi redke poseljenosti, kar pogosto slabo trgovsko ponudbo, oddaljenost zdravstvene službe ob vikendih in praznikih..., niso nobena prednost, ampak prepletenost lepega s katastrofo. Ob vsem tem pa je misel, da bi tukaj živeli od česa drugega kot od turizma, priložnost le za enega v vsaki kotlini. Tudi TNP in natura 2000 sta, brez nadomestila za drastične omejitve - znižanja davkov na poslovanje, nedvomno prej ovira kot priložnost.

Tukaj je država popolnoma odpovedala, po mnenju nekaterih po "zaslugi" raznih "prišepetovalcev", ki občasno obiskujejo te kraje in hočejo imeti mir, da nemoteno pojedjo, kar prinesejo s seboj iz mestnih supermarketov...

Določene turistične dejavnosti v Posočju, zlasti zimski turizem z novo zimsko ponudbo na Kaninu, lahko razgiba le tisti poslovneži, ki nekeje to že uspešno počne s trženjem vred in ob sebi ponudi neobvezno poslovno povezavo celotne zimske in letne ponudbe od Tolmina do Trente in, zakaj ne, tudi do Benečije! Za obmejne kraje po navadi "pretečejo reke krvi", potem pa žal dopustijo, da se prebivalstvo izseli...

Miran Mihelič

slali kar šest medalj (ena zlata, dve srebrni in tri bronaste). Najbolj se svetila zlato kajakaških favoritov na domačem terenu Nejc Žnidaršiča (sicer iz kluba Soških elektrarn) kot novega evropskega prvaka in srebrno kanuista Blaža Cofa. Bron so si priborili tudi kanuisti v ekipni vožnji. Najuspešnejši so bili Francozi s kar dvanajstimi zlatimi kolajnam! Že od 13. do 16. junija pa bo v Solkanu svetovno prven-

stveno kar šest medalj (ena zlata, dve srebrni in tri bronaste). Najbolj se svetila zlato kajakaških favoritov na domačem terenu Nejc Žnidaršiča (sicer iz kluba Soških elektrarn) kot novega evropskega prvaka in srebrno kanuista Blaža Cofa. Bron so si priborili tudi kanuisti v ekipni vožnji. Najuspešnejši so bili Francozi s kar dvanajstimi zlatimi kolajnam! Že od 13. do 16. junija pa bo v Solkanu svetovno prven-

Nova knjiga o Aleksandrinkah, prvih slovenskih svetovljankah

Slovenija je lojalna članica EU, a podpira tudi težnje politične levice

Predsednica vlade Alenka Bratušek v svojih javnih nastopih vedno znova ponavlja, da je Slovenija lojalna članica EU, ki tudi pri premagovanju notranjih težav in krize upošteva smernice in priporočila povezave, ki zato pomeni tudi jamstvo za prihodnost Slovenije. Vendar pa so takšne izjave in opredeljevanja očitno le ena podoba vrha izvršilne oblasti, drugo podobo pa predstavlja umeščenost vlade v levi blok slovenske politike. Ta je kritičen do članstva in vloge Slovenije v EU in v zvezi NATO.

Na posledice izvajanja dvojne politike vlade - uradno se dobriki evropski povezavi in z njo sodeluje, hkrati pa podpira težnje politične levice - je v intervjuju, objavljenem 16. maja v mariborskem časniku Večer, posredno opozoril predsednik države Borut Pahor. Pogreša "bolj aktivno vlogo države pri ustanovitvi slabe banke, kjer gre za vrsto aktivnosti pri prenosu slabih terjatev. To bi dalo evropski komisiji vedeti, da smo se resno lotili sanacije bančnega sistema, ki je glavna coka pri naši finančni in gospodarski obnovi. In drugič, menim, da se politika v teh dneh bistveno premalo pripravlja na konec meseca maja,

ko bo v državnem zboru odločan je o novi referendumski ureditvi in o zlatem fiskalnem pravilu. Evropska komisija in Evropski svet zelo pozorno gledata, kaj se dogaja v Sloveniji. Odnosi so taki, da lahko spodbujam strankarski dialog, ne morem pa ga voditi in pripeljati do konca". Na pripombo časnike Katje Šeruga, da predsedniku države očitno ni uspelo povezati sprtih političnih sil v Sloveniji, kar je bila njegova najpomembnejša predvolilna obljuba, je predsednik Pahor odvrnil,

Alenka Bratušek

"da mu je predsednik stranke Socialni demokrati dr. Igor Lukšič dejal, naj ne posega v strankarsko življenje". Dodajamo, da ima ta stranka v vladni koaliciji največ predsodkov do EU. Po mnenju predsednika SDS in nekdanjega premierja Janeza Janše, "je vlada Alenke Bratušek pred nerešljivo dilemo. Da bi Slovenijo spravila iz krize, bi morala omejiti monopole, odpraviti privilegije, bistveno

zmanjšati porabo in zmanjšati državno upravo. Po drugi strani pa so ravno omenjeni privilegiji in obsežna državna administracija eden glavnih zaslonov teh monopolov. Če bi vlada sprejela uspešne ukrepe za izhod iz krize, bi v bistvu sama sebi vzela politično podlago. Tega pa obravnavani monopoli ne bodo dopustili".

Politična zmeda v Sloveniji je popolna in z vidika racionalnega razmišljanja o delovanju parlamentarne demokracije je pogosto nepojmljiva.

Vzeli izrabljajo vplivni posamezniki iz vseh družbenih slojev in skupine, organizirane v civilni družbi. Uprizarjajo razne kampanje za realne, ali pa zgolj utopične cilje. Sociolog in filozof dr. Damjan Menđelc, eden od voditeljev vstajniške gibanja, je prepričan, "da je napočil

trenutek, ko se bomo morali vsi v Sloveniji politično aktivirati. Odi ti morajo vsi, ki so oškodovani državo. Slovenijo je mogoče postaviti na noge, a tega ne morejo storiti tisti, ki so jo spravili na kolena". V krogih in okoljih, ki izhajajo iz nekdanjega komunističnega režima, se širijo protesti proti kapitalu, kapitalistični družbi in proti mednarodnemu imperializmu. Pri tem je pomenljivo, da se vlada pri uva-

janju ukrepov za izhod iz krize sklicuje na direktive, ki prihajajo iz Bruslja. S tem hoče opozoriti, da Slovenijo k sprejemanju nepriljubljenih odločitev dejansko prisiljujejo tuji gospodarji. Kot posledica takih trditev in vzdušja, ki hkrati nastaja v družbi in javnosti, se pojavljajo ideje o referendumu za izstop Slovenije iz EU in zveze NATO. To bi povzročilo tudi izstop države iz evroobmočja in sistema odprtih državnih meja. Slovenija bi se pravno in politično osamila in po omenjenih zamislih, ali le iluzijah, postala "rdeča" oz. politično levo usmerjena evropska država. Z območja bolj koristnega dogajanja sporočamo, da je Založba Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti izdala enajst novih publikacij. Med njimi je tudi knjiga z naslovom *Dediščina Aleksandrink in spomini njihovih potomcev*, avtorice dr. Daše Koprivec iz Slovenskega etnografskega muzeja. Kot Aleksandrinko so poimenovali dekleta in žene iz Goriške, najbolj pa iz Vipavske doline, ki so se od druge polovice 19. stoletja pa do časa pred začetkom druge svetovne vojne preseljevale v Egipt in tam delale kot dojilje, varuške otrok, sobarice in v drugih poklicih. Aleksandrinke zdaj veljajo za prve slovenske svetovljanke. O Aleksandrinkah -avtorica tega imena oziroma naziva je Dorica Makuc, ki je napisala knjigo o Aleksandrinkah in jo leta 1993 izdala pri Goriški Mohorjevi družbi - je še veliko neznank, ki bodo lahko spodbujale in omogočale nove raziskave.

Marijan Drobež

Slovenija prodaja državna podjetja Slovo od "družinske srebrnine"

Slovenska vlada je med prednostne ukrepe v boju proti krizi postavila tudi prodajo državnega premoženja. Tudi ta ukrep je bil najbrž sprejet v sili razmer in predvsem po tistem ukazu Evropske unije. Gre namreč za dokaj nenavadno odločitev: levsredinska koalicija je že od osamosvojitve naprej zagovarjala logiko nacionalnega interesa, po katerem je najbolje, da ostane slovensko gospodarstvo kar v slovenskih rokah. Kljub temu da se je država izkazala kot zelo slab gospodar in da je bila logika nacionalnega interesa pravo kačje gnezdo osebnih interesov in klientelističnih prijemov, so levičarske stranke bile vselej zelo previdne glede možnosti privatizacij med slovenskimi gospodarskimi podjetji, predvsem večjimi. Očitno je nazadnje pritisnila tudi Evropa, saj bi si drugače težko razlagali spremembo strategije, ki jo danes udeležanja levsredinska vlada pod vodstvom Alenke Bratušek. Slovenska premierka je namreč najprej razglasila, da bo vlada prodala dve pomembnejši podjetji v večinski državni lasti, ob predstavitvi Programa stabilnosti pa se je "spisek" podaljšal na kar 15 "enot". Nekatera imena so pričakovana, nekatera manjkajo, nekatera pa so v listo vključena, a bodo težko našla kupca.

Telekom - edini "blue chip" na seznamu
Največja pričakovanja so se zgrin-

jala seveda okoli Telekomu. Zakaj? Preprosto: velja še za enega redkih "blue chipov" med slovenskimi velikimi podjetji. Kaj to pomeni? Če poenostavimo, so "blue chipi" podjetja, ki imajo dodano vrednost in pozitivno poslovanje ter ugoden denarni tok. Skratka, podjetja, ki jim posli še tečejo. Telekom spada v to kategorijo: gre sicer za podjetje, ki malodane obvladuje telekomunikacijski trg in ki je precej večje in močnejše od ostalih konkurentov. Ravno zaradi tega je tudi eden od redkih "biserov", ki jih ima slovenska država še v rokah. Država ima v njem skupaj s paradržavnimi skladom skoraj 74 odstotni delež. Borzna vrednost delnice je malenkost nižja od 100 evrov, po izračunu dnevnika Finance pa bi lahko zaradi prevzemne premije (dodatek k vrednosti, če prodajalec proda večinski delež podjetja in s tem tudi možnost njegovega obvladovanja) pa bi država lahko iztržila do 130 evrov za delnico, kar bi v slovenske blagajne prineslo 620 milijonov evrov. S prodajo tega podjetja lahko država od kupca

"izterja" maksimalno vrednost deleža. Kdo bo novi lastnik Telekomu, je seveda še preuranjeno govoriti: v interesu države pa seveda je, da se najde zanesljiv investitor, ki je na telekomunikacijskem trgu domač in kateremu je razvoj podjetja in učinkovito upravljanje v interes. Telekom bo nedvomno najbolj donosna prodaja iz seznama 15 podjetij: če bi se uresničila napoved o prodaji v višini 620 milijonov evrov, bi to namreč za slovensko državo pomenilo pridobitev sredstev, ki odgovarjajo približno 2 odstotkom državnega BDP. Kritike na račun vlade pa so bile, da ni na

in Petrola: tudi tukaj so bili argumenti za uvrstitev na "prodajni seznam" podobni kot pri Telekomu, a bosta največja zavarovalnica in največje naftno podjetje za zdaj ostali v državnih rokah. Državno upravljanje gospodarstva se je v Sloveniji, žal, izkazalo kot pogubno: transparenten postopek privatizacije bi bil v tem primeru dvakrat dobrodošel. Prvič, ker bi država kupnino lahko uporabila v protikriznih strategijah in v zmanjševanju primanjkljaja. Drugič, podjetja bi privatniki upravljali s podjetniško logiko, državnih klientelističnih prijemov, tipičnih za gospodarsko

- strankarske povezave, ne bi bilo.

Ničvredna banka in letalski sektor

Na seznamu za prodajo so se znašla tudi taka podjetja, od katerih si ne moremo obetati prav velike kupnine in tako je, zaradi dosedanjega izčrpanja in neracionalnega vodenja, prodaja še edini možni scenarij, da se ohranijo pri življenju. O Novi kreditni banki Maribor (NKBM) smo že na široko poročali v prejšnji številki: dejstvo je, da je danes borzna vrednost delnice druge največje slovenske banke približno 0,75 evrov: morebitni kupec bo tukaj moral začeti malodane od začetka s precejšnjimi vlaganji in zagonom racionalne kreditne politike.

/str. 16
Andrej Černic

Kratke

Izšel je zbornik Evropska Slovenija

V četrtek, 9. maja, je bila v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani predstavitev zbornika *Evropska Slovenija*. Zbornik *Evropska Slovenija* je nastal na podlagi civilne iniciative mladih, generacije 30/40, ki si postavlja eno samo vprašanje: Kakšno Slovenijo hočemo? Na vprašanje odgovarja 20 avtorjev,

vsak s svojim prispevkom, v katerem podajajo nekaj ključnih predlogov za prihodnost.

Dogodek je bil deležen izjemnega odziva, obiskalo ga je preko 70 gostov, med njimi tudi dr. Lovro Sturm, dr. Peter Jambrek, dr. Verica Trstenjak, dr. Dimitrij Rupel, ustavni sodnik Jan Zobec pa še drugi eminentni gostje.

Zbornik so uvodoma predstavili uredniki in avtorji, dr. Matej Avbelj, dr. Jernej Letnar Čeranič, mag. Gašper Dovžan in še drugi avtorji, dr. Andrej Rahten ter dr. Gorazd Justinek. Sledil je odziv publike, ki pozdravlja idejo Zbornika, ta naj bi prišel ob pravem času, ko se v slovenskem prostoru vedno pogostejše pojavljajo dvomi o slovenski evropski umeščenosti.

Zbornik temelji na trditvi, da lahko o Sloveniji v prihodnosti govorimo le kot o Evropski Sloveniji. Konkretno predloge pa je treba izpeljati na načelih skupne politike, med katere zagotovo v prvi vrsti spada vzpostavitev primerne odgovornosti.

Več o tem in ostalih predlogih za nov slovenski nacionalni program si lahko preberete v samem zborniku *Evropska Slovenija*, civilna iniciativa pa vseeno na tej točki ni še končala svojega dela. Naslednji dogodek predstavitve Zbornika se bo zgodil 5. junija v Mariboru, cilj pa je Zbornik približati vseh Sloveniji.

Pesniški večer na Mostovni

V četrtek, 23. maja, ob 20.30, bo v Kulturnem centru Mostovna v Novi Gorici večer mladih goriških pesnikov "TA FRIŠNI". Brali bodo Mojca Madon, Primož Markočič, Jure Mavrič, Mojca Perkon Kofol in Dominik Vodopivec. S tem večerom, ki bo hkrati zadnje srečanje te sezone v Čitalnici Babel, in s podobnimi dogodki želijo organizatorji ponuditi priložnost mladim ustvarjalcem na področju literature, da se predstavijo, in hkrati oblikovati prostor, kjer bi se mladi pisatelji, pesniki, dramatikl itd. lahko srečevali, si izmenjevali mnenja in predstavili svoja dela širši javnosti. Za več informacij: citalnicababel@mostovna.com

www.mostovna.com

www.facebook.com/citalnica.babel

Majsko srečanje pri Svetem Marku v Kopru

Klub krščanskih izobražencev pripravlja majsko srečanje "Z Marijinimi sporočili v Fatimi zaznamovano stoletje" v ponedeljek, 27. maja 2013, ob 20. uri, pri Svetem Marku. Gost večera bo Severin Maffi, univ. dipl. elekt. inženir iz Ljubljane. Srečanje bo vodila dr. Jadranka Vrh-Jermančič.

Bližamo se stoletnici fatimskih dogodkov iz let 1916 in 1917. Na to je opozoril papež Benedikt XVI., ko je kot romar ob obisku Fatime v maju 2010 izrekel pomenljive besede: "Naj sedem let, ki nas loči od stoletnice prikazovanj naše fatimske Gospe, pomaga do zmage njenega brezmadežnega Srca". S tem je oznanil tudi cilj sedemletne priprave in samega obhajanja stoletnice: zmaga Marijinega brezmadežnega Srca, z njo pa zmaga presvete Jezusovega Srca in seveda vse Presvete Trojice. Da se bo to zgodilo, je potrebna poglobitev naše vere. Papež Benedikt XVI. je ob istem obisku na Portugalskem 13. maja 2010 dejal, da je s fatimskimi dogodki Bog odprl okno upanja, ker mu je človek zaprl vrata. "V Fatimi nas Devica Marija vse vabi, da gledamo na zemljo kot na kraj svojega romanja proti dokončni domovini, ki so nebesa. V resnici smo mi vsi romarji in potrebujemo Mater, da nas vodi". Cerkev z obiskom papežev na najvišji način potrjuje presnetost fatimskih dogodkov, ki jih je potrdila že Marija sama 13. oktobra 1917, ko je napravila svetlobno znamenje s soncem zato, "da bodo vsi verjeli". Zgled in spodbuda so nam pastirčki, ki so naredili iz svojega življenja daritev Bogu in služenje ljudem iz ljubezni do Boga.

Nova premiera v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica

Na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica bo v četrtek, 23. maja 2013, ob 20. uri, premierna uprizoritev zadnje predstave v letošnji abonmajski sezoni. Domači ansambel bo na velikem odru, pod režijsko taktirko režiserja Egon Savina, enega izmed najprodornejših sodobnih srbskih režiserjev, ki tokrat prvič ustvarja v Sloveniji, uprizoril "komedijo o draml (skoraj tragediji)" *Gozd (Les)* ruskega dramatika Aleksandra Nikolajeviča Ostrovskega. Adaptacijo besedila je pripravil sam Egon Savin. Aleksander Nikolajevič Ostrovski (1823-1886) je v *Gozdu* združil dramo in komedijo v nenavadno bogato gledališko delo, polno živahnosti in humanosti. Napisal ga je v času po reformah carja Aleksandra II., ki so sprožile prehod iz fevdalizma v približek tržnemu sistemu, ter v njem ujel podobo tedanje Rusije in njenih družbenih slojev: propadajoče posestnike, vse bogatejše trgovce, tlačane, ki so po osvoboditvi ostali enako brezpravni reveži... ter obubožane umetnike.

Ponovitve predstave *Gozd* bodo 24. maja 2013 ob 20.00 za abonma Petek, Konto in Izven; 25. maja 2013 ob 20.00 za abonma Sobota, Konto in Izven; 30. maja 2013 ob 20.00 za abonma Četrtek, Konto in Izven; 31. maja 2013 ob 20.00 za abonma 1A, Konto in Izven; 1. junija 2013 ob 20.00 za abonma Sobota A, Konto in Izven.

Ob svetovnem dnevu smeha

Smejanje pozitivno učinkuje na razpoloženje

Smeheh izboljšuje razpoloženje, deluje kot protibolečinsko sredstvo, pomaga pri obvladovanju stresa in je orodje za lažje sporazumevanje, je za STA povedala direktorica Mednarodnega inštituta za smeh

minut na dan v enem kosu", je povedala.

Med razlogi, zaradi katerih se je znižalo število minut, namenjenih smehu, navaja Krebsova povezovalne smeha in dobre volje z materialnimi dobrinami. "Veliko

cer ne loči, kdaj se smejemo iz srca, ker nam je nekaj smešno, in kdaj izvajamo vaje smeha, zato ima smeh pozitivne učinke pri obeh načinih. Če delamo smejalne vaje, se aktivira trebušna prepona, je razložila in dejala, da zaradi dihanja s trebušno prepono zajamemo veliko več kisika v naše telo. "Kadarkoli dihamo s trebušno prepono, posledično vplivamo na pomirjujočo vejo našega živčnega sistema", je povedala in dodala, da ko smo pod stresom, dihamo zelo plitvo.

Glede pozitivnih učinkov smeha je Krebsova povedala tudi, da so z raziskavo v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor na oddelku za diabetologijo dokazali pozitiven učinek joge smeha oziroma smejalnih vaj na raven krvnega sladkorja pri ljudeh, ki še niso na inzulin-

ski terapiji.

V klubu joge smeha pa so z raziskavo pokazali, da je joga smeha učinkovita dopolnilna terapija pri ljudeh z visokim krvnim tlakom. "Neverjetne rezultate pa smo dobili z merjenjem počutja pri ljudeh", je dejala in dodala, da se je stres po vadbi joge smeha znižal v povprečju od 50 do 60 odstotkov. Poudarila je, da smeh uvajajo tudi v različnih bolnišnicah pri ljudeh, ki trpijo za depresijo, in v domovih za starejše.

Maribor Simona Krebs. Poudarila je, da je smeh univerzalno sredstvo, ki bi ga morali vključiti v vsakdanje življenje.

Po besedah Krebsove mednarodna raziskava psihologa Michaela Titza kaže, da so se ljudje leta 1950 v povprečju smejali 18 minut na dan, danes pa se smejejo manj kot pet minut dnevno. "Da bi dosegli vse blagodejne učinke na naše telo, ki jih potrebujemo in jih smeh povzroča, bi se morali smejati najmanj od deset do 15

potujem in v tistih najbolj revnih državah, ki imajo zelo malo materialnih dobrin, sem videla največ veselja, žara, optimizma, neke volje do življenja", je pojasnila in dodala, da ljudje druge menijo, da bodo srečni, ko bodo nekaj imeli.

Pozitivne učinke smeha je mogoče doseči tudi z jogo smeha. Krebsova je povedala, da pri vadbi z udeleženci delajo na razvijanju lastne igrivosti.

Po besedah Krebsove naše telo si-

Založniki in knjigotržci: dvig DDV za knjige samomorilsko dejanje

Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) meni, da je načrtovan dvig davka na dodano vrednost (DDV) za knjige kratkovidno in samomorilsko dejanje. Za okoli 800.000 evrov pričakovane letnega učinka povišanja tvegamo nevarnost za razpad celotne knjižne verige od avtorja do bralca, so zapisali v zbornici. Opozarjajo, da bi zvišanje DDV za knjige z dosedanjih 8,5% na 9,5% imelo neslutene posledice za celotno knjižno verigo. Poudarjajo, da v založniško-knjigotrški panogi obstaja zelo krhko ravnotežje, ki ga lahko poruši že en sam ne dovolj premišljen ukrep. Po izračunih evropskih strokovnjakov dvig davka na knjigo za odstotno točko pomeni zmanjšanje prodaje knjig za tri odstotke, kar bi v Sloveniji po njihovem mnenju pomenilo zmanjšanje prodaje za okoli 2,5 milijona evrov oziroma vsaj 150.000 knjig na leto. Slovenski založniški trg se je v obdobju med letoma 2008 in 2011 skrčil za tretjino, vse ekonomske kategorije in kazalci so negativni in jim napovedujejo nadaljnje padanje. Prodaja knjig je po

podatkih statističnega urada samo v letu 2011 padla za 10%, kar je največ izmed vseh blagovnih skupin v prodaji na drobno.

Kot so zapisali, dosegljivi podatki kažejo, da je v lanskem in letošnjem letu 16 držav EU povišalo splošno stopnjo DDV, stopnja obdavčitve za knjige pa je v povprečju ostala stabilna. Dodajajo, da imajo v Evropski uniji višjo stopnjo davka na knjigo od tiste, ki jo napovedujejo, samo Slovaška, Češka, Litva in Avstrija, medtem ko imajo Velika Britanija, Irska in Norveška, v katerih je knjižni trg zelo razvit, celo ničelno stopnjo obdavčitve knjig.

V času, ko si panoga prizadeva za sprejetje celovitega zakona o knjigi, ki bi lahko pomembno stabiliziral in vitaliziral slovenski knjižni trg ter omilil posledice vsesplošne "mcdonaldizacije" družbe, je povišanje davka na knjigo kratkovidno in samomorilsko dejanje, menijo v zbornici. Sporočilo za javnost so končali s citatom pokojnega Toneta Pavčka: "Če ne bomo brali, nas bo pobralo".

SLOVENIJA Skrb vzbujajoč podatek

Za možgansko kapjo zboli okoli 4200 ljudi na leto

Dne 10. maja je bil svetovni dan možganske kapi, katerega namen je predvsem razširiti osveščenost prebivalstva o dejavnih tveganjih možganske kapi, vzrokih za njen nastanek in o pravilnem ravnanju ob samem pojavu možganske kapi. V Sloveniji za možgansko kapjo zboli okoli 4200 ljudi na leto, bolnikov po možganski kapi pa je pri nas okoli 40.000.

Možganska kap je bolezen žil možganov, podobno kot je srčna kap bolezen srca. Gre za več oblik. Na eni strani se lahko žila zamaši s krvnim strdkom in povzroči možganski infarkt, ali pa se takšna žila zaradi povečanega krvnega tlaka razpoči in povzroči možgansko krvavitev. Možganska kap so različne bolezni odvisno od tega, katera velikost žil zboli in na kakšen način, je v pogovoru za STA pojasnila nevrologinja Bojana Žvan, sicer predstojnica Kliničnega oddelka za vaskularno in intenzivno nevrološko terapijo na Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana.

Pri možganski kapi je pomembna vsaka minuta

Po njenih besedah je za prepoznavanje znakov možganske kapi najpomembnejše, da si ljudje zapomnijo besedo GROM. G pomeni, da je prizadet govor ali razumevanje govora. R pomeni, da ohromi roka ali noga na eni strani telesa. O pomeni, da potegne eno stran obraza. M pomeni, da se mudi in da je pomembna vsaka minuta. Ko ugotovimo te znake, je treba takoj poklicati številko 112 in povedati, da gre za možgansko kap, je poudarila Žvanova.

Takšnega bolnika bodo z reševalnim vozilom odpeljali v ustrezno ustanovo in mu nudili takojšnje zdravljenje. To po besedah Žvanove pomeni, da mu bodo v postopku, imenovanem tromboliza, poskušali raztopiti krvni strdek s posebnim zdravilom. Zdej v Sloveniji to vrsto zdravljenja po besedah Žvanove dobijo trije odstotki bolnikov z možgansko kapjo, ko se zamaši žila.

Če je bolnik prišel pravočasno v

ustrezno ustanovo, je lahko rezultat zdravljenja tako dober, da je po tej terapiji več kot 30 odstotkov bolnikov popolnoma brez simptomov. To pomeni, da se popolnoma zdravi vključijo v svoje socialno okolje in delovno mesto in živijo normalno. Približno tretjina bolnikov ima po možganski kapi manjše posledice, ena tretjina pa je huje prizadetih ali umre.

Razvijajo program zdravljenja akutne možganske kapi s telemedicino

Žvanova je pojasnila, da zdaj pri nas razvijajo projekt TeleKap, program zdravljenja akutne mož-

V Sloveniji za možgansko kapjo zboli okoli 4200 ljudi na leto, po možganski kapi pa živi sedaj okoli 40.000 bolnikov, je povedala Žvanova in dodala, da nekateri živijo zelo kakovostno, nekateri pa so invalidi. Po svetu naj bi se pojavnost možganske kapi zaradi dobre preventive zmanjševala, hkrati pa bolniki po možganski kapi zaradi uspešnega zdravljenja živijo dlje in kakovostneje. "Kakovostno dolgo življenje pa je tisto, kar si vsi želimo", je dodala.

V Sloveniji v prvih 30 dneh po možganski kapi umre okoli 20 odstotkov ljudi, v svetu pa zaradi

ganske kapi s telemedicino. Kot bistveno korist projekta za bolnike je poudarila, da bi lahko prejeli takojšnje zdravljenje akutne možganske kapi s trombolitikom, ki razgradi strdek in tako prepreči možgansko kap, že v 10 regijskih bolnišnicah.

Tako bolnikov, ki bi kazali znake možganske kapi, ne bi bilo treba pripeljati v klinični center, s čimer bi zagotovili čim prejšnje aktivno zdravljenje, kar je še posebej pomembno ob možganski kapi. Ministrstvo za zdravje je februarja objavilo razpis za nakup videokonferenčne opreme za omenjeni projekt, odpiranje ponudb je bilo v začetku aprila, tako je pričakovati, da bo projekt zaživel še letos.

zgodnjih posledic možganske kapi umre povprečno ena tretjina ljudi, je navedla Žvanova in dodala, da je umrljivost v ljubljanskem in mariborskem kliničnem centru še nižja, od 16 do 17 odstotkov.

Možgansko kap lahko preprečimo tudi z zdravim načinom življenja

Dejavniki tveganja, na katere lahko vplivamo, so povišan krvni tlak, povišan holesterol, sladkorna bolezen, kajenje, telesna nedejavnost, nezdrava prehrana in debelost. Eden najučinkovitejših načinov za preprečitev možganske kapi pa je obvladovanje krvnega tlaka z zdravo prehrano, zdravim načinom življenja in terapijo.

Novost iz virtualnega sveta

Google napoveduje prenovljeno storitev brskanja po spletu

Ameriški internetni velikan Google napoveduje internetni radio, izboljšave storitve brskanja po spletu ter nov izgled svojih zemljevidov.

Googlov razvojni inženir Amit Singhal je na konferenci I/O v San Franciscu provokativno napovedal "konec internetnega iskanja, kot ga poznamo". Brskalnik bo okrepljeno odgovarjal na vprašanja uporabnikov, oblikovana v celih stavkih, poroča Slovenska tiskovna agencija.

Za večino uporabnikov interneta brskanje po spletu pomeni, da vtikajo neki pojem in dobijo seznam zadetkov. To se bo spremenilo, vedno pogostejše se bo namreč brskalnik aktiviral z govorom. Da bo uporabnik aktiviral to funkcijo, bo moral računalnik nagovoriti z: "Okay, Google".

V Googlovem brskalniku Chrome je že zdaj mogoče zastaviti vprašanje preko mikrofona in dobiti odgovor v zvočni obliki. V ta namen so v družbi že pred leti začeli oblikovati ogromno

banko podatkov.

Če bo imel uporabnik pri Googlu shranjene osebne informacije, kot so termini, stiki ali potovalni načrti, bo Chrome deloval kot osebni pomočnik. To "socialno" komponento bo Google v prihodnje vgradil v praktično vso svojo ponudbo.

Tako bodo povsem prenovljeni zemljevidi v storitvi Google Maps ljubiteljem umetnosti predstavili načrt mesta z vsemi galerijami in muzeji, medtem ko bodo za tiste, ki radi nakupujejo, na tem istem zemljevidu prikazani predvsem butiki in trgovske hiše. Poleg tega bodo v storitev Google Maps vgradili tudi podatke o prometnih nesrečah, a hkrati tudi akcijske ponudbe trgovin.

Pri novi Googlovi glasbeni storitvi bo mogoče skladbe poslušati neposredno s spleta. Na storitev z imenom Google Play Music All Access se je za zdaj mogoče naročiti le v ZDA, kmalu naj bi sledile tudi druge države. V koncernu storitev, ki za 9,99 dolarja (7,70 evra) mesečno ponuja neo-

mejen dostop do glasbe, opisujejo z besedami "radio brez pravil".

Google s to storitvijo konkurira sedanjim ponudnikom interneta radia, kot so Spotify, Rdio ali Pandora. Tudi Apple, ki je s svojo platformo iTunes največji ponudnik glasbenih skladb na svetu, naj bi po poročanju medijev razvijal internetni radio. Svojemu družabnemu omrežju Google+ je dal koncert nov izgled, od 41 novih funkcij pa so številne povezane s fotografijami.

Medtem je Googlov operacijski sistem Android presegl številko 900 milijonov aktivnih naprav. Še leta 2012 je Android uporabljalo 400 milijonov naprav, večinoma pametnih telefonov. Z Googlove platforme Google Play so doslej uporabniki prenesli 48 milijard aplikacij, od tega 2,5 milijona samo v prejšnjem mesecu. Konkurenčni Apple je medtem tik pred tem, da doseže številko 50 milijard prenesenih aplikacij.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi leteh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 21. maja, ob 14. uri.

Panonska nižina je vedno izziv ...

Modra frankinja, bele ptice in neskončna žitna polja (3. del)

Szombathely je čudovito mesto. Če ga primerjamo z avstrijskimi naselji, je sicer še vedno nekoliko neurejeno, a polno zgodovinskih zanimivosti. Tako vsaj so nam o njem pripovedovali Avstrijci, ko smo tam spraševali, ali se ogled mesta izplača.

Že ob prihodu, ob vožnji po veliki obvoznici, imaš občutek, da je drugačno od bližnjega podeželja. Namesto žalostnih in slabo založenih blagovnic, ki čisto slučajno nosijo enako ime kot italijanske Coop, se tu že na daleč bohotijo zahodnoevropski trgovski centri, podobni kot jih imamo v Sloveniji: INTERSPAR, INTERSPORT, VOGELE in drugi. Prišlek ima občutek, da predvsem podjetni Avstrijci niso zamujali z osvajanjem še prostega trgovskega prostora. No, edina razlika je morda ta, da parkirišča pred veleblagovnicami niso tako polna kot pri nas. Oziroma niso tako polna, kot so bila nekoč pri nas, saj zadnje mesece tudi v Sloveniji veleblagovnice beležijo zelo močan padec nakupov in obiskov.

Z možem sicer teh znanih trgovskih velikanov nisva obiskala, pa čeprav bi bilo zanimivo vedeti, kakšne so cene na Madžarskem. Ko sva v središču Szombathelyja našla parkirišče, in ker sva bila brez madžarskih florintov, sva skrbniku ponudila dva evra; njemu je bilo hudo nerodno. V madžarščini nama je nadvse prijazno skušal razložiti, da bi za to vsoto avto lahko parkirala kar cela dva dni, ne pa eno uro, kot sva želela. Denarja ni hotel, bilo mu je nerodno, prosil naju je, naj greva v menjalnico. Tudi druge

cene so bile vrtoglavo nižje kot v Sloveniji, tako da me je sililo k razmisleku. Ali nimajo morda prav tisti, ki trdijo, da nas je prav vstop v evro območje spravil v zagato??? Morda je ravno zaradi florinta Madžarska manj za-

Temeljni kamen so postavili takoj po Kristusovem rojstvu. Prvotno ime je bilo Colonia Claudia Savariensium, ko je postalo prestolnica pomembne pokrajine Pannonia Prima, pa so ime spremenili v Savaria. Mesto na

dolžena od Slovenije, kjer so cene enake ali celo višje kot drugod v Evropi in popolnoma nesorazmerne s plačami in kupno močjo prebivalstva??? Ali pa gre pri nas za špekulacije in dobičkarstvo??? Center Szombathelyja je urejen in poln cvetja, predvsem glavni trg je popolnoma prenovljen, z vodometai, conami za pešce in s čudovitimi kavarnami. Z možem sva izvedela, da so ga prenovili leta 2006 z evropskimi nepovratnimi sredstvi.

Najstarejše madžarsko mesto, katerega staro latinsko ime je Savaria, hrvaško Sambotel, v nemščini pa mu pravijo Steinamanger, in leži med reko Rabo in mestom na meji naravnega parka Koszegom, ima sicer svoje korenine v daljnem času rimskega imperija.

znani jantarjevi poti, bogato in cvetoče, je bilo polno termalnih zdravilišč, z anfiteatrom in ponosnimi palačami. Ker se je tu rodil sv. Martin, je imelo zelo pomembno vlogo tudi pri širjenju krščanstva.

Cvetoče obdobje se za mesto konča v petem stoletju, ko ga osvoji Atila, kot da slaba uprava in ropanje Hunov ne bi bila dovolj, nekaj let pozneje mesto opustoši še močan potres. Mesto so kasneje le z veliko težavo obnovili, prebivalstvo romanskega izvora se je izselilo v Italijo, prišli so Langobardi, Goti, celo nekaj slovanskih plemen je naselilo to območje. V osmem stoletju je mesto, za Franke zanimivo predvsem, ker se je tu rodil sv. Martin, osvojil Karel Veliki. Po-

tem je nesrečno prebivalstvo prišlo pod Germane in nazadnje pod Madžare. Mongoli so Savario spet porušili do tal, mesto so zgradili na novo in po letu 1400 se je spet začelo cvetoče obdobje. Verjetno izhaja ravno iz teh časov madžarsko ime Szombathely, ki pomeni sobotni kraj, se pravi kraj, kjer so se ob sobotah ljudje zbirali na sejmu.

Kot celotno Gradišćansko in sosednje madžarske pokrajine so Szombathely zelo prizadeli vdori Turkov, ki so skušali osvojiti Dunaj in so neštetočrat pustošili po Panonski nižini in rodovitnem obrobem gričevju. Mesto sta močno prizadela tudi epidemija kuge v 18. stoletju, tedaj naj bi umrlo skoraj 2000 prebivalcev, ter požar v letu 1716, ki je skoraj

popolnoma uničil mesto, spomenike in zgodovinske stavbe. Szombathely je dejansko svetlo, prijazno mesto, ki ljudi privablja, po požaru je bilo ponovno obnovljeno in naseljeno, tokrat so sem prišli novi prebivalci germanske narodnosti. Še dolgo potem je bila nemška komponenta prevladujoča. Kulturne znamenitosti, ki jih lahko vidimo danes, so iz časa Habsburžanov, nastali so v času Marije Terezije. Tedaj je škof Janos Szily dal prenoviti številne porušene stavbe in zgradil znamenito katedralo z dragocnimi freskami, semenišče, kjer je še danes na ogled knjižnica, in škofovsko palačo z arheološkim muzejem. Cvetoče obdobje je mesto doživelo tudi pod Napoleonom, ob koncu 19. stoletja, po novem požaru in epidemiji črnih koz pa je Szombathely doživel nov razcvet, postal je in-

dustrijsko središče zahodne Madžarske, gradili so se novi muzeji, termalno zdravilišče, bogate vile in samostan.

Mesto, ki je po drugi svetovni vojni doživelo vso težo železne zaves in prepoved prometa zaradi strogega komunističnega režima, se je v 90. letih prejšnjega stoletja ponovno odprlo svetu, tesno se je povezal s sosednjo Avstrijo in postalo pomembno središče pokrajine, tako v gospodarskem kot političnem in turističnem pogledu. Danes je to moderno, lepo, odprto mesto, po katerem se je prijetno sprehajati, piti kavo in občudovati stare stavbe, ki pričajo o burbi, večkrat celo tragični zgodovini. O zgodovini mesta, ki pa je veselo mesto in ni nikoli podleglo številnim udarcem, ampak je vsakič zaživelo v novi, lepši luči.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

156

Že nekaj dni imam na zadnjem sedežu v avtu lepo oblikovano in še lepše ilustrirano, sicer drobno, a krasno knjigo z naslovom Tujec. Seveda gre za eno temeljnih del francoskega pisatelja in izjemno etično čutečega pisatelja Alberta Camusa, izdala jo je založba Mladinska knjiga, na novo v slovenščino pa prevedla Suzana Koncut, imenitne ilustracije je pripravila Alenka Sotler. Mimogrede bi še opozoril, da je spremni esej na koncu romana, ki od leta 1942, ko je prvič v Franciji izšel, osvaja svet, napisala Tanja Lesničar Pučko in ga začela s prvim stavkom romana Tujec, ki se glasi: "Danes je umrla moja mama". Pravijo, da je to eden najbolj citiranih začetkov vseh romanov, družbo, da mu v francoski književnosti dela le še "incipit" Proustovega romana Iskanje izgubljene časa, ki se glasi: "Dolgo sem hodil zgodaj spat", a zame še vedno ostaja najboljši začetek Tolstojev Ane Karenine, ki se glasi: "Vse srečne družine so si podobne, vsaka nesrečna pa je nesrečna po svoje". Pa nimam namena pisati o prvih stavkih romanov, ki so me očarali, saj obstajajo na spletu cele razprave o tem, kateri pisatelj je najlepše začel svojo knjigo in ima najbrž vsak bralec svoj "incipit" za najboljšega, tudi to je lepota branja, ki je, tako kot vsako dobro pisanje, vedno večplastna. Kot je večplastno življenje, vsako življenje.

Camusovega Tujca sem seveda prebral že kot najstnik, ker je dr. Anton Požar, ki nas je v Vipavi mulce (m) učil, imel poseben odnos do Francozov, šele po dolgih letih sem mu le odpustil njegovo preveliko ljubezen do realizma! Dodajam še, da je bil prof. Otmar Črnilogar po svoje dobesedno zaljubljen v francoske personaliste in eksistencialiste, medtem ko je prof. Janez Zupet na miren in tih način, ki ga še danes odlikuje v redkih pogovorih, ki jih občasno imava, dodajal svoje in nevsiljivo usmerjal naša branja, nikdar ne z odločnimi in zato mlademu človeku odvratnimi nasveti, ampak s tihimi nasveti, bolje: namigi, na kaj moramo biti pozorni. Tem trem imenitnim učiteljem se moram še kako zahvaliti, če sem že v najstniških letih posegal po knjižnih mojstrovinah, ki so me za vedno zaznamovale.

Pa bom vseeno pošteno priznal, da je šel Tujec takrat nekako mimo mene, mogoče zato, ker so Camusa v učbenikih književnosti dajali skupaj s Sartrom, kateremu sem takrat očital, da je bil preveč blag s komunizmom in, nesramen kot sem kot mladenič gotovo tudi bil, sem dodajal: "Lahko je njemu, ki živi na Zahodu in ne pod komunizmom!"

Ko sem izvedel, da je Suzana Koncut na novo prevedla Tujca, sam sem bral starejši prevod nesrečnega Jožeta Javorška, sem vzel v roke to knjigo, Camusa sem namreč na novo odkril zadnja leta, ker sem prebral niz njegovih imenitnih časnarskih in esejističnih zapisov, ki so me očarali z briljantnim slogom in pa seveda z visoko, zares visoko laično etikoj, ki jo še posebej dandanes v sedanjih razdobljenih družbi in izmuzljivem svetu še kako pogrešam, kot seveda iskreno pogrešam, še posebej na Slovenskem!, imenitna sodobna pereša književnosti, ki o današnji krizi vrednot in družbe ne rečejo ničesar.

Po navadi knjige, ki jih berem, nosim s seboj v avto, zopet druge imam na nočni omarici, tretje pa imam na mizi v dnevnem prostoru ali pa na skrini pri vhodnih vratih, neke na vidnem mestu morajo biti, saj se drugače prerado zgodi, da jih založim, če seveda niso take, da jih ne morem odložiti in jih preberem takoj. Vedno jih berem več hkrati; ja, vem, pravijo, da to ni dobro, a tako pač je, vse manj je takih, ki me tako osvojijo, da jih takoj preberem do konca. To, da imam knjige tudi v avtu, je dobro tudi zato, ker jih morata hčerka Tina in sin Luka vsak dan znova prelagati in odlagati, če hočeta sedeti na zadnji sedež, ob koncu tedna pa to počne tudi Ivana, ko se vrača iz Ljubljane in jo poberem na postaji v Novi Gorici. Navadno je prav to prekladanje knjig povod, da spre-

govorimo o kaki knjigi, večkrat tudi slišim kako opazko, če je kdo od treh knjigo že prebral, včasih pa knjiga izgine in takrat jo po navadi najdem na ženi nočni omarici. Šele čez čas pride tudi od nje pozno ponoči kak komentar na račun prebrane dela, tudi navdušujoč, če jo knjiga osvoji. Zgodi se pa tudi, da knjiga izgine za vedno in po navadi jo najdem čez čas položeno na knjižno polico v eni od sob svojih otrok. Po navadi se ob pogledu nanjo namuznem, a nikdar ne sprašujem nič, vesel sem, da se pri nas doma bere. Tako knjiga živi in tega sem vesel.

Roman Tujec je tako ležal kar nekaj dni na zadnjem sedežu, čezenj sem večkrat odvrgl jopo, dežni plašč, jakno, ali pa se je znašel pod svežimi izdajami Novega glasa, ki ga imam vedno v avtu, saj sem prepričan, da ga moram imeti vedno s seboj; znanci in prijatelji to vedo in tudi minuli konec tedna sem v Slesjanju razdelil več izvodov zadnje številke. Na naš časnik sem ponosen in ga rad delim, včasih se prav na tak način zgodi, da dobim kakega novega naročnika, kar je v današnjem času podobno kot zadeti tombolo.

"Kaj sploh počnem tukaj?" me je ogoril znanec konec tedna, ko sva gledala več kot sto malih jadrancev, ki so v svojih barčicah razreda optimist kot račke za mamo veselo odpluli iz Slesjanskega zaliva. Nasmehnil sem se. Vesel sem, če vidim, da ljudje berejo. Tega sem zelo vesel.

Povprašal me je, kdo je Janez Povše, naš stalni sodelavec, pravzaprav najbrž edini, ki je imel svoj zapis v vsaki številki Novega glasa, od začetkov pa do danes, za kar sem mu kot urednik iskreno hvaležen. Povedal sem mu, da je to režiser, pisatelj, pesnik, pretanjen kulturnik, in ga zvedavo gledal, kako me je poslušal in mi čez čas dodal: "Njega redno berem! Se vidi, da je kultiviran mož!" Ko je prišel Janez Povše, kot pride vsak ponedeljek, v naše uredništvo, sem mu bežno omenil ta dogodek, rad imam, da sodelavci vedo, da nas ljudje berejo, ker se nam, ki pišemo, prevečkrat zdi, da pišemo sami sebi "v tej naši lepi, a gluhi loži".

Kot skoraj vsak ponedeljek sva se zagovorila; če imava le čas, se namreč z Janezom pogovoriva, cenim njegovo umirjenost, razgledanost in širino, ki ni lastna številnim, pošteno dodam, da mi je velikokrat dal nasvet, ki mi je koristil tako na osebni ravni kot pri delu. Janez Povše mi je povedal, kako je po televiziji v nedeljo zvečer videl nekdanjega slovitega temnopoltega vrhunškega nogometaša Thurama, ki je govoril o rasizmu in preprosto, a zelo zgovorno dejal: "Noben otrok se ne rodi rasist!"

Sam pa sem mu povedal, kako sem zjutraj pripeljal v Gorico Tino in sina v solo, a smo morali prej zaviti na železniško in avtobusno postajo, da je hčerka kupila vozovnico, saj je v popoldanskem času ona pospremila Luko domov na avtobus, sam sem ostal v uredništvu.

Luka je bral zraven mene v avtu neko svojo knjigo, jaz sem pa zagledal na avtobusni postaji pred seboj revno arabsko družino, štirje otroci, mama in oče, zraven pa najbrž še stric, sredi potovalnih torb so molče čakali na avtobus, videlo se je, da so pripotovali od daleč z vlakom, utrujeni so bili.

"Luka, poglej to družino!" sem rekel. Sin je pogledal in jaz sem dodal: "Prav taki smo bili mi, veš, prav taki smo bili mi, ko smo poredko potovali in čakali na avtobus z očetom in mamo, prav taki smo bili mi, ko smo iz Vipavske doline šli z očetom in mamo z vlakom do goriške železniške postaje in nato peš na romanje na Sveto Gorico".

Luka ni rekel nič, najbrž je mislil na pravkar preminulega starega očeta, ki ga je imel strašno rad. Janezu Povšetju pa sam nisem omenil, da sem imel na zadnjem sedežu avtomobila Camusov roman Tujec.

Pred nedavnim v Verdijevem gledališču v Gorici

Navdušujoč muzikal Jesus Christ Superstar

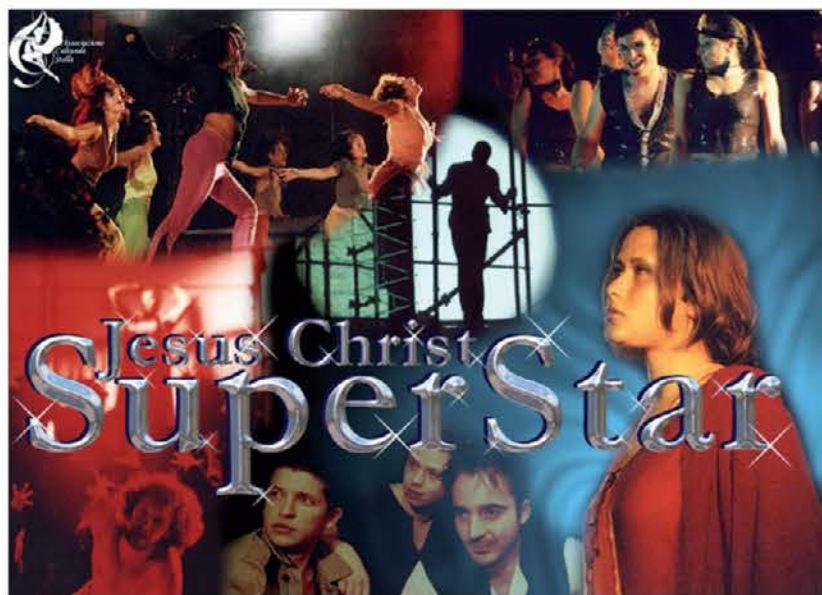
V letošnjem programu 18. niza *Rassegna Nazionale Teatrale Un castello di... Musical & Risate!*, ki ga prireja gledališko združenje Terzo Teatro iz Gorice (njegov umetniški vodja je neutrudni dr. Mauro Fontanini) in tako žlahtni gledališko

stoletja, katere avtorja sta A. Lloyd Webber in Tim Rice, je za vedno preobrazila to gledališko-glasbeno zvrst; do sedaj piscem tovrstnega žanra ni še uspelo preseči vrhov, ki ga je dosegel ta slavni muzikal. Italijanska skupina z več kot tridesetimi nastopajočimi je v

krutega križanja na Kalvariji, osvetlil predvsem Jezusovo človeško naravo in njegov strah pred grozljivim trpljenjem, mimo katerega ni mogel, če je hotel izpolniti svoje odrešenijsko poslanstvo. Scenograf Silvano Di Chiara je prizorišče zelo posrečeno in funkcionalno opredelil z nekakšnim "zidarskim"

odrom. Iz uprizoritve je razbrati pozornost za detajle, tudi pri koreografskih slikah, ki so res imenitne, kakor tudi kostumi, ki jih kar nekajkrat zamenjajo predvsem plesalci. Izmed protagonistov seveda izstopajo dramski liki Jezusa, ki ga je posebej Sascia D'Anela – resnici na ljubo je njegov glas v višjih legah zvenel mestoma le prerezeko, skoraj kričavo –, Judeža v

zelo učinkoviti, trpki interpretaciji Marca Fermanija in Marije Magdalene, ki jo je kot občutljivo, ljubečo žensko odigrala Ilaria Gugliotta. Z vseh vidikov odlična predstava je prevzela gledalce, ki so izvajalcem namenili navdušeno in dolgotrajno ploskanje. JK

ponudbo v goriškem mestu, je bil tudi muzikal *Jesus Christ Superstar*, ki so ga v italijanskem jeziku prikazali izvajalci Ass. Culturale Stella iz kraja Potenza Picena. Predstava je bila v soboto, 20. aprila 2013, v popolnoma zasedenem gledališču Verdi v Gorici. Kulturna rock opera iz 70. let prejšnjega

režiji Maurizia Purifica znala dati predstavi pravi ton, ritem in razgibanost in dosledno poudarjati stopnjevanje dramatične napetosti, ki jo zahteva vsebina. Režiser je ob nizanju znanih dogodkov iz zadnjih dni Kristusovega življenja na zemlji, od slovesnega prihoda v Jeruzalem do

Znanstvena monografija dr. Jadranke Cergol "Med mero in misterijem"

Razkriti Rebulov antični svet

U sode pisatelja Alojza Rebule je (bila) v Sloveniji vselej potlačena nekoliko na stranski tir. Vsakomur je bilo sicer jasno, da gre za izrednega intelektualca, tenkočutnega pisatelja, velikega poznavalca literarne snovi, ki je pronicala iz vsakega njegovega romana, novele in zapisa. A vseeno ni bil nikoli primerno ovrednoten. Pri tem ne gre samo za pogosto citirani "nemo propheta in patria", kar je Rebula (skupaj s pisateljem Borisom Pahorjem) nedvomno bil, predvsem zaradi ideološke zaprtosti jugoslovanskega režima in zaradi "predržnosti", ko so leta 1975 skupaj s prof. Borisom Pahorjem in prijateljem Edvardom Kocbekom načeli temo povojnih pobojev. Rebula je bil na stranski tir postavljen tudi zaradi drugačnih razlogov: v njegovih delih najdemo teme, ki so bile povprečnemu Slovencu (žal) tuje. Antika in krščanstvo sta bila v Jugoslaviji popolnoma izločena iz vsakdanjosti, bila sta simbola tistega sveta, ki ga je želela revolucija postaviti na glavo. In

Jadranka Cergol

Vidik antike v Rebulovih delih, ki ga Slovenija pozna zelo površno, se v ospredje postavlja v znanstveni monografiji *Med mero in misterijem*, delu tržaške rojakinje, klasične filologinje Jadranke Cergol, docentke za latinški jezik na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Monografijo je v lanskem letu izdala založba Mladika, v njej pa avtorica razkriva in analizira prav ta svet, ki je bil vsekoli, predvsem v matični domovini, dokajšnja neznanka. Pomembna ugotovitev iz monogra-

fije je namreč ta, da literarna kritika antičnemu vidiku Rebulovega ustvarjanja ne namenja pretirane pozornosti. "Celo v obrazložitvi Prešernove nagrade, ki je bila leta 1995 pisatelju podeljena za življenjsko delo, niso omenjeni vplivi iz klasičnega grško-rimskega sveta, navedeno je le, da je roman *V Sibilinem vetru* postavljen v antiko", uvaaja svojo

Alojz Rebula

strokovno analizo Cergolova. Pisatelj Alojza Rebule brez poznavanja antičnega sveta seveda ne moremo primerno obravnavati, ker tako avtorju odvezamo bistvo njegove umetniške in literarne moči, ali z neologizmom, avtorju tako odvezamo eno od pomembnejših dodanih vrednosti.

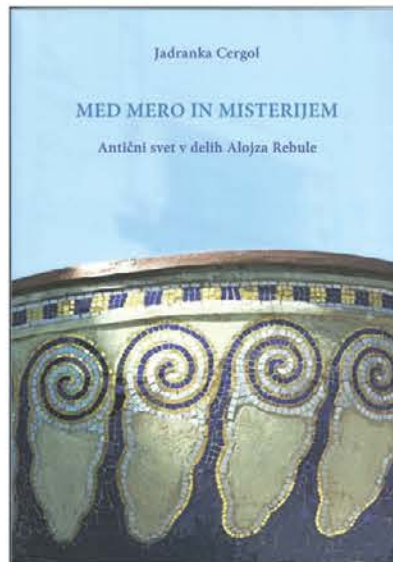
Cergolova se v Rebulov svet "grštva in rimstva" spusti sistematično in z analitično dovršenostjo: v prvem delu, ki je bolj opisnega značaja, predstavi avtorja in njegovo pot, ki ga je vodila k ljubezni do antike. Tukaj je še kratek prerez okvirov, v katerih se antika pojavlja v posameznih Rebulovih delih, in pogled v to, kako se je doslej literarna kritika odzivala na Rebulovo pisanje. Drugi del monografije - analitično avtoričino delo - pa vsebuje najprej podrobnejšo analizo najbolj znanega Rebulovega romana *V Sibilinem vetru*, ki je hkrati roman, v katerem je antika najbolj prisotna. Ključnega pomena pa je tukaj analiza tistih grških in rimskih ustvarjalcev, ki so na Rebulu najbolj vplivali, ter predvsem filozofskih tem iz antike, ki grško in rimsko kulturo duhovno povzdigujejo kot svetilnik nad "srdodno filozofijo Niča".

Višek antične kulture, je, po Rebulovih besedah, ki so povzete v monografiji, "med čutom za mero in čutom za neskončnost: in oboje je tuje našemu času". Mera ali metron, ki ga pooseblja bog Apolon, je sinonim za urejenost, harmonijo, estetiko. Mera je "zlati rez", tisto univerzalno razmerje, ki ga najdemo v naravi in ki so ga veliki

umetniki prenesli v arhitekturo, slikarstvo in kiparstvo. Metron je odgovor na vprašanje, zakaj je atenski Partenon preprosto popoln ali zakaj so popolni grški kipi mladenčev in mladenk (kurosov in kor). Metron je odgovor na vprašanje, kako je antični človek znal sprejemati lastno omejenost, ki so mu jo postavljali bogovi (in narava), in se ni brezglavo protivil tem zakonitostim. Hkrati pa je bil za antičnega človeka bistven trenutek neskončnega, "neraziskanih, skrivnostnih in tajnih dimenzij sveta, za katerimi težijo samo izbrani ljudje". Metron je popolnost urejenosti, misterion - pooseblja ga bog Dioniz - pa je odkrivanje nevidnega in nepoznanega, ki presega človeški razum. Gre za iskanje religioznosti. Monografija, ki je nastala kot nadgradnja avtoričinega diplomskega dela, postavlja v ospredje vse omenjene tematike, ki so bistvene za razumevanje Rebulovih romanov in njegovih junakov. Rebulova dela so bila namreč doslej vedno analizirana z vidika aktualizacije njihove vsebine. Tako interpretacija je seveda pravilna, a hudo nepopolna. V *Sibilinem vetru* je na primer roman, ki pre-

slikava sodobnost šestdesetih let, in delo, v katerem lahko odkrivamo samega avtorja, pa tudi njegovo kritiko takratnemu režimu onkraj meje s številnimi učinkovitimi prisposodobami in poosebljenji. Branje s pogledom, usmerjenim samo na sodobnost, je omejujoče, ker nam onemogoča širši pogled v tisti svet antike, ki ga Rebula nosi v srcu. Bralcem ob pozornem prebiranju lahko začuti kulturni in humanistični presežek antike, zaradi česar sta "grštvo" in "rimstvo" postala zibelka zahodne civilizacije. In ta pogosto zamlčani Rebulov vidik nam v monografiji predstavlja avtorica, ki tako odpira vrata polnejšemu razumevanju in dožemanju sporočilnosti del enega največjih sodobnih slovenskih literatov. Monografija bo prvič predstavljena v ponedeljek, 3. junija, ob 20.30 v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu: delo bosta predstavila David Bandelj in Miran Košta. 4. junija ob 11.00 pa bodo knjigo predstavili tudi v Ljubljani na sedežu tednika Družina. Monografijo bo v slovenski prestolnici predstavil klasični filolog Kajetan Gantar.

Andrej Černič

S 1. strani
Izbor ...

Papež Frančišek se je v nagovoru pred molitvijo Raduj se kraljica nebeška in blagoslovom zahvalil vsem članom cerkvenih gibanj, skupnosti in raznih cerkvenih skupin, ki so prišli na binkošno praznovanje vere v Rim na Trg sv. Petra. Prav gotovo so odmevne papeževe besede, ki jih je povedal sredi maja (16. t. m.), ko je med jutranjo mašo dejal, da Cerkev zelo potrebuje apostolsko gorečnost, ki vernike spodbuja v oznanjevanju Jezusa. Papež je zbrane, med njimi so bili kolegi Radia Vatikan, posebej opozoril, da ne bi bili "salonski kristjani", ki nimajo poguma "biti v nadlego preveč mirnim stvarjem". "Sveti Pavel je v nadlego: je človek, ki s svojim pridiganjem, s svojim delom in s svojo držo zmoti, kajti oznanja prav Jezusa Kristusa in pogosto je oznanilo Jezusa Kristusa našemu udobju, našim udobnim strukturam, tudi krščanskim, v nadlego. Gospod vedno želi, da gremo še naprej ... Da se ne zatečemo v mirno življenje ali minljive strukture". In zato je bil Pavel, ki je govoril o Gospodu, v nadlego. A šel je dalje, ker je imel v sebi tisto zelo krščansko naravnost, ki je apostolska gorečnost, je poudaril papež Frančišek. Sv. Pavel namreč "ni bil človek kompromisov", je dejal papež Frančišek. Bil je ognjevit mož, kar pa se ne nanaša le na njegov značaj. V njegovo bitko na odprtem polju je bil vpleten tudi Gospod. On ga je spodbujal, da je šel naprej. Tako je Pavlovo pričevanje dospelo vse do Rima. Gorečnost ima v sebi vedno nekaj norosti, je še povedal sveti oče, a to je "duhovna norost, zdrava norost". Papež je pri tem opozoril, da so v Cerkvi tudi "mlačni kristjani", ki ne hodijo naprej. Poimenoval jih je "salonski kristjani". To so tisti, ki so sicer dobro vzgojeni, toda ne znajo doprinesiti novih sinov Cerkvi z oznanjevanjem in apostolsko gorečnostjo: "Danes lahko Svetega Duha prosimo, da bi vsem nam dal to apostolsko gorečno-

stanju v svetu. Človeštvo ta trenutek živi na ostrem ovinku lastne zgodovine, je dejal. Hvaležni moramo biti za pozitivne rezultate, ki prispevajo k pravi blaginji. Vendar pa velik del moških in žensk današnjega časa še vedno živi v vsakdanjem pomanjkanju. Širijo se nekatere bolezni, ki imajo tudi psihološke posledice. Strah in obup preplavljata srca mnogih oseb tudi v bogatih državah. Veselje nad življenjem upada. Nesposobnost in nasilje naraščata. Revščina postaja bolj očitna. Eden izmed razlogov za tako stanje je po papeževem mnenju odnos do denarja, sprejemanje njegove prevlade nad nami in našo družbo. Tudi v finančni krizi zato pozabljamo na njen pravi izvor, ki je antropološke narave: "za-

nikanje prvenstva človeka". Človek je bil omejen na zgolj eno med svojimi potrebami, in sicer na potrošnjo. Še huje je to, da je tudi človeško bitje samo štet kot potrošniška dobrina, ki se lahko uporabi in odvrže: "V takšnem kontekstu je solidarnost, ki je zaklad revnih, pogosto razumljena kot škodljiva, nasprotna finančni in ekonomski razumnosti". Tako dohodek manjšine raste, prihodki večine pa so vse manjši. Ta neuravnoteženost, je nadaljeval papež, izvira iz ideologij, ki spodbujajo absolutno avtonomijo trga. Uvaja se nekakšna "nova nevidna tiranija". Vrh tega zadolženost in krediti države oddaljujejo od njihove realne ekonomije. K temu pa je potrebno dodati še korupcijo in davčne utaje, ki so že dobile svetovne razsežnosti. Volja po moči in posedovanju nima več meja: "Za to držo se skrivata zavračanje etike in zavračanje Boga. Tako kot solidarnost je tudi etika v nadlego. Šteta je za preveč človeško, saj relativizira denar in oblast. Predstavlja grožnjo, ker odklanja manipulacijo in podrejanje osebe. Etika namreč vodi k Bogu, ki je onstran tržnih kategorij", je odločno zatrdil papež Frančišek. Boga ni mogoče upravljati. Velja celo za nevarnega, kajti človeka kliče k njegovi polni uresničitvi in neodvisnosti od vsake vrste sužnosti. Zato etika, ki ni ideološka, po papeževih besedah omogoča ustvarjanje bolj človeškega ravnovesja in družbene ga reda. Papež Frančišek je veleposlanikom dejal še: "Denar mora služiti in ne vladati! Papež ljubi vse, bogate in revne; toda papež ima dolžnost, da v Kristusovem imenu bogatega spominja, da mora pomagati revnemu, ga spoštovati in spodbujati". Cerkev si vedno prizadeva za celostni razvoj vsake osebe. Zato opozarja, da skupno dobro v političnih programih ne sme biti le navaden dodatek. Vladajoči morajo biti zares v službi skupnega dobrega vsega prebivalstva. Cerkev tako spodbuja, je na koncu še dodal papež, naj upoštevajo etiko in solidarnost.

S 13. strani
Slovo od ...

Na pomoč mu bo sicer priskočila slaba banka, ki bo, če bo vse šlo po predvidevanjih, banki odvzela težko breme velikega dela slabih kreditov. Banka naj bi torej bila, če bo slaba banka zaživela po predvidevanjih, ob prehodu v zasebne roke, vsaj v glavnih obrisih, očistena. Vse nadaljnje delo pa bo čakalo novega investitorja. Podobno se obeta letalskemu sektorju, v katerem država namrava prodati družbo Adria Airways, podjetje za vzdrževanje letal Adria Airways Tehnika in koncesionarja ljubljansko letališče Aerodrom Ljubljana. V sektorju letalskih družb se soočamo z vzroki za krizo, ki so objektivne narave, in takimi, ki so odvisni od specifično slovenskih razmer. Med objektivnimi razlogi moramo upoštevati dejstvo, da so današnji časi za manjše letalske družbe zelo nevhvalni. Konkurenca nizkocenovnikov je vse hušja, posledično si lahko tudi razlagamo upad potnikov. Primerjave z velikimi letalskimi družbami pa so seveda povsem neustrezne zaradi infrastrukture in finančnih zmogljivosti velikanih in zaradi preprostega dejstva, da palčki v letalski industriji ne morejo ponuditi istega, kar lahko ponudijo veliki prevozniki. Ob tem veli, ko govorimo o sistemu Adria Airways, ne moremo mimo še nekaterih napak, ki jih gre pripisati izključno slovenskemu prevozniku. Adria je, kot številna druga slovenska podjetja, v veliki finančni krizi: kljub več dokapitalizacijam s strani države je leto za letom pridelovala izgube. Leta 2010 je ta znašala skoraj 63 milijonov evrov, leta 2011 je bilo rdečih števil za 12 milijonov evrov, lani pa za slabih 11 milijonov evrov. Tudi zadolženost podjetja je tolikšna, da bi brez državnega lastništva Adria verjetno bila že zdavnaj pod rušo. Leta 2010 je bilo skupnih obveznosti (kratkoročnih in dolgoročnih, dolgovi do bank in do drugih upnikov) za 135 milijonov. V zadnjih dveh letih se je zadolženost sicer skoraj prepolovila, a je še vedno precej nad sposobnostmi letalske družbe: leta 2011 je bilo skupnih ob-

veznosti za 72 milijonov, lani za 67 milijonov evrov. In k vsemu temu moramo prišteti negospodarne in hudo netransparentne prakse družbe, ki so v zadnjih mesecih odkrito prišle na dan. Govorim o škandalu o poceni letalskih kartah, s katerimi so se okoristili nekateri vidni gospodarstveniki, direktorji in politiki: na dan so prišla imena notranjega ministra Gregorja Viranta in prvega moža Zavarovalnice Triglav Matjaža Rakovca. Tu so bili še nekdanja Adrijina funkcionarja Maks Tajnikar in Tadej Tufek, londonski veleposlanik Iztok Jarc, nekdanji evropski poslanec Miha Brejc (Virantov tast). Skratka, jasno je videti, kako slabo je na poslovanje družbe vplivalo državno lastništvo: tuj investitor bi tako bil še kako dobrodošel. Sledi mariborske nadškofije na dražbi Na parobit bodo tudi nekatera podjetja, ki so bila pred časom v lasti propadlih Zvonov 1 in 2 in so po propadu cerkvenih holdingov pristala v rokah bank upnik, ki so seveda v državni lasti. Tudi v tem primeru moramo spet govoriti o neracionalnem upravljanju s premoženjem. Mariborska nadškofija je v letih debelih krav odločno precenila svoje sposobnosti, pa tudi svoje upravljalke kadre in se dokaj požrešno lotila mnogih projektov. Šla se je velikopoteznih mededžerskih projektov, ne da bi imela za to osnovno ekonomsko in upravljalško znanje. To velja za njihovo največjo investicijo, T2, neposrečni poskus konkuriranja Telekomu, kot tudi za "manjše investicije": nekatere od teh so se znašle na seznamu za prodajo. Natančneje govorimo o Cinkarni Celje, Heliosu in Termah Olimia bazeni. Ob tem so na seznamu za prodajo še nekateri večni slovenski problemi: tukaj je Elan, ki je postal simbol nacionalne požrtjiti že sredi devetdesetih, ali Paloma, ki se je sesula v zadnjih letih. Seznam je tako sestavljen z okvirnimi načrti sedanje vlade pri prodaji "družinske srebrnine". Ker so se take prodaje v preteklosti pogosto že napovedovale, a le redko tudi izvedle (primer Mercator je morda najbolj znan), bomo morali tudi tokrat počakati. Prodaje so sicer nujne, ugotoviti pa je treba, ali za to obstaja tudi resnična politična volja.